

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Dlhé Stráže

na roky 2015-2025

Aktualizácia č. 1 vrátane predĺženia platnosti (konsolidované znenie)

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže na roky 2015-2025
Územné vymedzenie:	Obec Dlhé Stráže
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	Pôvodný dokument (2015-2022): 12.12.2015; Aktualizácia č. 1 vrátane predĺženia platnosti (2015-2025): 14.12.2020
Dátum platnosti:	Od 14.12.2020 do 31.12.2025
Verzia ¹ :	2.0
Publikovaný verejne dňa:	27.11.2020 -06.12.2020

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, FORMULÁROV A MÁP	5
ZOZNAM SKRATIEK.....	8
ÚVOD.....	9
KONTEXT VZNIKU TEJTO AKTUALIZÁCIE A CHRONOLÓGIA JEJ PRÍPRAVY.....	9
ANALYTICKÁ ČASŤ	12
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA.....	13
VYMEDZENIE ÚZEMIA	13
ÚZEMNÝ PLÁN OBCE	16
HOSPODÁRSKA OBLASŤ	18
Hospodárstvo v území.....	18
Poľnohospodárstvo a priemysel	18
Cestovný ruch	19
Zamestnanosť obyvateľstva, dochádzka za prácou	21
Nezamestnanosť	23
Dopravná infraštruktúra	28
Napojenie obce na dopravnú infraštruktúru	28
Pešia a cyklistická doprava.....	30
Technická infraštruktúra	32
Vodovod a kanalizácia.....	32
Elektrická energia a plyn	33
Telekomunikácie	34
SOCIÁLNA OBLASŤ.....	36
Demografická charakteristika	36
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	36
Konfesionálna a národnostná štruktúra	39
Veková štruktúra obyvateľstva	41
Vzdelanostná štruktúra a školstvo	42
Sociálna infraštruktúra	44
Domový a bytový fond	44
Občianska vybavenosť	50
Administratívno-správne služby.....	51
Zdravotníctvo a sociálne služby	52
Kultúrno-spoločenský život a šport.....	53

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	56
Prírodné pomery	56
Ochrana prírody a krajiny.....	56
Odpadové hospodárstvo.....	56
Ochrana pred povodňami	57
RIADENIE SAMOSPRÁVY	58
Hospodárenie samosprávy obce.....	58
Finančné zdravie	58
Intenzita investovania a dlh	59
Prehľad majetku a zdrojov	60
Príjmy a výdavky samosprávy	61
Participácia obyvateľov na fungovaní samosprávy.....	66
Bezpečnosť v obci.....	66
MARGINALIZÁCIA.....	67
EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR.....	69
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	71
STEEP ANALÝZA.....	73
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	74
SWOT ANALÝZA.....	74
STRATEGICKÁ ČASŤ	77
B.I VÍZIA OBCE DLHÉ STRÁŽE DO ROKU 2025	78
B.II KĹÚČOVÉ ROZVOJOVÉ VÝZVY, FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE.....	78
B.III STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA OBCE DLHÉ STRÁŽE, PRIORITY A OPATRENIA	82
PROGRAMOVÁ ČASŤ	83
C.I OPATRENIA A PROJEKTY VRÁTANE ICH PRIRADENIA K JEDNOTLIVÝM CIEĽOM A PRIORITYAM	84
C.II PROJEKTOVÉ ZÁMERY OBCE DLHÉ STRÁŽE NA OBDOBIE 2020-2025 S VÝHLADOM NA ROK 2030	90
C.III PRIORITIZÁCIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV	102
REALIZAČNÁ ČASŤ	104
D.I SÚLAD ZADEFINOVANÝCH OPATRENÍ S OPERAČNÝMI PROGRAMAMI.....	105
D.II POPIS ÚLOH JEDNOTLIVÝCH PARTNEROV PRI REALIZÁCII PHSR.	107
D.III POPIS POSTUPOV ORGANIZAČNÉHO A INŠTITUCIONÁLNEHO ZABEZPEČENIA REALIZÁCIE	107

D.IV STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	108
D.V SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	109
SÚBOR MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV	110
D.VI AKČNÝ PLÁN	114
FINANČNÁ ČASŤ	119
E.I INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN NA CELÚ REALIZÁCIU PHSR	120
E.II MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA	121
PRÍLOHY	129
PRÍLOHA Č. 1: ZOZNAM ČLENOV RIADIACEHO TÍMU, PRACOVNÝCH SKUPÍN A PARTNEROV ZAPOJENÝCH DO SPRACOVANIA PHSR	130
PRÍLOHA Č. 2: ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR.....	131
PRÍLOHA Č. 3: ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	132

Zoznam tabuliek, grafov, formulárov a máp

Tabuľky

Tabuľka 1: Základné informácie o obci.....	14
Tabuľka 2: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2018; v ha)	19
Tabuľka 3: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti	21
Tabuľka 4: Vývoj nezamestnanosti v obci	25
Tabuľka 5: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2018.....	28
Tabuľka 8: Projekcia počtu obyvateľov v roku 2025.....	37
Tabuľka 9: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v rokoch 2009-2018.....	37
Tabuľka 8: Konfesionálna štruktúra obyvateľstva.....	40
Tabuľka 9: Národnostná štruktúra obyvateľstva podľa SODB 2011	40
Tabuľka 10: Rómske obyvateľstvo v obci Dlhé Stráže podľa rôznych zdrojov	40
Tabuľka 11: Obyvateľstvo podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	42
Tabuľka 12: Základné charakteristiky MŠ Dlhé Stráže	43
Tabuľka 13: Základné charakteristiky ZŠ Dlhé Stráže.....	44
Tabuľka 14: Stav bytového fondu v obci Dlhé Stráže podľa SODB 2011	45
Tabuľka 15: Stav bytového fondu v koncentrácii rómskeho obyvateľstva	47
Tabuľka 16: Počet parciel v osade podľa vlastníckych kategórií	50
Tabuľka 17: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb	52
Tabuľka 20: Kultúrno-spoločenské podujatia organizované v obci počas roka.....	53
Tabuľka 19: Hodnotenie finančného zdravia obce Dlhé Stráže (za obdobie 2015-2018).....	58
Tabuľka 20: Celkové finančné zdravie obce v období 2007-2018.....	58
Tabuľka 21: Bilancia aktív v rokoch 2017-2019 (eur, netto)	60
Tabuľka 22: Bilancia pasív v rokoch 2017-2019 (eur, netto).....	61
Tabuľka 23: Náklady a výnosy v rokoch 2017-2019 (€).....	62
Tabuľka 24: Rozpočet obce Dlhé Stráže (príjmy).....	64
Tabuľka 25: Rozpočet obce Dlhé Stráže (výdavky)	65
Tabuľka 28: Kľúčové rozvojové výzvy a stratégie na ich vyriešenie.....	80
Tabuľka 27: Prioritizácia projektových zámerov	103
Tabuľka 28: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov.....	132
Tabuľka 29: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát	132

Grafy

Graf 1: Celkový počet UoZ v obci v rokoch 2010-2019 (k 31.12.)	25
Graf 2: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2018	26
Graf 3: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2018	27
Graf 4: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2018	27
Graf 5: Vývoj počtu obyvateľov obce Dlhé Stráže v rokoch 1993-2018 (k 31.12.)	36
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v rokoch 2009-2018	37
Graf 7: Prírodný pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018	38
Graf 8: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018	39
Graf 9: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018	39
Graf 10: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2009 (vľavo) a k 31.12.2018 (vpravo)	41
Graf 11: Štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín v rokoch 2008 a 2018	42
Graf 12: Štruktúra obyvateľstva obce Dlhé Stráže podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	43
Graf 13: Intenzita investovania samosprávy obce Dlhé Stráže v rokoch 2006-2018	59
Graf 14: Vývoj celkového dlhu obce v rokoch 2009-2018	59
Graf 15: Čistý majetok obce v rokoch 2009-2018	61
Graf 16: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2018	63
Graf 17: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2018	63

Formuláre

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	11
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania aktualizácie č. 1 PHSR	11
Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR	11
Formulár 4 (Ú6): Ex - post hodnotenie predchádzajúceho PHSR	69
Formulár 5 (A8): STEEP analýza	73
Formulár 6 (P2): Súbor merateľných ukazovateľov podľa oblastí a špecifických cieľov	110

Mapy

Mapa 1: Administratívna poloha obce Dlhé Stráže	13
Mapa 2: Zastavané územie obce vrátane vyznačenia priestorovej lokalizácie osady	15
Mapa 3: Funkčné využitie územia v intraviláne obce	17
Mapa 4: Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu	18
Mapa 5: Najvýznamnejšie kultúrno-historické pamiatky a veľkoplošné chránené územia v okolí obce	20
Mapa 6: Časová dostupnosť najvýznamnejších stredísk zamestnanosti osobným automobilom	23
Mapa 7: Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch Slovenska v rokoch 2009, 2014 a 2019	24
Mapa 8: Nadradená dopravná infraštruktúra v okolí obce	29

<i>Mapa 9: Cestné a pešie komunikácie v katastri obce.....</i>	<i>29</i>
<i>Mapa 10: EUROVELO 11 a Kostrová sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji .....</i>	<i>31</i>
<i>Mapa 11: Lokálne cyklistické trate.....</i>	<i>31</i>
<i>Mapa 12: Dostupnosť vodovodu, kanalizácie, elektriny a plynu.....</i>	<i>32</i>
<i>Mapa 13: Počet obyvateľov podľa adresných bodov v obci Dlhé Stráže .....</i>	<i>46</i>
<i>Mapa 14: Budúca plánovaná IBV v obci.....</i>	<i>48</i>
<i>Mapa 15: Vlastnícka štruktúra pozemkov v osade.....</i>	<i>49</i>
<i>Mapa 16: Občianska vybavenosť v Dlhých Strážach .....</i>	<i>51</i>
<i>Mapa 17: Dostupnosť základných administratívno-správnych služieb štátu .....</i>	<i>52</i>
<i>Mapa 18: Schematické znázornenie marginalizácie príslušníkov MRK.....</i>	<i>68</i>
<i>Mapa 19: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ.....</i>	<i>71</i>
<i>Mapa 20: Lokalizácia projektových zámerov .....</i>	<i>90</i>

Zoznam skratiek

ARK	Atlas rómskych komunit
b.j.	Bytové jednotky
CR	Cestovný ruch
ČOV	Čistička odpadových vôd
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
ha	Hektár
HN	Hmotná núdza
IBV	Individuálna bytová výstavba
INEKO	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KC	Komunitné centrum
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
k. ú.	Katastrálne územie
KZAM	Klasifikácia zamestnaní
LPIS	Land parcel information system (Systém identifikácie poľnohospodárskych pozemkov)
MAS	Miestna akčná skupina
MOPS	Miestne občianske poriadkové služby
MRK	Marginalizované rómske komunity
MŠ	Materská škola
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NP	Národný park
NPR	Národná prírodná rezervácia
NRO	Najmenej rozvinuté okresy
OcÚ	Obecný úrad
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
POH	Program odpadového hospodárstva
PRO	Program rozvoja obce
PSK	Prešovský samosprávny kraj
PVPS	Podtatranská vodárenská a prevádzková spoločnosť, a.s.
SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
SODB 2011	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TANAP	Tatranský národný park
TTP	Trvalé trávne porasty
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
VÚPOP	Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôd
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ZŠ	Základná škola
ŽP	Životné prostredie

Úvod

Program rozvoja obce (PRO) alebo tiež Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý sa vypracúva na základe zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže na roky 2015-2025 (ďalej aj „PHSR“) stanovuje na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť.

KONTEXT VZNIKU TEJTO AKTUALIZÁCIE A CHRONOLÓGIA JEJ PRÍPRAVY

V ostatných rokoch patrí Slovensko k najrýchlejšie rastúcim ekonomikám EÚ. Hoci na národnej úrovni dochádza v EÚ ku konvergencii, na regionálnej úrovni dochádza v niektorých krajinách k trendom divergentným. Takým je aj príklad Slovenska, kde najviac ekonomicky zaostávajúcim spomedzi všetkých krajov je Prešovský kraj. Práve v tejto súvislosti vznikla v kooperácii medzi Svetovou bankou, Európskou komisiou, Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (od 1.7.2020 Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie), Prešovským samosprávnym krajom a inými inštitúciami Iniciatíva na podporu dobiehajúcich regiónov (CURI). Jednou zo súčastí tejto iniciatívy je aj podpora endogénneho potenciálu PSK, a to najmä vo forme podpory obcí s marginalizovaným rómskym obyvateľstvom, vrátane obce Dlhé Stráže.

Jednou z dôležitých súčastí v rámci série krokov smerujúcich k plánovanej podpore obce Dlhé Stráže je aktualizácia existujúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Pôvodný PHSR mala obec platný na roky 2015-2022. Vypracovaním tejto aktualizácie č. 1 zároveň dochádza k predĺženiu jeho platnosti do roku 2025. Na vypracovaní tejto aktualizácie č. 1 sa podieľal tím zamestnancov a externých odborníkov v rámci Úradu Prešovského samosprávneho kraja v súčinnosti s konzultantmi Svetovej banky. Aktualizácia PHSR bola vykonaná v období október 2019 – august 2020. Pri spracovaní dokumentu sa osobitná pozornosť venovala aj marginalizovanej rómskej komunite, ktorá v obci žije. V dokumente boli zohľadnené názory a postrehy starostky obce, členov pracovnej skupiny a verejnosti.

Koncom septembra 2019 bolo obcou prijaté uznesenie o spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom a následne bola v spolupráci so starostkou obce a facilitátorom PSK vytvorená fókusová skupina. Jej členmi boli obyvatelia obce, reprezentujúci rôzne záujmové, profesijné, ekonomické, vekové, vzdelanostné a ďalšie skupiny obyvateľstva. Fókusová skupina sa stretávala pravidelne od polovice októbra 2019 do konca januára 2020 a jej úlohou bolo pod vedením facilitátora definovať problémy obce a jej potreby, sformulovať víziu obce, ako aj strategicky plánovať rozvoj obce na ďalšie obdobie. Počas februára a marca boli podnety fókusovej skupiny spracované facilitátorom, ktorý taktiež vypracoval návrh akčného plánu obce a v spolupráci so starostkou obce pripravil finančný plán jeho realizácie. Počas úvodnej fázy celého procesu boli pracovníkmi Inštitútu rozvoja PSK spracované analýzy aktuálneho stavu obce, na základe ktorých bola vypracovaná analytická časť PHSR v spolupráci s OcÚ Ostrovany.

Počas koncipovania strategickkej, programovej a realizačnej časti PHSR došlo k vytvoreniu projektového portfólia a špecifikovaniu jednotlivých rozvojových zámerov obce, v súlade s akčným plánom.

Zodpovedným za tento proces bol zamestnanec Oddelenia projektového riadenia PSK, ktorý konal súčinne s Inštitútom rozvoja PSK, starostkou obce a facilitátorom.

V mesiacoch jún a júl 2020 boli do dokumentu zapracované pripomienky a návrhy Svetovej banky. Finálna verzia dokumentu bola následne pripomienkovaná referenčnou skupinou expertov, širokou verejnosťou, rôznymi aktérmi na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni a po zapracovaní pripomienok bola schválená obecným zastupiteľstvom.

Táto aktualizácia č. 1 Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže bola vytvorená s ohľadom na existujúcu metodiku tvorby PHSR obcí (metodika vydaná Inštitútom priestorového plánovania, november 2016). Aby bolo možné zladiť po obsahovej stránke doposiaľ existujúci PHSR obce Dlhé Stráže na roky 2015-2022 (v jeho pôvodnom vydaní) s obsahovými náležitosťami podľa spomínanej metodiky a s novo definovanými prioritami, cieľmi, projektovými zámermi a aktivitami (ktorých realizácia sa naplánovala do roku 2025), bolo potrebné túto aktualizáciu PHSR vydať v konsolidovanom znení.

Aktualizácia č. 1 Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže 2015-2025

bola v tomto konsolidovanom znení schválená obecným zastupiteľstvom dňa .....

uznesením č. ....

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže na roky 2015-2025
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže na roky 2015-2025 (ďalej aj „PHSR 2015-2025“) je spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu rešpektuje princíp partnerstva, vykonané je participatívnym spôsobom.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania tejto aktualizácie č. 1 zodpovedá obec Dlhé Stráže v spolupráci s Úradom PSK a Svetovou bankou.
Obdobie spracovania	Október 2019 – júl 2020
Financovanie spracovania	Z rozpočtu PSK

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania aktualizácie č. 1 PHSR

Harmonogram spracovania aktualizácie č. 1 PHSR												
Rok	2019			2020								
Mesiac	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Úvod	X											
Analytická časť		X	X	X	X	X	X	X	X			
Strategická časť		X	X	X	X	X	X	X	X			
Programová časť							X	X	X	X	X	
Realizačná časť							X	X	X	X	X	
Finančná časť							X	X	X	X	X	
Záver									X	X	X	

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Internetové stránky	áno	áno	áno
Obecné noviny	áno	-	-
Obecný rozhlas	áno	-	-
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi	-	áno	áno
Návšteva v území	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Dotazník pre záujmové skupiny	-	áno	áno
Pracovné skupiny	áno	áno	áno
Ťažiskové skupiny (reprezentatívne skupiny predstavujúce verejnosť)	-	áno	áno
Nezávislí experti poskytujúci poradenské služby	áno	áno	áno

Zdroj: Inštitút priestorového plánovania 2016, vlastné spracovanie

Analytická část

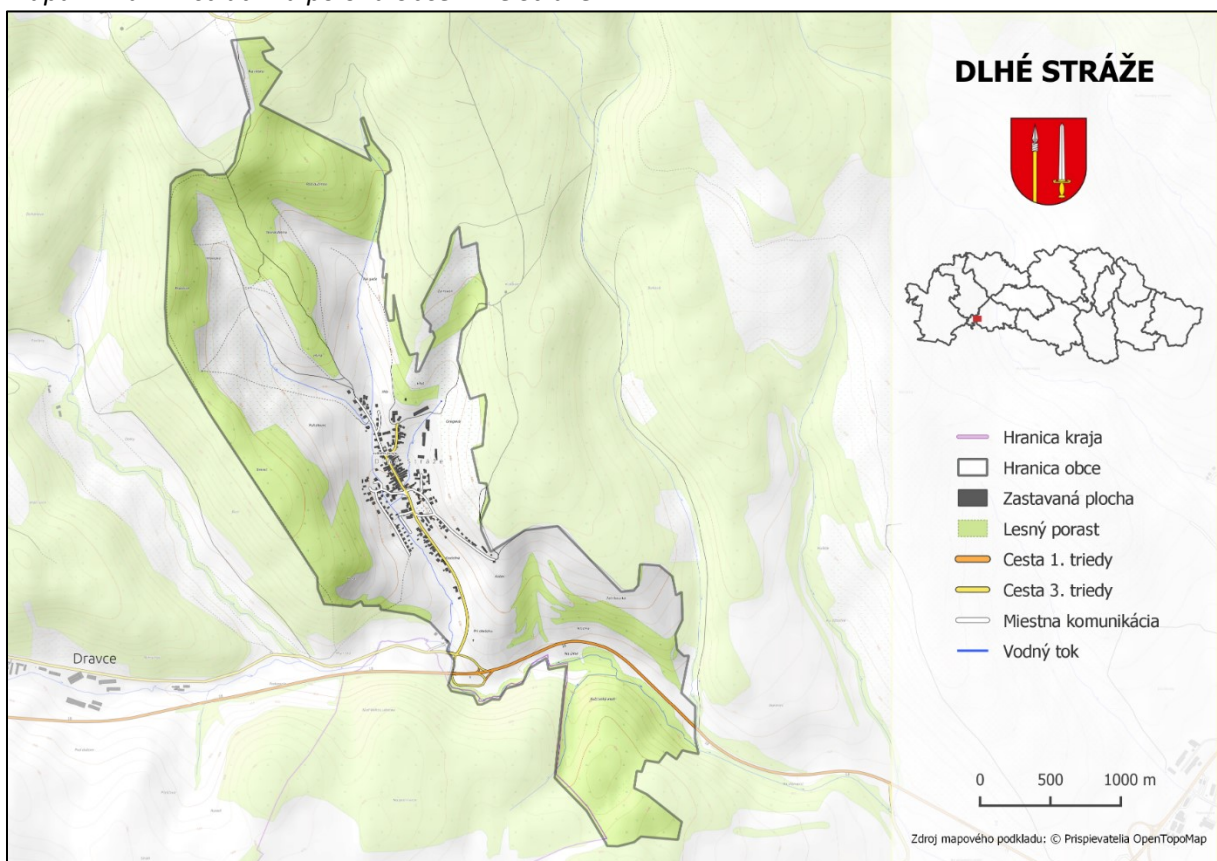
Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

Vymedzenie územia

Obec Dlhé Stráže leží v juhozápadnej časti Levočských vrchov, na ich južných svahoch v doline potoka Bicír. Administratívne spadá do okresu Levoča v Prešovskom kraji (**Mapa 1**). Na západe obec susedí s obcou Dravce (829 obyvateľov), vzdialenou 3,9 km. Na východe susedí s mestom Levoča (14 757 obyvateľov), vzdialeným 6,2 km a na juhu s obcou Kurimany (347 obyvateľov), vzdialenou 5,7 km. Juhozápadnú hranicu katastra tvorí obec Iľiašovce (982 obyvateľov), vzdialená 7,5 km (cestným spojením cez Kurimany), ktorá je však už administratívne začlenená pod Košický samosprávny kraj (okres Spišská Nová Ves). Na severe susedia Dlhé Stráže s obcou Vlkovce (481 obyvateľov), ktorá je vzdušnou čiarou vzdialená 3,1 km (cestné spojenie medzi Dlhými Strážami a obcou Vlkovce však neexistuje; Vlkovce ležia severne od hrebeňa tejto časti Levočských vrchov a patria už do okresu Kežmarok).

Mapa 1: Administratívna poloha obce Dlhé Stráže

Zdroj: © Prispievatelia OpenTopoMap

Rozloha k. ú. obce predstavuje 337 ha (3,37 km²). **Nadmorská výška** v strede obce je 610 m. n. m., v extraviláne sa pohybuje cca v rozmedzí 510 – 740 m n. m.

Tabuľka 1: Základné informácie o obci

Okres	Levoča
Kraj	Prešovský
Prvá písomná zmienka	1278
Rozloha (km²)	3,37
Počet obyvateľov	587 (k 31. 12. 2018)
Hustota zaľudnenia (obyv./km²)	174,18
Web stránka obce	www.dlhestraze.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Zastavané územie sa sústreďuje v centrálnej časti katastra obce, pozdĺž hlavnej cesty. Rómska osada je situovaná na juhovýchodnom okraji intravilánu (Mapa 2 – na ďalšej strane). Väčšinu plôch katastrálneho územia obce (204 ha; až 60 %) tvorí odlesnená krajina – trvalé trávnaté porasty. Lesné pozemky zaberajú 30 % podiel (103 ha). Lesy sa nachádzajú najmä v najjužnejšej časti katastra (južne od cesty I. triedy), menšie plochy sa nachádzajú aj v najsevernejšej časti katastra a v úzkom páse okolo západnej časti katastrálnej hranice. O hospodárenie v lesoch sa stará Lesné a pozemkové spoločenstvo Dlhé Stráže. Pre obec ani pre osadu nie je typický výskyt prírodných katastrof, nevyskytujú sa tu zosuvy pôdy, je tu dobrá kvalita ovzdušia. Obec sa nenachádza v žiadnej z oblastí, ktoré majú v rámci Slovenska zvýšenú seizmickú aktivitu.

Mapa 2: Zastavané územie obce vrátane vyznačenia priestorovej lokalizácie osady

Zdroj: vlastné spracovanie

Územný plán obce

Obec Dlhé Stráže má spracovaný územný plán zo septembra 2007, ktorý bol schválený Obecným zastupiteľstvom obce Dlhé Stráže na rokovaní dňa 22.2.2008 uznesením č. 1/2008 a VZN č. 1/2008, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Územného plánu obce.

Územný plán predpokladal novú individuálnu výstavbu v niekoľkých lokalitách v severnej a južnej časti obce (127 rodinných domov), čo sa čiastočne naplnilo. Niektoré nové domy boli vybudované v týchto lokalitách, avšak časť novej výstavby prebiehala aj na pozemkoch pri existujúcich rodinných domoch². Zrealizovaný nebol návrh športového areálu v priestoroch bývalého poľnohospodárskeho dvora v severnej časti obce³. Občianska a športová vybavenosť tak zostáva sústredená v centrálnej zóne obce. Z hľadiska funkčného využitia územia dominujú v intraviláne obce plochy rodinných domov, výraznejšie zastúpené sú však aj plochy verejnej zelene a záhrad (**Mapa 3** – na ďalšej strane). **Rozvoj obce je možný na návrhových plochách daných platným ÚPN obce s možnosťou rozvoja obce najmä v južnom smere, nakoľko rozvoj severným smerom je limitovaný topografiou terénu.** Územný plán nebol od svojho schválenia (2008) aktualizovaný.

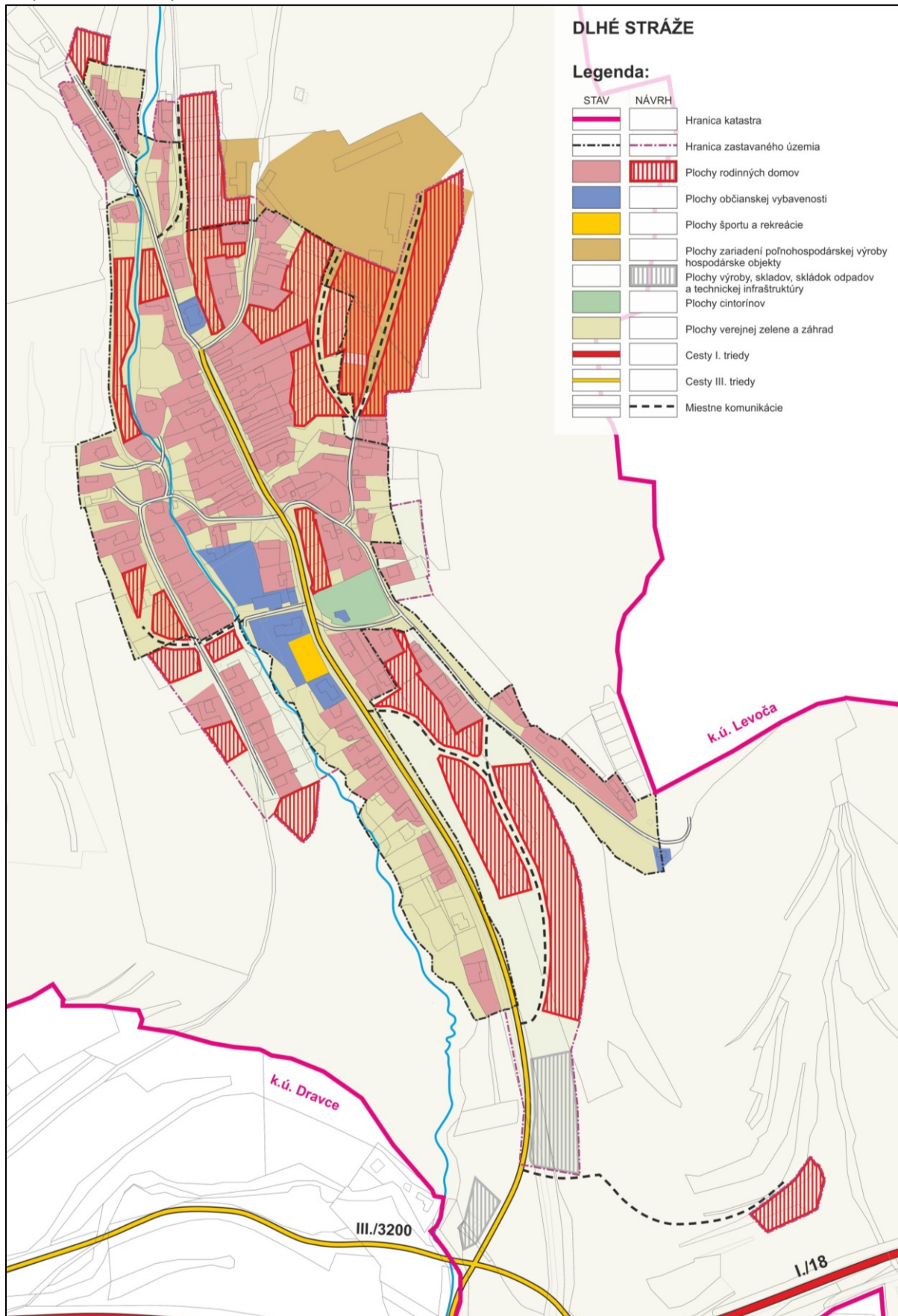
---

² Spôsobom, ktorý je úplne bežný: mladá rodina sa odčlení a postaví si nový rodinný dom na existujúcom pozemku vedľa rodičovského domu

³ Tento návrh bol síce zakreslený do územného plánu obce, v súčasnosti by však jeho realizácia bola (z dôvodu komplikovaných vlastníckych vzťahov, finančnej náročnosti a pod.) veľmi problematická

Mapa 3: Funkčné využitie územia v intraviláne obce

Zdroj: vlastné spracovanie na podklade územného plánu

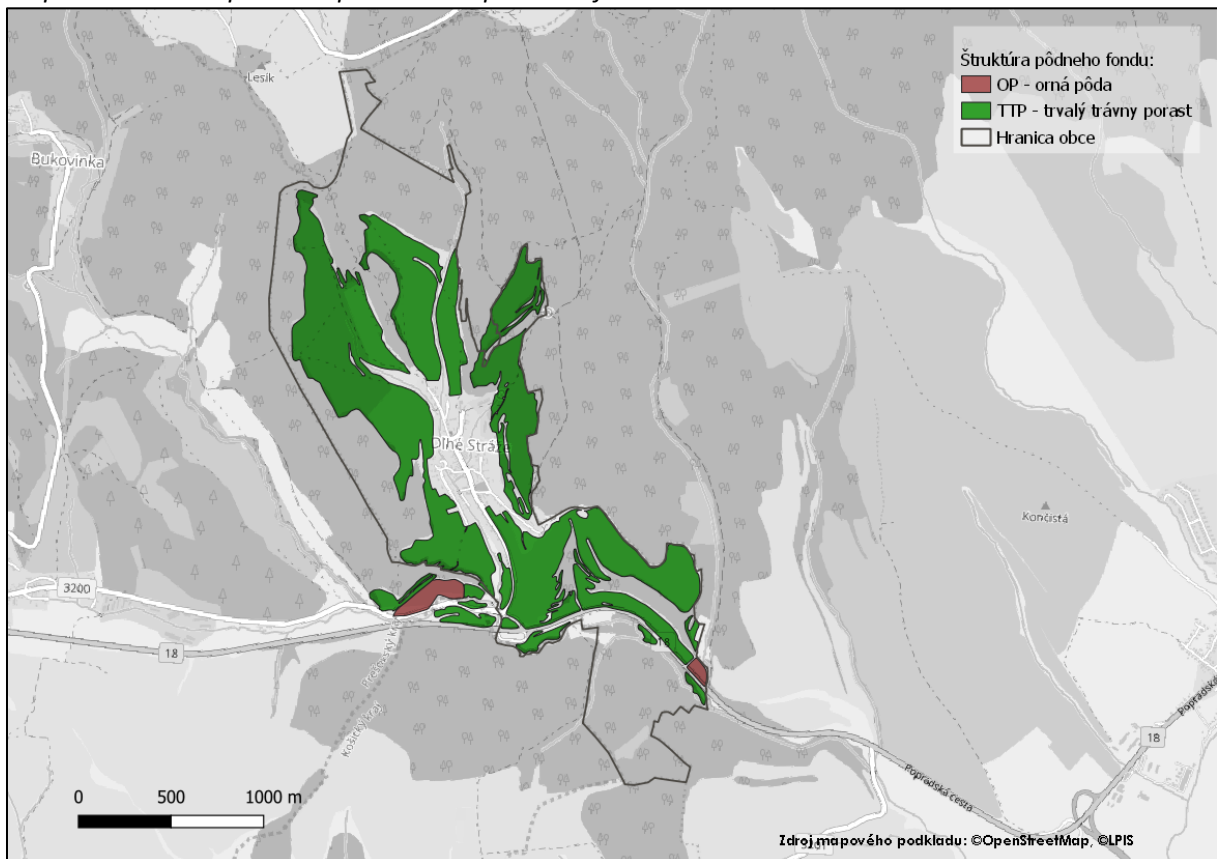
Hospodárska oblasť

Hospodárstvo v území

Polnohospodárstvo a priemysel

V katastri obce Dlhé Stráže prevláda poľnohospodárska pôda, tvorená takmer výlučne trvalými trávnymi porastmi. Celková výmera k. ú. obce je 337,4 ha. Z toho 60 % (203,7 ha) tvorí poľnohospodárska pôda, nepoľnohospodárska pôda zaberá 40 % územia (133,7 ha). V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce výrazne dominujú trvalé trávne porasty (TTP; 199,8 ha). Orná pôda sa v obci takmer nenachádza – k dispozícii je len 0,2 ha v juhovýchodnej časti katastra (**Mapa 4**). V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám TTP priaznivejšie podmienky najmä živočíšna poľnohospodárska výroba.

Mapa 4: Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Zdroj: VÚPOP, systém LPIS, vlastné spracovanie

V katastri obce hospodári aj jeden subjekt poľnohospodárskej veľkovýroby – Ing. Peter Hradiský HAMSTRA. Tento subjekt má v areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva haly a priestory, kde realizuje najmä chov hospodárskych zvierat. Obecný úrad vedie vo svojej evidencii 1 samostatne hospodáriaceho roľníka, ten má však svoju činnosť v súčasnosti pozastavenú. Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Dlhých Strážach žiadne prevádzky nenachádzajú.

Tabuľka 2: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2018; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
0,2	0,0	0,0	3,7	0,0	199,8	203,7
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia	ostatné plochy		spolu	
102,5	2,7	22,6	5,9		133,7	
Celková výmera územia						337,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Obec Dlhé Stráže leží pomerne blízko k najatraktívnejšiemu turistickému regiónu v rámci Slovenska – Tatram a tiež k unikátnemu a vyhľadávanému Slovenskému raju. Pomerne výhodnú polohu má obec aj vzhľadom k významným kultúrohistorickým pamiatkam, ako napr. súbor kultúrnych pamiatok UNESCO pod názvom „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“, do ktorého patrí centrum mesta Levoča s Chrámom svätého Jakuba, dielom Majstra Pavla z Levoče, Radnicou, Thurzovým domom a ďalšími historickými stavbami na levočskom námestí, ďalej Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišské Podhradie alebo tiež známy a vyhľadávaný kostol sv. Ducha v Žehre. Okrem toho sa v neďalekom Kežmarku nachádza ďalšia lokalita UNESCO – evanjelický drevený artikulárny kostol Najsvätejšej Trojice, patriaci do súboru Drevených chrámov v slovenskej časti Karpatského oblúka. Okrem samotných pamiatok UNESCO sa v dobrej dochádzkovej vzdialenosti od Dlhých Stráží nachádzajú aj pamiatkové rezervácie v Spišskej Kapitule (komplex cirkevných budov), v Levoči (námestie), Kežmarku (hrad, mestské hradby, unikátne námestie, evanjelické lýceum a ďalšie stavby) alebo námestie v Spišskej Sobote (**Mapa 5** – na ďalšej strane). Obec Dlhé Stráže má teda z hľadiska prítiahnutia turistov dobrú polohu, keďže významné (prírodné) oblasti cestovného ruchu v okolí – Tatranský národný park a Národný park Slovenský raj ležia pomerne blízko Dlhých Stráží.

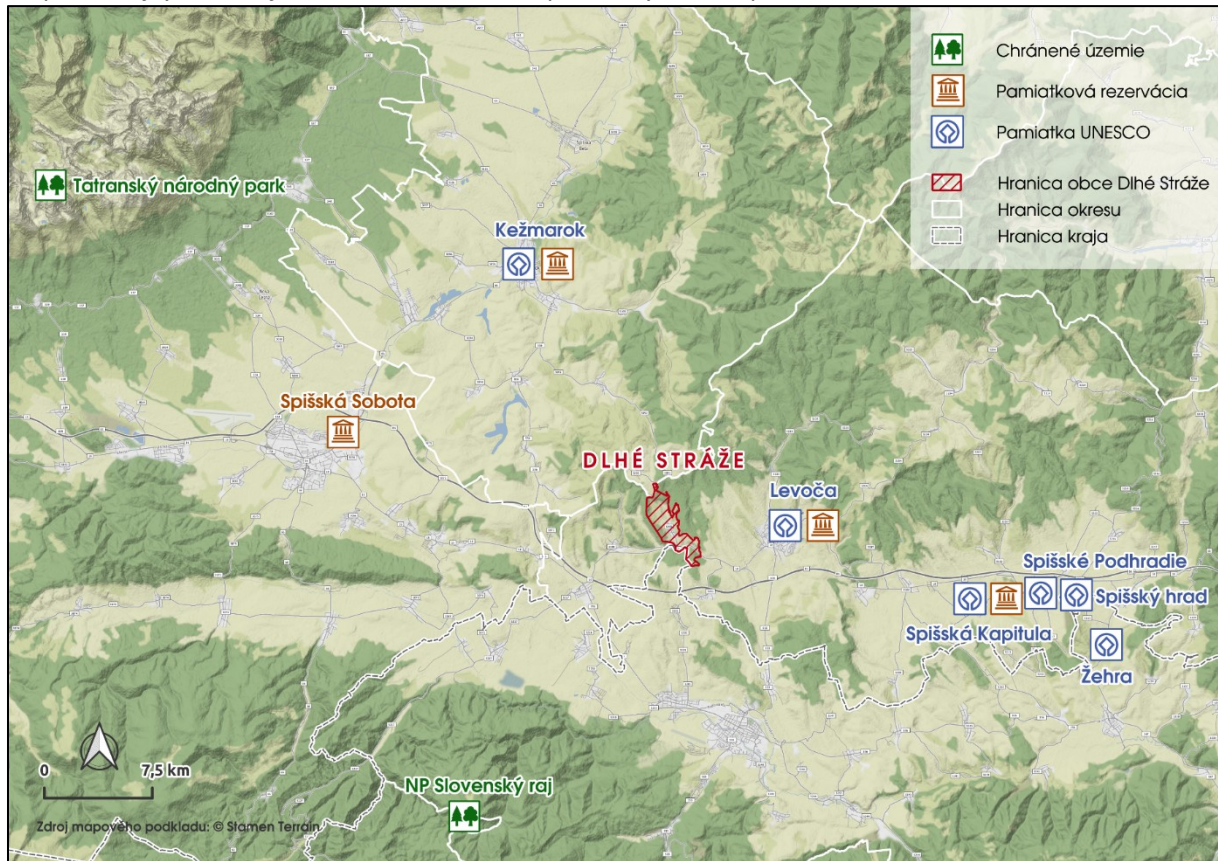
Medzi lokalizačné predpoklady rozvoja CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia. Počas roka sa ich v blízkom okolí obce koná veľké množstvo (Levoča, Spišský hrad, Sp. Nová Ves a pod.). **Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) sú v okolitom regióne na dobrej úrovni.**

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). **Dopravná infraštruktúra je v regióne na pomerne dobrej úrovni.** V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Z hľadiska kvality cestnej siete je problémovým len úsek cesty II. triedy č. 536 (ktorá tvorí spojenie medzi Jánovcami a Kežmarkom) v okolí Vrbova (resp. medzi Vrbovom a Ľubicou), ktorý však má byť v najbližšom čase rekonštruovaný.

Dlhé Stráže majú teda z hľadiska svojej polohy v blízkosti prírodných atrakcií aj kultúrno-historických pamiatok pomerne priaznivé predpoklady rozvoja cestovného ruchu. Slabou stránkou sú však lokalizačné a realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v obci, teda také, ktoré by dokázali prítiahnuť turistov. V Dlhých Strážach sa nenachádza žiadna kultúrna pamiatka. Z realizačných predpokladov je v obci vybudované len multifunkčné ihrisko, širšia ponuka športových

aktivít priamo v intraviláne chýba. Katastrom obce prechádza jedna cykloturistická trasa⁴ vedúca na hrebeň Levočských vrchov. Pre pešiu turistiku nie sú v katastri obce k dispozícii žiadne oficiálne značkované trasy. Veľmi negatívnym javom z pohľadu realizačných predpokladov rozvoja CR je skutočnosť, že v obci sa nenachádzajú žiadne komerčné ubytovacie zariadenia.

Mapa 5: Najvýznamnejšie kultúrno-historické pamiatky a veľkoplošné chránené územia v okolí obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Projekt na podporu agroturistiky v obci stroskotal. Začiatkom milénia sa v obci v spolupráci s mimovládnu organizáciou Ľudia a voda a ECEAT Holandsko realizoval projekt Ekosalaš. Tento projekt predstavoval snahu o rozvinutie vidieckeho turizmu v obci, v nádhernej prírodnej lokalite. Zámerom projektu bolo riešenie agroturistiky najmä prezentáciou salašníctva v obci, jeho cieľom bolo obnoviť chov oviec a doplniť ho o chov kôz. V rámci tohto projektu sa v areáli za bývalým poľnohospodárskym družstvom vybudovala drevená zrubová stavba (ktorá je stavebnotechnicky realizovaná tak, že sa dá prenášať na rôzne miesta) a v jej okolí prírodná oddychová zóna s jazierkom, studňou a chovom rýb. Prevádzku celého tohto areálu zabezpečovala samospráva obce. V súčasnosti sa však už tento areál využíva len vo veľmi obmedzenej miere, stavby a zariadenia v ňom nie sú udržiavané. Prevádzka areálu bola finančne nerentabilná, obec nemá kapacity (personálne, finančné) na to, aby celý areál udržiavala.

V súčasnosti teda sektor cestovného ruchu hrá v lokálnej ekonomike obce Dlhé Stráže len marginálnu úlohu. Priamo v katastri obce nie sú prakticky žiadne zariadenia/prevádzky/atraktivity, ktoré by pre miestne subjekty (či už pre fyzické osoby, samosprávu obce, podnikateľov a pod.) generovali v oblasti cestovného ruchu nejaké príjmy.

⁴ Táto trasa vedie tak po asfaltových komunikáciách, ako aj po poľných cestách (kombinovaná horská a cestná trasa). V rámci cestného úseku trasy však nie je vybudovaný žiadny samostatný cyklistický chodník

V prípade, že by sa v Dlhých Strážach v budúcnosti vybudovali rôzne zariadenia cestovného ruchu, tie by vstupovali do konkurenčného boja so zariadeniami v obciach, ležiacich priamo v národných parkoch, príp. so zariadeniami v bezprostrednej blízkosti kultúrno-historických pamiatok. Aby dokázala obec vo väčšej miere pritiahnúť turistov (tak, aby turizmus dokázal miestnym obyvateľom generovať príjem), musela by sa buď vybudovať taká atrakcia cestovného ruchu, ktorá je v širokom okolí jedinečná alebo by sa muselo vybudovať viacero vzájomne prepojených zariadení, kvôli ktorým by sa turistovi oplátilo v obci zastaviť a ostať⁵. Samozrejme, ďalšou otázkou by bolo financovanie a starostlivosť o takéto zariadenia (teda dlhodobá udržateľnosť). **S ohľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že cestovný ruch bude aj v blízkej budúcnosti zohrávať v rozvoji obce Dlhé Stráže pravdepodobne len okrajovú úlohu.**

Zamestnanosť obyvateľstva, dochádzka za prácou

Údaje z SODB 2011 ukazujú, že v roku 2011 bolo obyvateľstvo obce zamestnané najmä v odvetví priemyselnej výroby. Počas SODB 2011 žilo v obci 241 ekonomicky aktívnych osôb (z toho 144 mužov a 97 žien), čo predstavovalo 44,6 % obyvateľov z vtedajšieho celkového počtu obyvateľov (541 podľa SODB 2011). Podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov z celkového počtu obyvateľov v roku 2011 bol teda v obci Dlhé Stráže v porovnaní s Prešovským krajom (46,1 %) i celou Slovenskou republikou (48,7 %) nižší. Najväčšiu časť zo spomínaných 241 ekonomicky aktívnych obyvateľov Dlhých Stráží predstavovali pracujúci v odvetví priemyselnej výroby, ťažby a dobývania. V poradí druhé a tretie najvýznamnejšie odvetvia v zamestnanosti obyvateľstva Dlhých Stráží predstavovali odvetvia stavebníctva a verejnej správy a obrany.

Významnú úlohu v otázke zamestnanosti obyvateľstva Dlhých Stráží zohráva dochádzka do zamestnania. Až 71,8 % ekonomicky aktívnych obyvateľov (173 z 241) muselo v čase SODB dochádzať za prácou mimo obce Dlhé Stráže. Navyše, ak vezmeme do úvahy skutočnosť, že v čase SODB bolo v obci 64 nezamestnaných osôb (teda 64 osôb, ktoré nikde nepracovali), zistíme, že z celkovo 177 pracujúcich osôb (241-64) ich za prácou mimo obce dochádzalo až 98 % (173 zo 177 osôb) – teda takmer všetci pracujúci.

Tabuľka 3: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti ⁶	EAO		počet dochádzajúcich v danom odvetví	podiel dochádzajúcich z celkového počtu EAO (%)
	počet	podiel (%)		
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a ťažba dreva, rybolov	11	4,6	6	2,5
Priemyselná výroba, iná ťažba a dobývanie	54	22,4	36	14,9
Dodávka energií, odpadové hospodárstvo	4	1,7	4	1,7

⁵ Muselo by ísť o súbor vzájomne koordinovaných aktivít na podporu cestovného ruchu v regióne – v spolupráci s okolitými obcami, podnikateľmi, príp. ďalšími aktérmi. Vhodnou formou takéhoto koordinovaného prístupu je realizácia integrovaných územných investícií, zadefinovaná v integrovanej územnej stratégii

⁶ Ukazovateľ „odvetvie ekonomickej činnosti“ predstavuje druh výroby alebo činnosti podniku alebo iného subjektu, ktorú obyvateľ aktuálne alebo v poslednom pracovnoprávnom vzťahu vykonával. Vzťahuje sa na obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí už niekedy pracovali. Kvôli zjednodušeniu a prehľadnosti sú niektoré odvetvia v danej tabuľke oproti klasifikácii SK NACE Rev.2 spojené

Stavebníctvo	28	11,6	18	7,5
Veľkoobchod, maloobchod	20	8,3	17	7,1
Doprava a skladovanie	21	8,7	19	7,9
Ubytovacie a stravovacie služby	8	3,3	7	2,9
Činnosti v oblasti nehnuteľností, financií, poisťovania, informácií a komunikácie	6	2,5	5	2,1
Odborné, vedecké a technické činnosti	6	2,5	3	1,2
Administratívne a podporné služby	2	0,8	1	0,4
Verejná správa a obrana	24	10,0	18	7,5
Vzdelávanie	21	8,7	19	7,9
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	14	5,8	12	5,0
Ostatné činnosti spolu	3	1,2	3	1,2
Nezistené	19	7,9	5	2,1
Spolu	241	100,0	173	71,8

Zdroj: SODB 2011

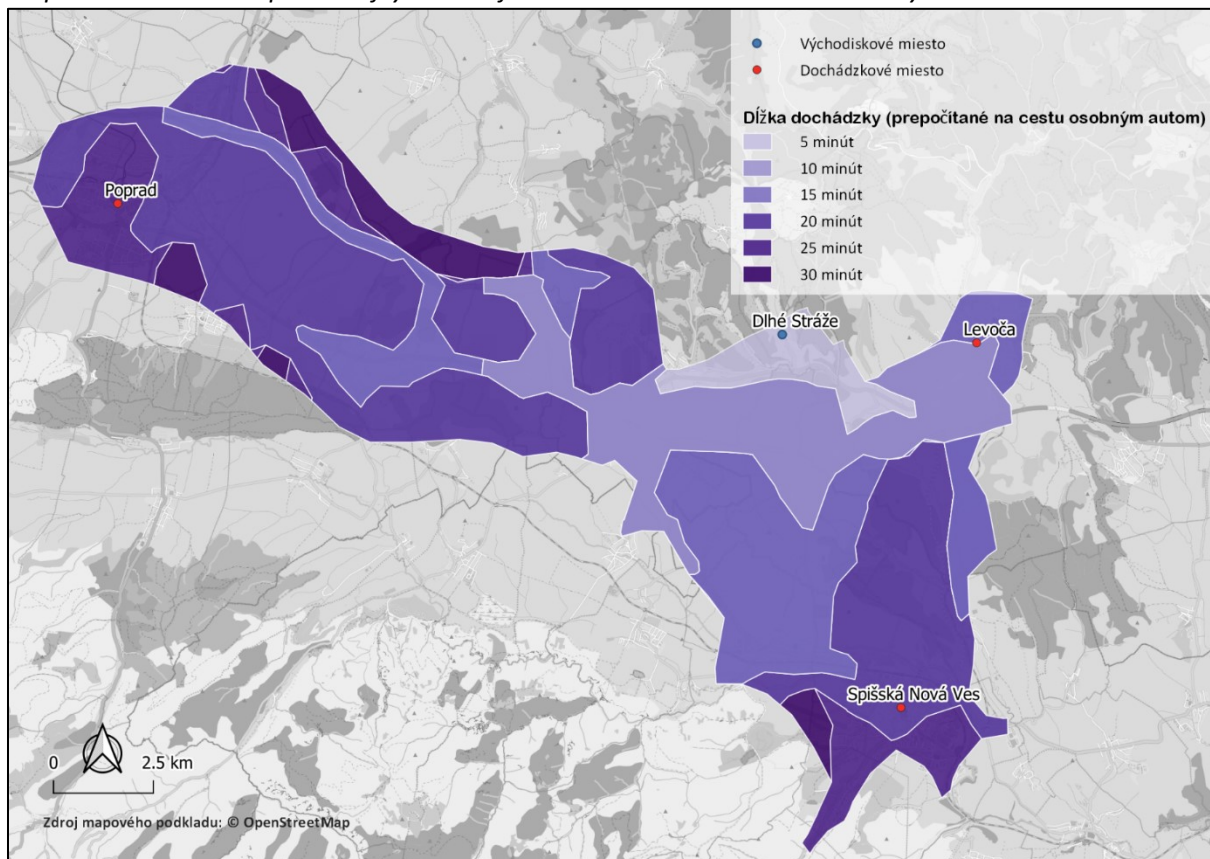
V roku 2011 pracovali obyvatelia obce najmä v Levoči, Poprade a Spišskej Novej Vsi, čo sú regionálne strediská zamestnanosti s pomerne dobrou dochádzkovou vzdialenosťou z Dlhých Stráží. Najdôležitejším miestom dochádzky za prácou bolo pre obyvateľov obce Dlhé Stráže v roku 2011 mesto Levoča, do ktorého dochádzalo za prácou 59 obyvateľov. Ďalšími významnými centrami dochádzky, do ktorých odchádzali obyvatelia obce Dlhé Stráže za prácou, boli Poprad (24 EAO) a Spišská Nová Ves (17 EAO). Ako ukazuje **Mapa 6** (na ďalšej strane), dochádzka za prácou osobným automobilom do mesta Levoča trvá menej ako 10 minút, do Spišskej Novej Vsi je to cca 20 minút a do Popradu 25 minút.

Ochota obyvateľov Dlhých Stráží k samozamestnávaniu (ochota podnikat) je v porovnaní s priemerom Slovenskej republiky mierne vyššia. V roku 2019 bolo v obci evidovaných 36 živnostníkov. Živnostníci sa venovali najmä výkopovým a stavebným prácam, lesnému hospodárstvu, stolárskym prácam alebo elektrickej inštalácii. Vhodným ukazovateľom, vyjadrujúcim ochotu obyvateľov k samozamestnávaniu, je miera podnikateľskej aktivity, vyjadrená počtom živnostníkov na 1 000 obyvateľov. V Dlhých Strážach bola v roku 2019 zaznamenaná miera podnikateľskej aktivity na úrovni 61 živnostníkov na 1 000 obyvateľov. Počet živnostníkov na 1 000 obyvateľov sa v Slovenskej republike pohybuje okolo úrovne 56, v Žilinskom kraji 72 (najviac medzi kraji), v Košickom kraji 37 (najmenej medzi kraji). V rámci okresov Slovenska sa hodnota tohto ukazovateľa pohybuje v rozmedzí od 31 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okresoch Rimavská Sobota a Košice-okolie po 123 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okrese Námestovo.

V obci je len minimum prevádzok, ktoré by v lokálnej ekonomike generovali pracovné miesta pre miestnych obyvateľov. Spomedzi podnikateľských subjektov (právnických osôb zameraných na tvorbu zisku) sídli v Dlhých Strážach len jedna firma – Kovostroj Švábovce s.r.o., ktorá sa venuje veľkoobchodu s kovmi a kovovými výrobkami, inžinierskej činnosti a súvisiacim technickým poradenstvom⁷.

⁷ Podľa dostupných údajov firma zamestnáva len jedného zamestnanca, jej tržby v roku 2018 boli 737 778 € a zisk 107 239 €

Mapa 6: Časová dostupnosť najvýznamnejších stredísk zamestnanosti osobným automobilom

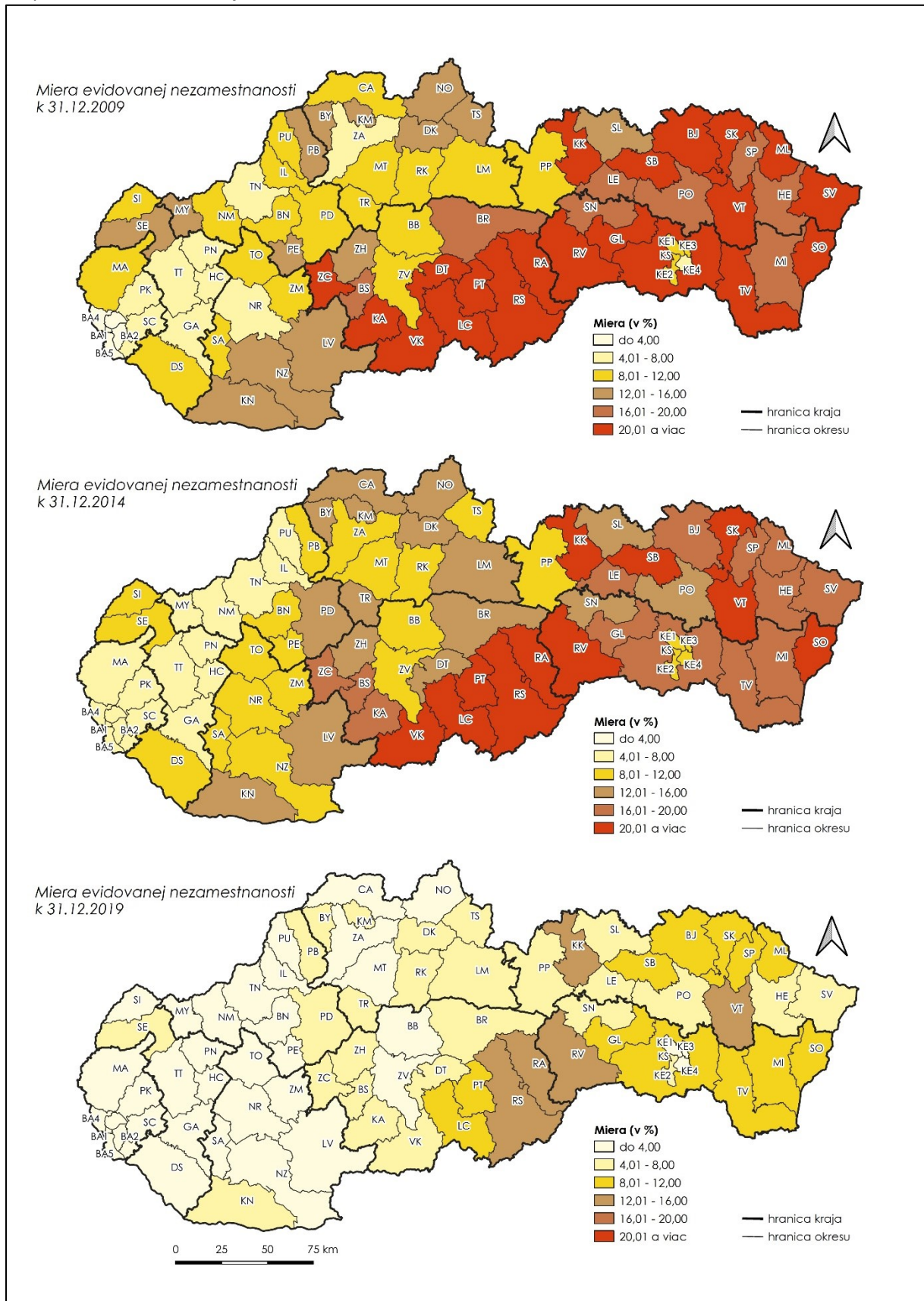
Zdroj: vlastné spracovanie

Nezamestnanosť

Miera nezamestnanosti v obci Dlhé Stráže sa pohybuje na úrovni priemernej miery nezamestnanosti okresu Levoča ako aj Prešovského kraja. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Dlhé Stráže za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 24 až 55. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 10,0 % (najnižšia úroveň v sledovanom období – dosiahnutá v roku 2018) po 22,8 % (najvyššia úroveň – v rokoch 2012 a 2013). Pre porovnanie, k 30.11.2019 bola miera nezamestnanosti v okrese Levoča 10,0 %, v Prešovskom kraji bola rovnako na úrovni 10,0 % a v Slovenskej republike 6,0 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Levoča susedí, bola nasledovná: Poprad 6,4 %, Kežmarok 16,9 %, Sabinov 12,7 %, Prešov 6,9 % a Spišská Nová Ves 8,5 %. Vývoj miery nezamestnanosti v Dlhých Strážach za ostatných 10 rokov v podstate len kopíroval vývoj (z hľadiska trendov rastu/poklesu) v celej Slovenskej republike (pre ilustráciu pozri **Mapa 7** - na ďalšej strane).

Hoci údaje o etnickej štruktúre uchádzačov o zamestnanie nie sú v oficiálnych štatistikách (ŠÚ SR, ÚPSVaR) dostupné, na základe dodatočných analýz parciálnych štruktúr nezamestnanosti (pozri ostatné tabuľky a grafy v tejto kapitole) **odhadujeme, že v Dlhých Strážach tvorili Rómovia v roku 2018 cca 80-90 % na celkovom počte UoZ v obci.**

Mapa 7: Miera evidovanej nezamestnanosti v okresoch Slovenska v rokoch 2009, 2014 a 2019

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Tabuľka 4: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	rok									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Počet uchádzačov o zamestnanie	43	35	55	55	53	52	42	31	24	28
Miera nezamestnanosti ** (%)	17,8	14,5	22,8	22,8	22,0	21,6	17,4	12,9	10,0	11,6

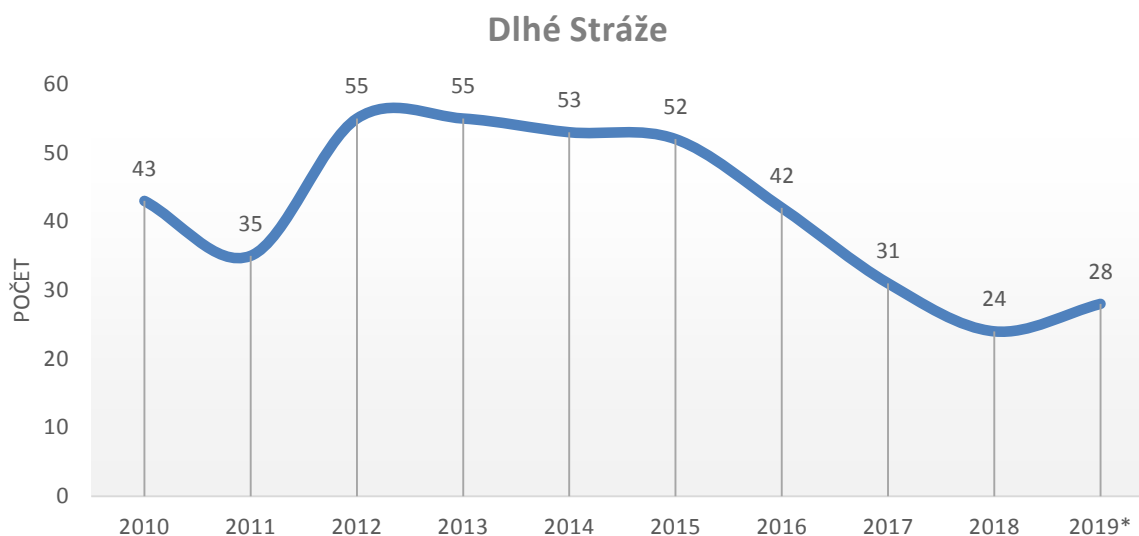
* údaj k 30.11.

** na výpočet miery nezamestnanosti v jednotlivých rokoch bol použitý údaj o počte EAO v obci z SODB 2011

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, ÚPSVaR, vlastné spracovanie

Zmeny v počte UoZ v obci Dlhé Stráže za posledných 10 rokov majú identické vývojové trendy, aké bolo možné pozorovať v rámci celej Slovenskej republiky. V súvislosti s príchodom hospodárskej krízy (cca 2008) začali počty nezamestnaných osôb na Slovensku na všetkých úrovniach narastať⁸. Tento nárast pokračoval až cca do roku 2012⁹, keď došlo k oživeniu slovenskej ekonomiky a od tohto roku dochádza na Slovensku k neustálemu medziročnému poklesu počtu nezamestnaných osôb¹⁰. Trend vývoja nezamestnanosti v rámci Slovenska bol teda celkom zreteľný – cca od r. 2008 do r. 2012 nárast počtu UoZ, od roku 2013 každoročný pokles počtu UoZ.

Graf 1: Celkový počet UoZ v obci v rokoch 2010-2019 (k 31.12.)

* údaj k 30.11.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, ÚPSVaR, vlastné spracovanie

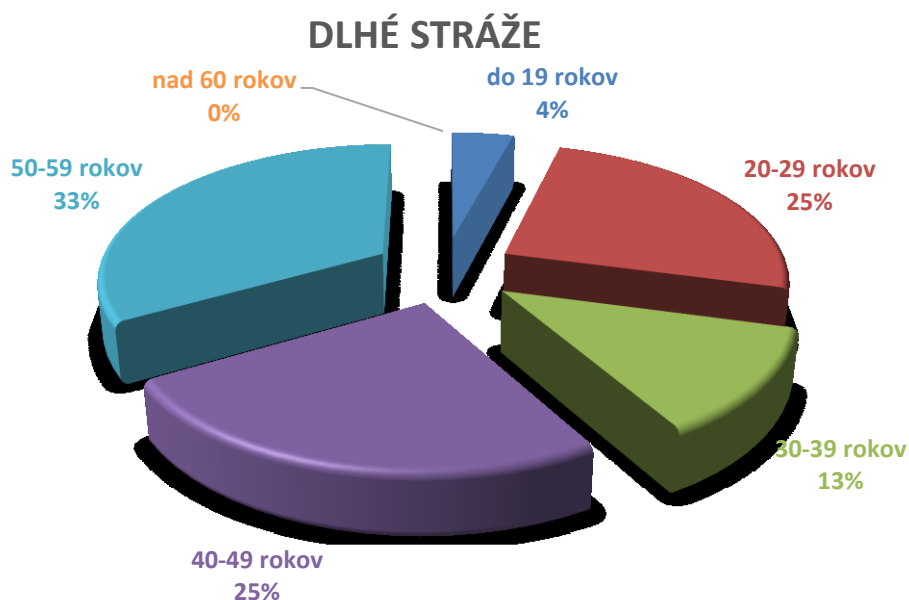
⁸ Tak v rámci celej SR, ako aj v rámci krajov, okresov a poväčšine i obcí

⁹ Na úrovni obcí bolo možné v rokoch 2008-2012 pozorovať dosť turbulentný a nerovnomerný vývoj. V niektorých obciach počty nezamestnaných počas obdobia hospodárskej krízy každoročne stúpali, v iných obciach bolo možné počas tohto obdobia pozorovať aj medziročný pokles. Celkový trend však bol jasný – rast počtu UoZ medzi rokmi 2008 až 2012.

¹⁰ Avšak v súvislosti so spomalením rastu slovenskej ekonomiky už od roku 2019 badať na úrovni niektorých obcí medziročný nárast počtu nezamestnaných osôb v porovnaní s rokom 2018

Problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná¹¹.

Graf 2: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2018

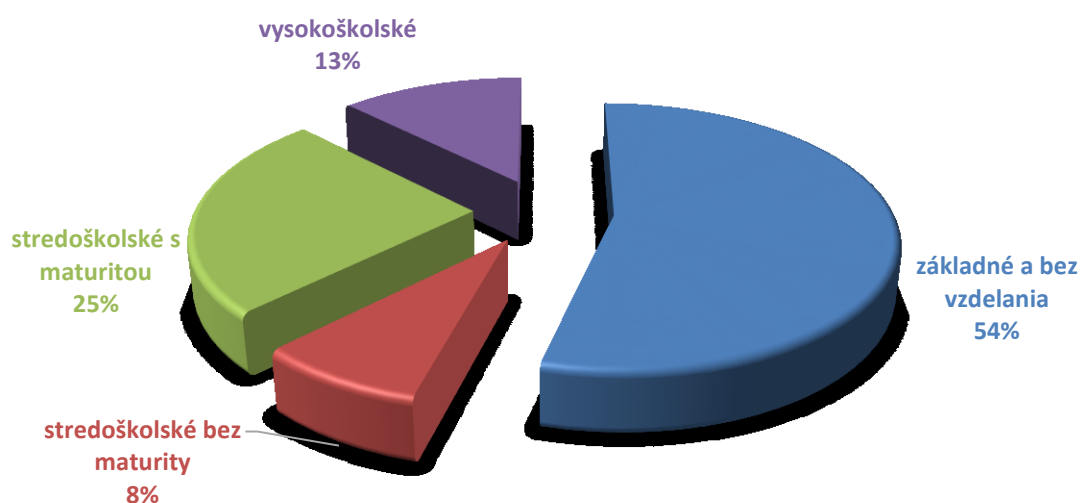
Zdroj: ÚPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania v Dlhých Strážach je veľmi nepriaznivá. Z 24 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2018 bolo až 54 % UoZ (13 osôb) so základným vzdelaním alebo bez vzdelania. Ak platí, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce, tak väčšina UoZ v obci Dlhé Stráže má z dôvodu nízkeho vzdelania prístup na trh práce značne sťažený.

¹¹ Samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ

Graf 3: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2018

DLHÉ STRÁŽE

Zdroj: ÚPSVaR, vlastné spracovanie

Problémom z hľadiska možnej zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie je ich dlhodobá nezamestnanosť. Presne polovica UoZ patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov), čo sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Navyše, až 42 % z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných dokonca viac ako 2 roky. Tento stav v podstate kopíruje situáciu v rámci Slovenskej republiky, kde sa podiel dlhodobo nezamestnaných pohybuje okolo úrovne 45 %.

Graf 4: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2018

DLHÉ STRÁŽE

Zdroj: ÚPSVaR, vlastné spracovanie

Kvalifikačná štruktúra UoZ v obci je mimoriadne nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) majú v Dlhých Strážach osoby bez pracovného zaradenia (33,3%). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení

štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (29,2%). To sú najmä tie osoby, ktoré v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi a pod.).

Tabuľka 5: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2018

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	1	4,2
3 - Technici a odborní pracovníci	1	4,2
4 - Administratívni pracovníci	0	0,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	5	20,8
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	2	8,3
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	0	0,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	7	29,2
N/A - neurčené	8	33,3
Spolu	24	100,0

Zdroj: ÚPSVaR, vlastné spracovanie

Dopravná infraštruktúra

Napojenie obce na dopravnú infraštruktúru

Z aspektu napojenia obce na nadradenú dopravnú infraštruktúru (medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie) majú Dlhé Stráže výhodnú polohu¹². Neďaleko obce (cca 5,5 km) totižto prechádza najvýznamnejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, ktorá prepája Bratislavu s Košicami (**Mapa 8** – na ďalšej strane). Navyše, pomerne blízko obce prechádza aj hlavná železničná trať Slovenska (tá prechádza Spišskou Novou Vsou – v tomto meste však nezastavujú všetky najrýchlejšie vlaky). Najbližšia železničná stanica celoštátneho a medzinárodného významu sa nachádza v Poprade (22 km, 20 min. jazdy autom).

Samotná obec Dlhé Stráže leží na ceste III. triedy č. 3200. Táto cesta jednak pripája obec na cestu I. triedy č. 18, ktorá taktiež vedie katastrálnym územím Dlhých Stráží a zároveň spája obec Dlhé Stráže so susednou obcou Dravce. Cesta III. triedy č. 3200 prechádza stredom intravilánu Dlhých Stráží a končí sa v jeho centrálnej časti. Na ňu nadväzuje sieť miestnych komunikácií, ktoré majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak poväčšine veľmi úzkym) šírkovým usporiadaním. **Kvalita miestnych komunikácií v obci je na dobrej úrovni** (asfaltový povrch). Potrebné je dobudovať ešte 1 krátky úsek v severnej časti obce (v dĺžke cca 100 m), ktorý vedie k novo postaveným rodinným domom a ktorý má zatiaľ len spevnený povrch, avšak bez asfaltu (**Mapa 9** – na ďalšej strane). Rovnako je vhodné zrekonštruovať úsek cesty okolo kultúrneho domu (cca 50 m) a okolo domu smútku (cca 90 m).

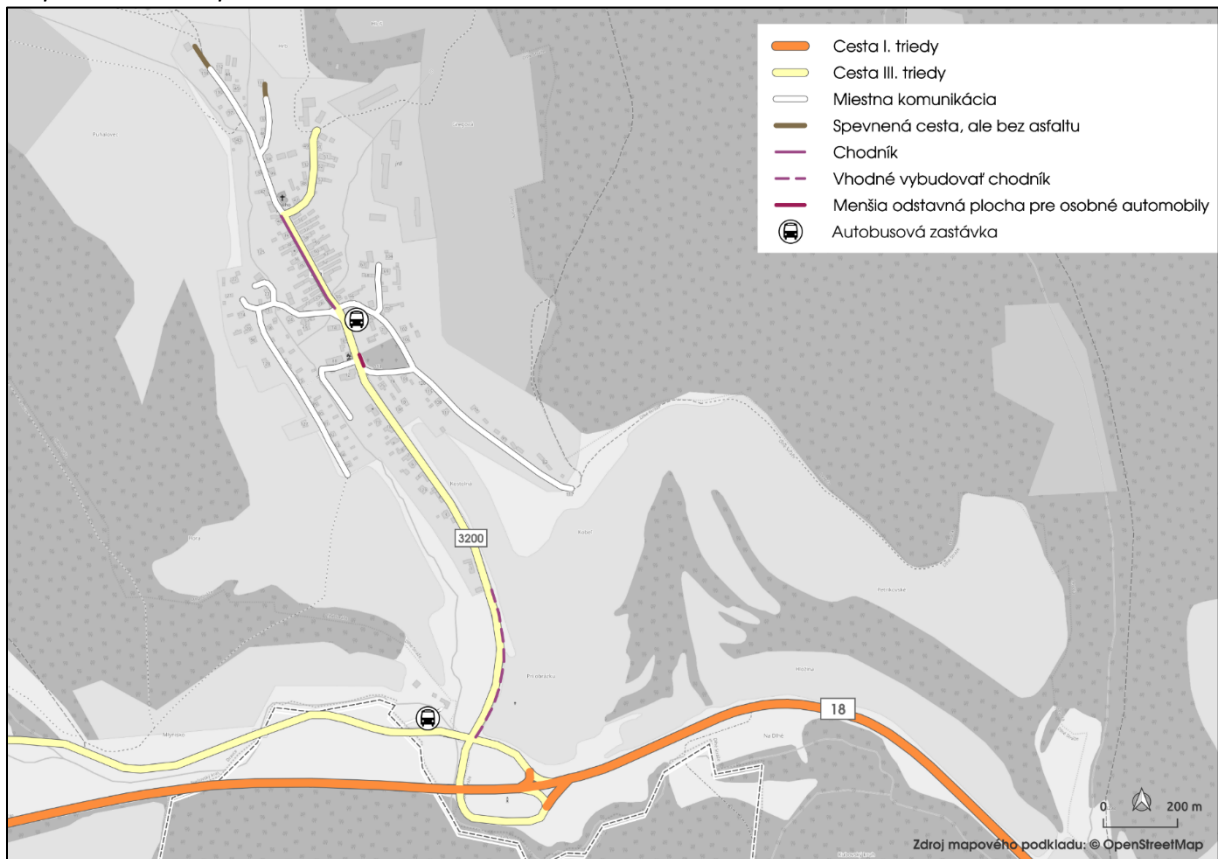
¹² Zároveň je potrebné uviesť, že obec síce má výhodnú polohu vzhľadom k nadradenej dopravnej infraštruktúre, no jej poloha (ako aj poloha celého východného Slovenska) voči významným urbánnym centrom a sídelným aglomeráciám je nevýhodná (najbližšie takéto aglomerácie predstavujú mestá Krakov a Bratislava s Viedňou).

Mapa 8: Nadradená dopravná infraštruktúra v okolí obce

Zdroj: mapy.cz

Mapa 9: Cestné a pešie komunikácie v katastri obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci z dôvodu nevhodných územno-technických pomerov (úzke cesty, na ktoré bezprostredne nadväzujú súkromné pozemky a svahovitý terén) nachádzajú len v obmedzenej miere (pri obecnom úrade).

Hlavný spôsob dopravy používaný na dennú dochádzku žiakov a študentov do škôl je verejná autobusová doprava. Pre obyvateľov dochádzajúcich do zamestnania mimo obce Dlhé Stráže je hlavným spôsobom dopravy osobný automobil.

V intraviláne obce sa nachádza jedna autobusová zastávka – tá je situovaná v centrálnej časti neďaleko obecného úradu. **Priamo do jadra obce Dlhé Stráže však spoje verejnej autobusovej dopravy zachádzajú len v menšej miere** – spolu je to 8 spojov denne (4 dopoludnia a 4 popoludní počas pracovného dňa). **Väčšina verejných autobusových spojov zastavuje len na zastávke, ktorá sa nachádza na križovatke v smere na Dravce** (samotná zastávka je už v katastri Draviec, ide o zastávku pod názvom „Dlhé Stráže, rázcestie“). Vzdialenosť medzi touto zastávkou a centrom obce Dlhé Stráže (obecným úradom) je cca 800 m (**Mapa 9** – na predchádzajúcej strane). Zo zastávky „Dlhé Stráže, rázcestie“ odchádza počas pracovného dňa v čase medzi 4:30 (prvý spoj) a 23:00 (posledný spoj) dokopy 29 autobusových spojov, ktoré sú časovo rozložené rovnomerne počas dňa. Tieto spoje zabezpečujú priame spojenie Dlhých Stráží s mestami Levoča, Poprad a Kežmarok (okrem toho jeden ďalší priamy spoj ide do Spišského Podhradia a jeden do Tatranskej Lomnice). Priame spojenie medzi Dlhými Strážami a mestom Spišská Nová Ves je iba raz denne, ráno 5:28 (ide o spoj z obce do Sp. Novej Vsi). Autobus absolvuje trasu dlhú 22 km za 1 h 02 min. (trasa cez Dravce a Spišský Štvrtok). V opačnom smere (zo Sp. Novej Vsi do Dlhých Stráží) priame spojenie neexistuje (<https://cp.hnonline.sk>).

Pešia a cyklistická doprava

V obci nie sú popri cestných komunikáciách vybudované takmer žiadne chodníky pre peších (najmä z dôvodu spomínaných nevhodných územno-technických pomerov, keď popri miestnych komunikáciách nie je k dispozícii žiadny priestor, kadiaľ by tieto chodníky mohli viesť). Jediný vybudovaný chodník v dĺžke cca 200 m vedie popri miestnej komunikácii od centrálnej časti obce ku kostolu (**Mapa 9** – na predchádzajúcej strane).

Rómska osada, situovaná na juhovýchodnom okraji intravilánu obce, je s ostatnou časťou intravilánu spojená asfaltovou komunikáciou. Táto asfaltová komunikácia vedie od osady priamo do centrálnej časti intravilánu, kde sa nachádzajú všetky zariadenia občianskej vybavenosti (obecný úrad s hasičskou zbrojnicou, MŠ, ZŠ, kultúrny dom a pod.) a autobusová zastávka.

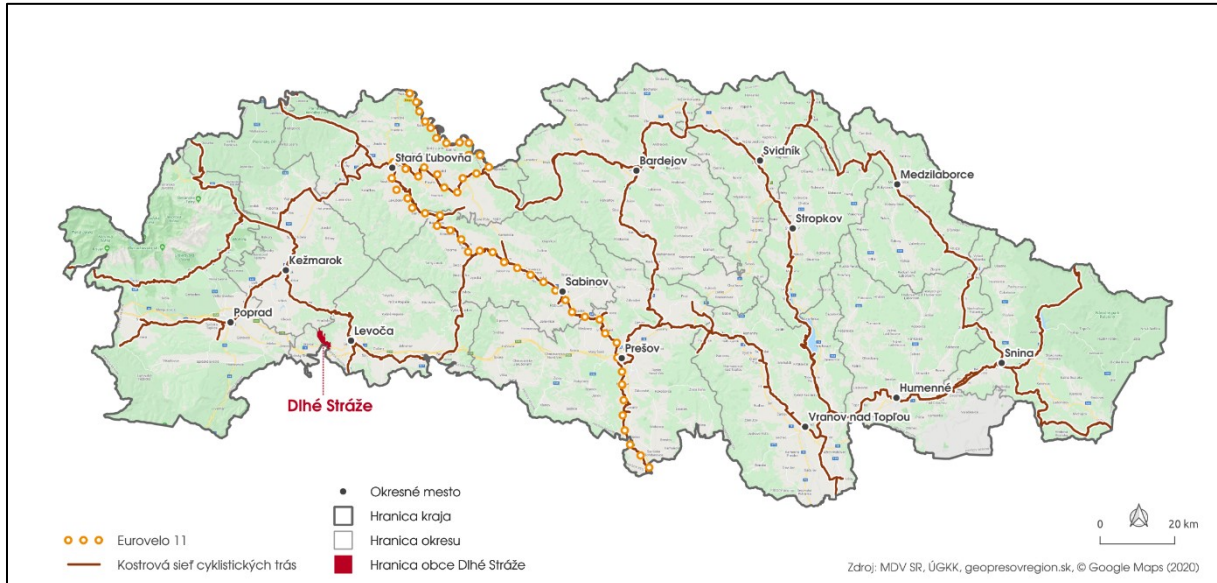
Samostatné cyklistické chodníky¹³ sa v obci nenachádzajú. Za najvýznamnejšie cyklistické trasy možno (všeobecne) považovať najmä tie trasy, ktoré tvoria súvislú regionálnu sieť a ktorých koordinované budovanie podporujú rôzne verejné inštitúcie. Takým príkladom je cyklistická sieť EUROVELO (ide o cyklistickú sieť v Európskej únii; východným Slovenskom prechádza jej časť EUROVELO 11, a to cez Košice, Prešov a Starú Ľubovňu – na sever v smere na Krakov a Pobaltie a na juh v smere na Balkán). Za ďalšiu významnú cyklistickú sieť možno považovať „Kostrovú sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji“, ktorej budovanie podporuje práve PSK. Tieto dve najvýznamnejšie regionálne cyklistické siete sú na lokálnej úrovni dopĺňané rôznymi kratšími, lokálnymi cyklistickými sieťami¹⁴. Ani EUROVELO 11, ani Kostrová sieť PSK katastrom obce Dlhé Stráže neprechádzajú (**Mapa 10** – na ďalšej strane). Cez Dlhé Stráže však vedie lokálna cyklistická trať 8890 Dravce – Vlkovce (**Mapa 11** – na ďalšej strane).

---

¹³ Stavebne oddelené od cestných komunikácií

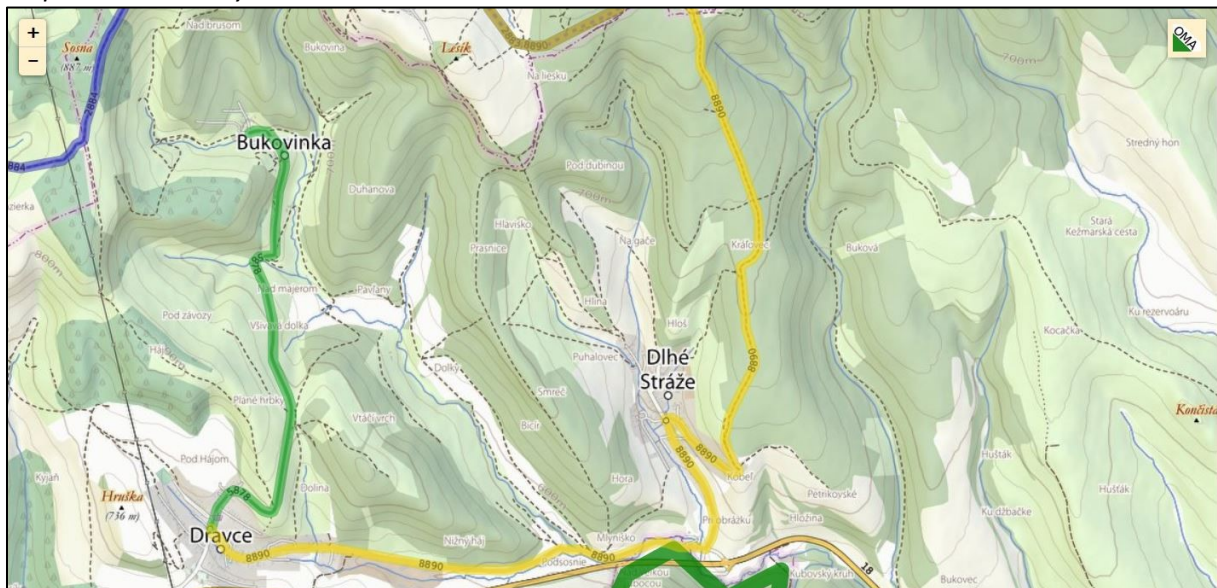
¹⁴ V oblasti budovania cyklistických chodníkov (či už cestných, horských, stavebne oddelených od cestných komunikácií alebo idúcich „len“ po existujúcich cestách, príp. lesoch a pod.) existuje na Slovensku problém najmä v oblasti ich koordinácie. Výstavbu cyklistických chodníkov (najmä prostredníctvom eurofondov) na lokálnej úrovni totižto realizujú mnohé subjekty, ako napr. obce a mestá, miestne akčné skupiny, občianske združenia a pod. Niektoré cyklochodníky (resp. ich časti) sa budujú tak, že sa riadne vypracuje projektová dokumentácia, vysporiadajú sa pozemky a vykonajú sa aj stavebno-technické úpravy terénu, niektoré zase tak, že sa v podstate v teréne nič nezmení, len sa vykoná značenie (kadiaľ vedie daná trasa)

Mapa 10: EUROVELO 11 a Kostrová sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji

Zdroj: MDV SR, ÚGKK, geopresovregion.sk, google maps, vlastné spracovanie

Mapa 11: Lokálne cyklistické trate

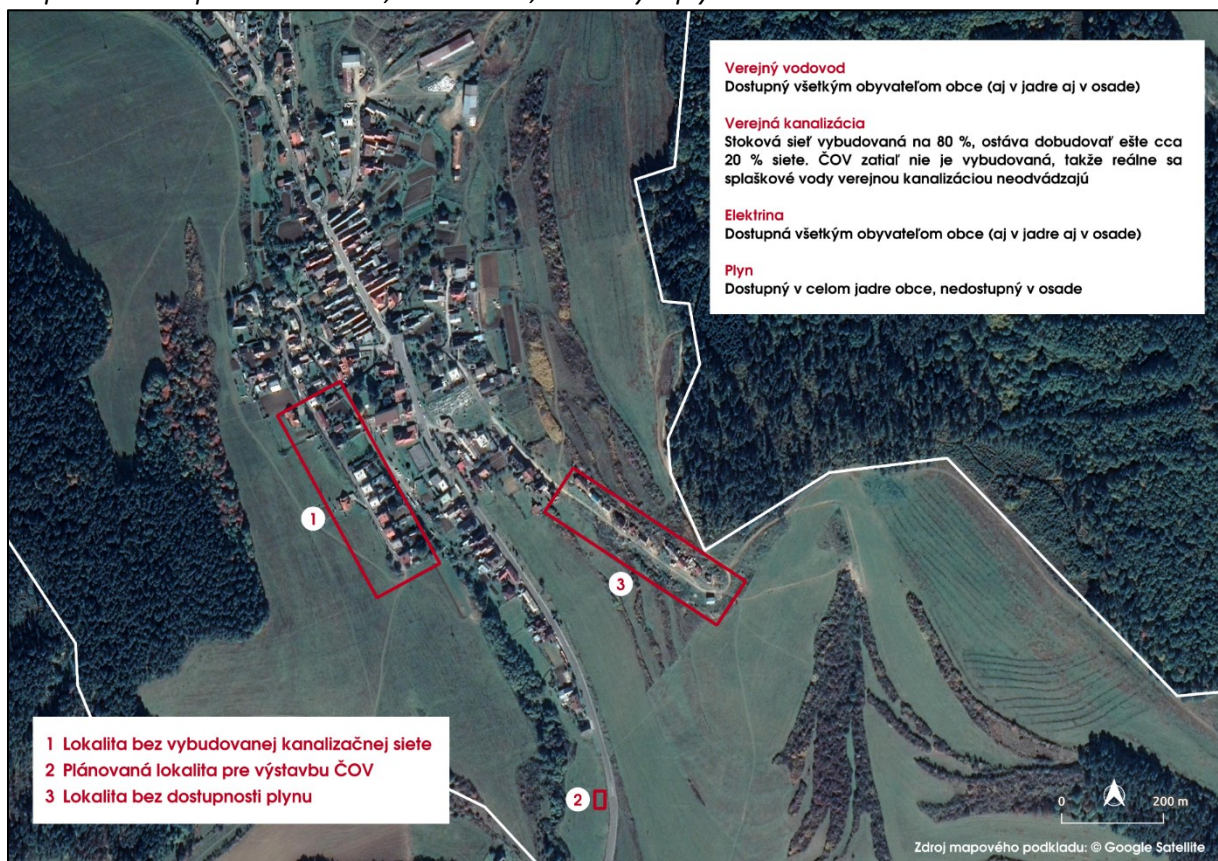
Zdroj: www.oma.sk, vlastné spracovanie

Technická infraštruktúra

Vodovod a kanalizácia

Všetci obyvatelia obce môžu využívať verejný vodovod (Mapa 12). V „nerómskej“ časti intravilánu ho aj všetci obyvatelia reálne využívajú, v osade len čiastočne. V osade sa totižto jednak nachádzajú obydlia, ktoré na vodovod neboli napojené nikdy (obydlie nespĺňalo legislatívne normy na to, aby sa mohlo pripojiť na verejný vodovod) a tiež obydlia, ktoré boli od vodovodu odpojené z dôvodu, že boli neplatičmi. Tie domácnosti, ktoré nemajú prístup k verejnému vodovodu, si pitnú vodu zabezpečujú najčastejšie donáškou z hygienického strediska, príp. od susedov (spolu ide o 5 obydľí, v ktorých žije viac ako 40 Rómov).

Mapa 12: Dostupnosť vodovodu, kanalizácie, elektriny a plynu

Zdroj: vlastné spracovanie

Opätovné pripojenie na verejný vodovod pre tie rodiny, ktoré boli neplatičmi a boli v minulosti z tohto dôvodu odpojené, je problematické. Prevádzkovateľom verejného vodovodu je Podtatranská vodárenská a prevádzková spoločnosť, a.s. Poprad (PVPS). Táto spoločnosť (aj z dôvodu novej legislatívy) nepripojí na verejný vodovod stavbu, ktorá nespĺňa všetky príslušné náležitosti (napr. vysporiadané vlastnícke vzťahy, kolaudačné rozhodnutie alebo v prípade rozostavaných stavieb stavebné povolenie a pod.). Niektorí neplatiči z Dlhých Stráží, ktorí boli odpojení, bývajú práve v takýchto stavbách bez príslušných povolení a preto ich PVPS znovu na verejný vodovod nepripojí. Keďže legalizácia stavieb je dlhý a náročný proces, jedným z možných rýchlych riešení je trojstranná dohoda (medzi príslušnou Rómskou rodinou, obcou Dlhé Stráže a PVPS)¹⁵. PVPS by konkrétne obydlie znovu pripojila na verejný vodovod za predpokladu, že obec Dlhé Stráže bude ručiť za platenie

¹⁵ Takouto trojstrannou dohodou by bolo možné vyriešiť opätovné pripojenie všetkých rodín (ktoré boli odpojené), nielen tých, ktoré bývajú v nelegálnych obydľiach.

vodného. V praxi by to znamenalo, že ak by Rómska rodina prestaval uhrádzať vodné, toto vodné by za nich bola povinná uhrádzať obec. Na takéto podmienky samospráva obce nepristúpila a teda realizácia trojstrannej dohody sa neuskutočnila. Odpojené rodiny si tak pitnú vodu naďalej zabezpečujú z hygienického strediska alebo od susedov.

V ostatných rokoch bola v Dlhých Strážach problémom kvalita pitnej vody vo verejnom vodovode.

V určitých obdobiach počas roka (najmä po jarných dažďoch, príp. po topení snehu) sa kvalita pitnej vody výrazne znižovala. Samospráva obce už túto skutočnosť riešila a na jej podnet vykonala PVPS v roku 2019 rôzne stavebnotechnické a filtračné úpravy vo vodnom zdroji a jeho okolí. Týmito úpravami sa problém s kvalitou pitnej vody odstránil.

Obec v súčasnosti nemá dobudovanú verejnú kanalizačnú sieť. Podľa aktuálnych údajov OcÚ predstavuje miera jej dobudovanej časti 80 % (vybudovaná je aj v osade). Zvyšných 20 % je v štádiu schvaľovania stavebného povolenia, keďže sa pri schvaľovaní vyskytli problémy v oblasti vlastníckych vzťahov a vecného bremena. **Vôbec sa ešte nezačalo s výstavbou čističky odpadových vôd** – nikto z obyvateľov obce teda na doposiaľ vybudovanú verejnú kanalizačnú sieť zatiaľ napojený nie je. Obyvatelia používajú najmä vlastné žumpy (ktorých obsah sú následne v súlade so zákonom o vodách povinní likvidovať cestou oprávnenej organizácie), menšia časť aj domové čistiarne. Keďže rómske obydlia v osade nemajú vybudované vlastné žumpy ani čistiarne, vytvára sa tým nehygienické prostredie a neustále narastá environmentálne a zdravotné riziko.

Vyššie spomenutá miera dobudovanej časti kanalizácie (na úrovni 80 %) sa týka len splaškovej kanalizácie. **Dažďovú kanalizáciu**, ktorá by odvádzala dažďovú vodu z ciest a chodníkov (príp. aj príľahlých stavieb), **obec nemá vybudovanú vôbec.** Menšie rigoly sú vybudované len popri hlavnej ceste.

Elektrická energia a plyn

Dostupnosť a napojenie domácností na elektrickú sieť je na úrovni 100 % (aj v nerómskej časti intravilánu aj v osade). Odlišná situácia je v prípade využívania plynu. **Plynofikovaná je len nerómska časť intravilánu**, čo znamená, že plyn (na kúrenie a varenie) využíva cca 70 % všetkých obyvateľov obce (**Mapa 12** – na predchádzajúcej strane). V osade, kde žije cca 30 % všetkých obyvateľov obce, teda plyn zavedený nie je – títo obyvatelia používajú na kúrenie ako palivo¹⁶ najmä drevo¹⁷. Podobne, aj niektorí obyvatelia „nerómskej“ časti intravilánu využívajú na kúrenie palivové drevo (tzn. používajú aj plyn aj drevo). Používanie dreva na kúrenie predstavuje v osade problém v dvoch rovinách: 1) znečisťovanie životného prostredia (vypúšťanie rôznych exhalátov pri spaľovaní nevysušeného dreva a pri spaľovaní rôznych materiálov – „všetkého čo zhorí“) a 2) odlesňovanie, výruby drevín „načierno“ (nepovolené výruby drevín).

---

¹⁶ V tomto ohľade je vhodné upozorniť na samotný pojem „palivo“. To, čo všetko môže byť považované za palivo (a teda čo možno v peciach spaľovať) a aké sú kvalitatívne požiadavky na palivo, stanovuje vyhláška MŽP SR č. 410/2012 Z. z. Prax je však taká, že obyvatelia osady častokrát spaľujú vo svojich peciach palivá v rozpore s legislatívou. V podstate možno konštatovať, že okrem dreva spaľujú aj „všetko čo zhorí“. To má následne veľmi negatívny vplyv na kvalitu životného prostredia, nakoľko pri takomto spaľovaní sa do ovzdušia dostávajú napr. aj rôzne jedovaté látky a zdraviu škodlivé častice. Zároveň je potrebné poznamenať, že tento problém sa (vo všeobecnosti) netýka len Rómov, ale čiastočne aj nerómskeho obyvateľstva.

¹⁷ Plynofikácia obce prebehla v roku 2004, a to v rámci výstavby spoločného plynovodu pre obce Dravce, Dlhé Stráže a Vlkovce. Investorom bola spoločnosť SPP. V osade sa plynovod (najmä komplikovaným vlastníckym vzťahom, čiernym stavbám a pod.) nevybudoval.

Telekomunikácie

Z hľadiska telekomunikácií je obec pokrytá telekomunikačnou sieťou len od jedného poskytovateľa verejných telekomunikačných služieb – od spoločnosti Slovak Telekom. **Kvalita mobilného signálu je však veľmi nízka**, v obci dochádza k výpadkom mobilných služieb. Samospráva obce sa v súčasnosti snaží túto skutočnosť s uvedeným poskytovateľom telekomunikačných služieb riešiť. V obci je pre obyvateľov dostupný internet. Na komunikáciu s obyvateľmi je vybudovaný káblový obecný rozhlas, ktorým samospráva zabezpečuje informovanie obyvateľov v prípade potreby.

Hospodárska oblasť – sumarizácia:

V katastri obce Dlhé Stráže prevláda poľnohospodárska pôda nad nepoľnohospodárskou, tvorená je takmer výlučne trvalými trávnyimi porastmi. Hospodári tu jeden subjekt poľnohospodárskej veľkovýroby (Ing. Peter Hradiský HAMSTRA). Z hľadiska **priemyselnej výroby** sa v Dlhých Strážach žiadne prevádzky nenachádzajú.

V okolí obce existujú dobré lokalizačné aj realizačné predpoklady rozvoja **cestovného ruchu**. Priamo v obci Dlhé Stráže sú však lokalizačné aj realizačné predpoklady na veľmi slabej úrovni. V súčasnosti hrá sektor cestovného ruchu v lokálnej ekonomike obce Dlhé Stráže len marginálnu úlohu a tak tomu bude s najvyššou pravdepodobnosťou aj v blízkej budúcnosti.

Takmer všetky pracujúce osoby z obce Dlhé Stráže **dochádzali** v čase SODB 2011 **za prácou** mimo obce – najčastejšie do Levoče, Popradu a Sp. Novej Vsi. Podiel živnostníkov v obci sa v roku 2019 pohyboval na priemernej úrovni (v porovnaní so SR). Vzhľadom k ich štruktúre je však namieste domnievať sa, že väčšina z nich pracovala taktiež mimo obce. V obci je len minimum prevádzok, ktoré by v lokálnej ekonomike generovali pracovné miesta pre miestnych obyvateľov.

Miera nezamestnanosti v obci Dlhé Stráže bola v roku 2019 na podobnej úrovni ako v okrese Levoča i Prešovskom kraji (cca 10 %), čo však bolo oveľa viac ako priemerná úroveň v Slovenskej republike (6 %). Vývojové trendy (z hľadiska rastu/poklesu nezamestnanosti) boli v ostatných 10 rokoch v Dlhých Strážach veľmi podobné ako tomu bolo v Slovenskej republike (zjednodušene: cca do roku 2013 nárast miery nezamestnanosti, od roku 2014 kontinuálne klesanie).

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie je veľmi nepriaznivá. Polovica UoZ je takých, ktorí majú buď iba základné vzdelanie alebo nemajú dokonca vzdelanie žiadne (tzn. neukončili ani základnú školu). Zároveň je polovica UoZ dlhodobo nezamestnaných. Nepriaznivá je aj kvalifikačná štruktúra UoZ – cca 1/3 z nich doposiaľ pracovala iba ako pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci a ďalšia 1/3 UoZ nemá dokonca žiadne pracovné skúsenosti (ešte nikdy nepracovala). Odhadujeme, že približne 80-90 % zo všetkých UoZ v obci tvoria Rómovia.

Obec má veľmi dobrú polohu z aspektu **napojenia na nadradenú dopravnú infraštruktúru** (diaľnica, rýchlostná železnica). **Kvalita miestnych komunikácií** je na dobrej úrovni, zrekonštruovať ostáva len niektoré krátke úseky. Z dôvodu špecifických územno-technických pomerov (úzke cesty, na ktoré bezprostredne nadväzujú súkromné pozemky a svahovitý terén) nie je v intraviláne obce prakticky žiaden priestor na výstavbu odstavných parkovacích plôch pre osobné automobily. Najväčšia časť spojov verejnej autobusovej dopravy zastavuje len na zastávke „Dlhé Stráže rázcestie“, ktorá je od centra obce vzdialená cca 800 m.

V obci nie sú vybudované takmer žiadne **chodníky**. Bránia tomu najmä 2 skutočnosti:

- fyzicky nie je priestor na ich budovanie (v intraviláne obce sú existujúce cesty veľmi úzke, bezprostredne na nich nadväzujú rodinné domy so svojimi predzáhradkami),
- tam, kde voľný priestor je, boli by potrebné vysoké finančné náklady (keďže bezprostredne na cesty nadväzuje výrazne svahovitý terén).

Nenachádzajú sa tu ani žiadne **cyklistické chodníky**, ktoré by boli stavebne oddelené od existujúcich ciest (iba 1 miestna cyklistická trasa, vyznačená v teréne).

Vodovod je vybudovaný kompletne v celej obci (teda aj v nerómskej časti intravilánu aj v osade). Nevyužívajú ho niektoré domácnosti z osady, ktorých obydlia napojené byť nemôžu (nesplňajú legislatívne normy zo stavebno-technického hľadiska) a tiež domácnosti, ktoré boli od neho z dôvodu neplatenia vodného odpojené. Tieto domácnosti si pitnú vodu zabezpečujú buď z hygienického strediska alebo od susedov.

Splašková kanalizácia je vybudovaná takmer v celej obci (dostupná je aj v osade). Ostáva dobudovať ešte cca 1/5 z celkovej dĺžky potrebnej kanalizačnej siete – v juhozápadnej (nerómskej) časti intravilánu. Vôbec sa však ešte nezačalo s výstavbou **čističky odpadových vôd (ČOV)** – takže ani doposiaľ vybudovaná kanalizačná sieť nie je reálne prevádzkovaná. Obyvatelia využívajú najmä žumpy, príp. domové čističky odpadových vôd. **Dažďová kanalizácia** v obci vybudovaná nie je.

Elektrická energia je dostupná v celej obci (rozvody sú vybudované aj v nerómskej časti intravilánu aj v osade), **plynofikovaná** je len nerómska časť intravilánu (v osade plyn dostupný nie je). **Telekomunikačnú sieť** poskytuje len jeden poskytovateľ verejných telekomunikačných služieb, kvalita mobilného signálu je však nízka.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- približne 50 % „nezamestnateľných“ uchádzačov o zamestnanie (dlhodobo nezamestnaní, žiadne alebo len obmedzené pracovné návyky, žiadna kvalifikácia)
- cca 240 m miestnych komunikácií slabej kvality
- nevybudovaná ČOV (existujúca kanalizačná sieť nie je preto v prevádzke)
- chýbajúca splašková kanalizácia v JZ časti intravilánu (20 % celej potrebnej kanalizačnej siete)

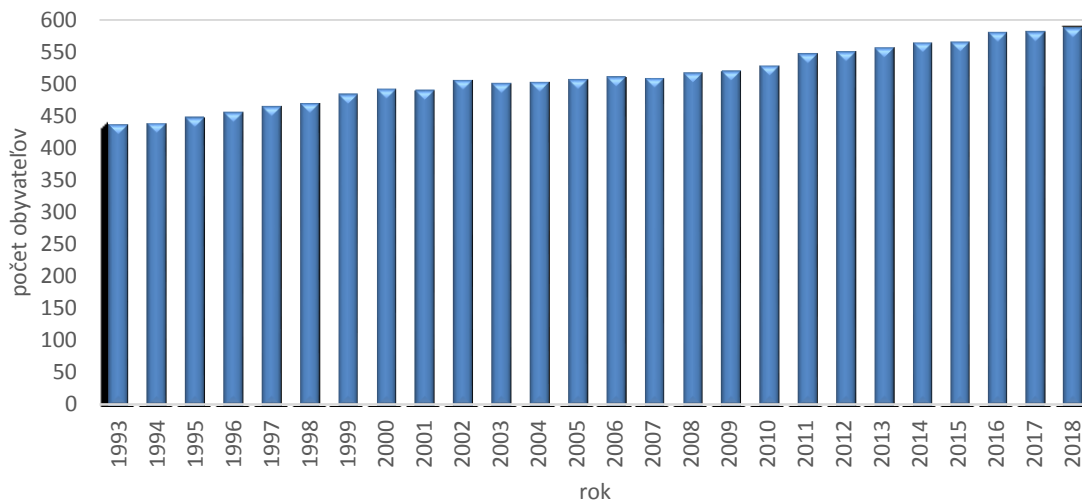
Sociálna oblasť

Demografická charakteristika

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov obce Dlhé Stráže už od roku 1993 takmer nepretržite rastie (okrem troch drobných medziročných poklesov v rokoch 2001, 2003 a 2007). Za dve a pol dekády sa počet obyvateľov zvýšil až o 340 %. Pomerne výraznú dynamiku rastu si obec udržiava aj v ostatných 10 rokoch, keď sa počet jej obyvateľov oproti roku 2009 zvýšil o 129 % (z 520 v roku 2009 na 587 v roku 2018).

Graf 5: Vývoj počtu obyvateľov obce Dlhé Stráže v rokoch 1993-2018 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Existuje predpoklad, že počet obyvateľov obce bude aj naďalej rásť, zároveň sa bude mierne zvyšovať podiel rómskeho obyvateľstva na celkovom počte obyvateľov. Projekcia¹⁸ predpokladá, že v roku 2025 bude v Dlhých Strážach žiť celkovo 611 (dolný odhad) až 639 (horný odhad) obyvateľov. Ak by sme do úvahy vzali strednú hodnotu (625), v porovnaní s rokom 2018 by išlo o nárast počtu obyvateľov na úrovni 6,5 %. V prípade projekcie počtu rómskeho obyvateľstva je problém dostupnosti údajov (údaje o počte Rómov máme k dispozícii len z Atlasov rómskych komunít – za roky 2004, 2013 a 2019). Na základe projekcie bude v roku 2025 žiť v obci 196 (dolný odhad) až 208 (horný odhad) Rómov. Ak by sme do úvahy vzali strednú hodnotu (202), v porovnaní s rokom 2019 (posledný dostupný údaj o počte Rómov- z ARK 2019) by išlo o nárast počtu Rómov na úrovni 11,6 %. Podiel rómskych obyvateľov na celkovom počte obyvateľov obce by sa tak zvýšil len mierne – kým v roku 2019 bol na úrovni 30,4 %, v roku 2025 by to bolo cca na úrovni 32,3 %.

¹⁸ Projekcia bola vypočítaná na základe údajov o celkovom počte obyvateľov obce v rokoch 1993-2018, a to použitím lineárnej regresie v prostredí excel. V projekciách (tak pre celkový počet obyvateľov, ako aj pre počet Rómov) nie sú uvažované prípadné zmeny demografických ukazovateľov (plodnosť, úmrtnosť, migrácia a pod.)

Tabuľka 6: Projekcia počtu obyvateľov v roku 2025

	Projekcia 2025	
	Interval (dolný – horný odhad)	stredná hodnota
Celkový počet obyvateľov obce	611-639	625
Počet Rómov	196-208	202

Zdroj: vlastné prepočty na základe údajov o celkovom počte obyvateľov obce v rokoch 1993-2018 zo Štatistického úradu a údajov o počte Rómov v obci z Atlasov rómskych komunít 2004, 2013 a 2019

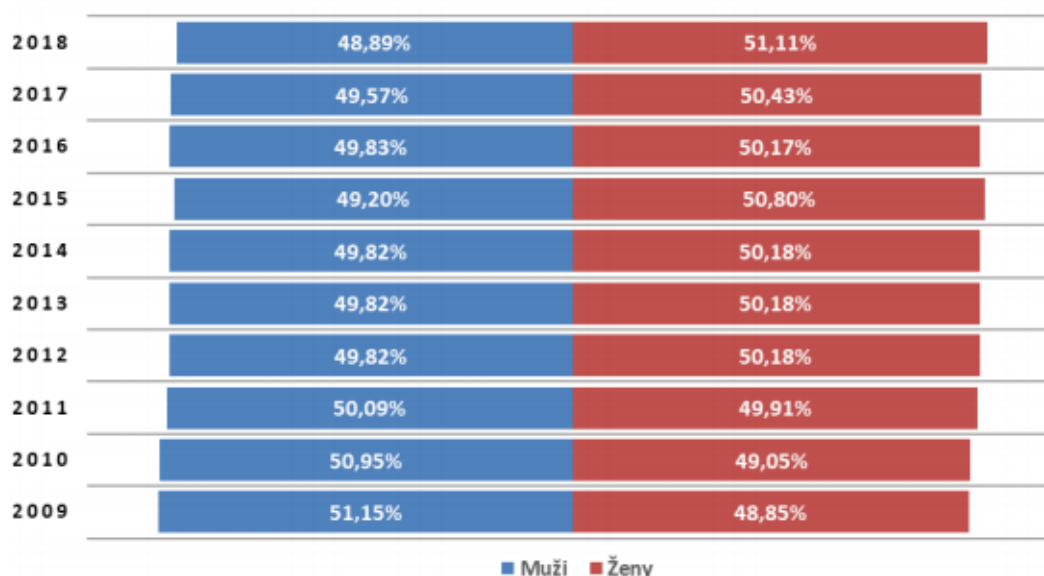
Pomer mužov a žien sa v ostatných 10 rokoch menil. Kým v rokoch 2009-2011 prevažovala v obci mužská populácia, od roku 2012 už mierne prevažujú ženy. Tento trend miernej prevahy žien trvá až po súčasnosť a môžeme ho sledovať aj v rámci celej SR.

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v rokoch 2009-2018

k 31.12.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Muži	266	269	274	274	277	281	278	289	288	287
Ženy	254	259	273	276	279	283	287	291	293	300
Spolu	520	528	547	550	556	564	565	580	581	587

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v rokoch 2009-2018

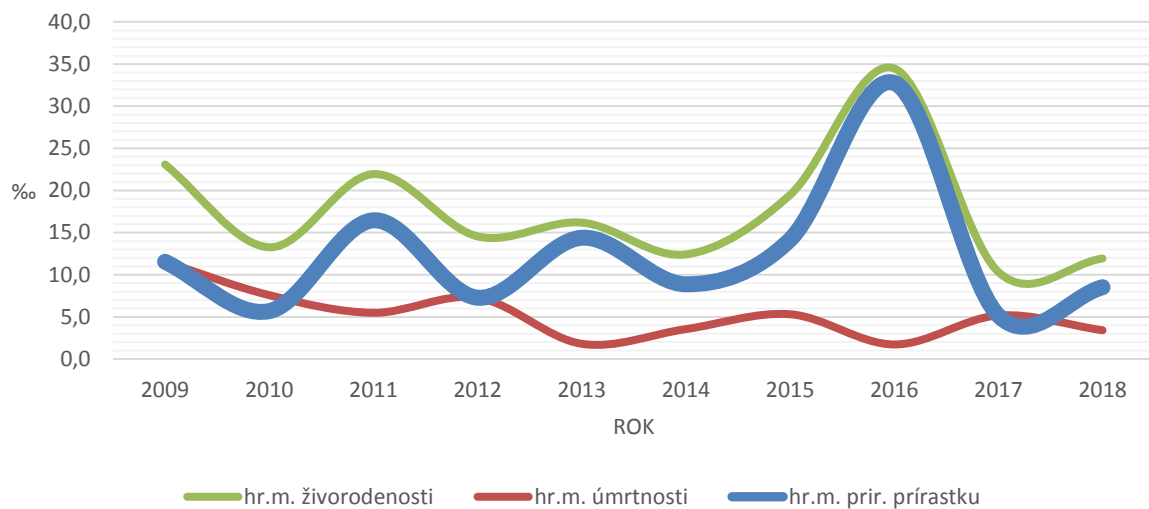
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Dôvodom dynamického rastu počtu obyvateľov obce je výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu. Táto kladná bilancia je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality, ktoré obec vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Dlhých Strážach veľmi vysoká – až 17,8 ‰. Pre porovnanie, v okrese Levoča sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni 11,1 ‰, v Prešovskom kraji 11,9 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 10,6 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Dlhých Strážach bola veľmi nízka – len 5,3 ‰.

V okrese Levoča sa hr. m. úmrtnosti pohybuje na úrovni 9,3 ‰, v Prešovskom kraji 8,7 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 10,0 ‰.

Bilancia prirodzeného pohybu obyvateľstva Dlhých Stráží je teda vysoko pozitívna. Každoročne bola táto bilancia kladná, záporná nebola za ostatných 10 rokov ani raz. Rómske etnikum je z veľkej časti tvorené mladým obyvateľstvom, čoho výsledkom je podpriemerná úmrtnosť obyvateľstva celej obce Dlhé Stráže (v porovnaní s priemernou úmrtnosťou v okrese Levoča, Prešovskom kraji i SR).

Graf 7: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018

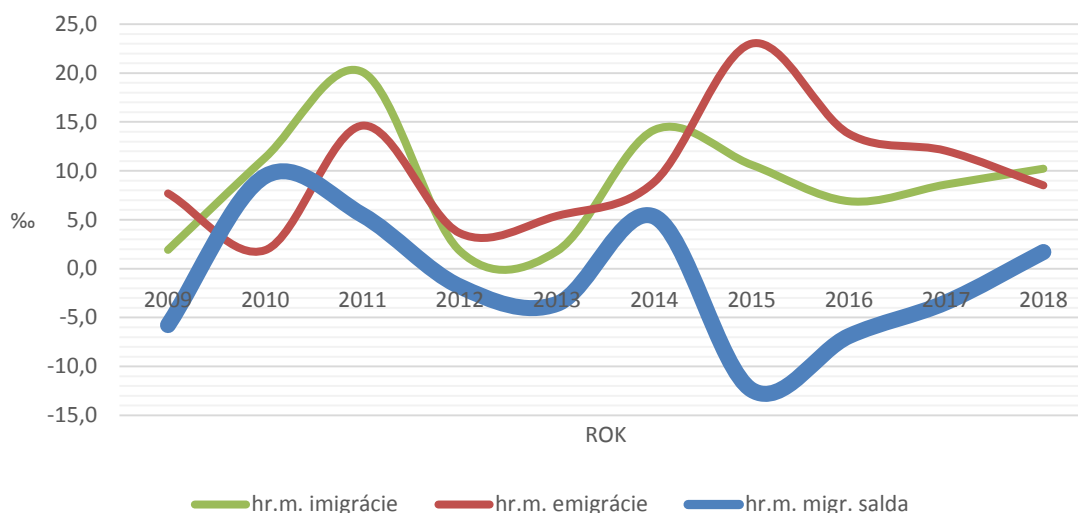

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci výrazne pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Na základe vlastných prepočtov oficiálnych údajov Štatistického úradu možno konštatovať, že hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 8,8 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 4,9 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 9,9 ‰ (v priemere 5,6 vystáhaných osôb ročne). Kladné migračné saldo obec v ostatných 10 rokoch zaznamenala len 4x, až 6x bolo migračné saldo záporné. Možno teda konštatovať, že **trend vývoja z hľadiska migrácie obyvateľstva je za posledných 10 rokov nepriaznivý.**

Príčiny tohto stavu možno hľadať najmä vo všeobecných trendoch vývoja spoločnosti na Slovensku (z obce odchádza najmä mladé, nerómske obyvateľstvo, ktoré migruje za vzdelaním a za prácou do vzdialenejších miest).

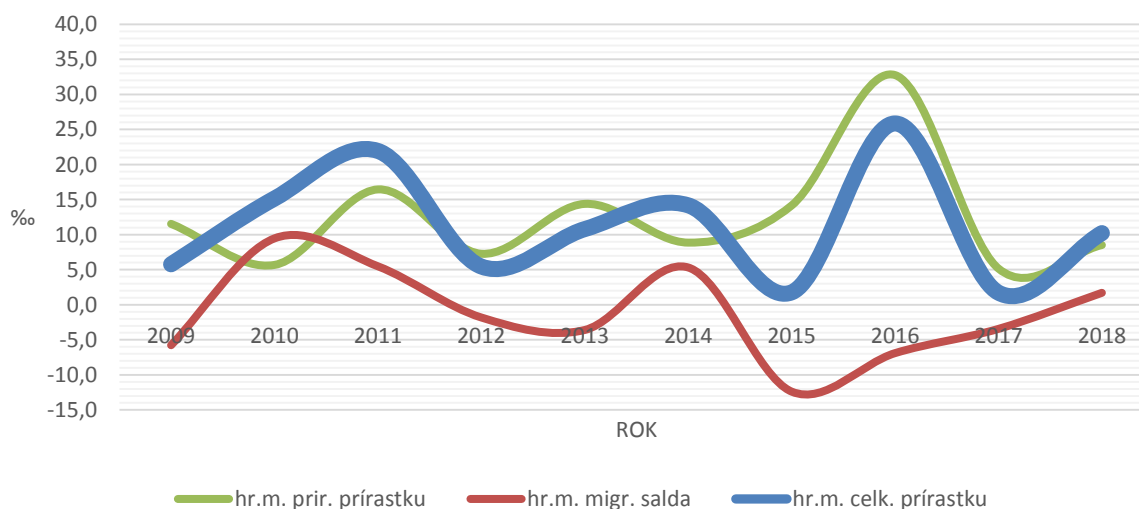
Graf 8: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj počtosti obyvateľstva v obci Dlhé Stráže možno hodnotiť výrazne pozitívne, keďže obec v ostatných 10 rokoch každoročne zaznamenáva kladnú bilanciu celkového pohybu obyvateľstva.

Graf 9: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2009-2018

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Konfesionálna a národnostná štruktúra

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva výrazne dominuje rímskokatolícke vierovyznanie s 93,2 % obyvateľov. Nepatrné zastúpenie majú aj príslušníci Gréckokatolíckej a Pravoslávnej cirkvi (SODB 2011)¹⁹. Obec Dlhé Stráže je filiálkou rímskokatolíckej farnosti v Spišskom Štvrtku.

¹⁹ Najaktuálnejšie údaje o tomto ukazovateli sú dostupné len zo Sčítania obyvateľov domov a bytov v roku 2011. Aktuálnejšie údaje o tejto štruktúre obyvateľstva budú dostupné až po sčítaní v roku 2021.

Tabuľka 8: Konfesionálna štruktúra obyvateľstva

	Počet	Podiel (%)
Rímskokatolícka cirkev	504	93,2
Gréckokatolícka cirkev	2	0,4
Pravoslávna cirkev	1	0,2
Bez vyznania	5	0,9
Nezistené	29	5,4
Spolu	541	100,0

Zdroj: SODB 2011

Národnostné zloženie obyvateľstva Dlhých Stráží je podľa SODB 2011 takmer úplne homogénne, keďže v ňom výrazne dominuje slovenská národnosť s 96,3 % obyvateľov. K rómskej národnosti sa v tomto sčítaní na základe slobodného vyjadrenia príslušnosti k národnostnej menšine prihlásilo len 6 obyvateľov.

Tabuľka 9: Národnostná štruktúra obyvateľstva podľa SODB 2011

	Počet	Podiel (%)
Slovenská	521	96,30
Rómska	6	1,11
Česká	1	0,18
Nezistená	13	2,40
Spolu	541	100,00

Zdroj: SODB 2011

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2011, sú však výrazne skreslené. Reálnejší obraz o celkovom Rómov v obci poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunit (ARK) 2013 a 2019. **Podľa najnovších údajov z ARK 2019 žije v obci Dlhé Stráže podľa odhadov komunita 181 Rómov, ktorí predstavujú cca 30,4 % zastúpenie z celkového počtu 595 obyvateľov obce.** Pri porovnaní s údajmi z ARK 2013 bol podiel rómskeho obyvateľstva z celkového počtu obyvateľstva (551) takmer nezmenený a predstavoval 30,1 % (166 Rómov).

Tabuľka 10: Rómske obyvateľstvo v obci Dlhé Stráže podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov obce	Počet rómskeho obyvateľstva v obci	Podiel rómskeho obyvateľstva v obci (%)
SODB 2011	541	6	1,1
ARK 2013	551	166	30,1
ARK 2019	595	181	30,4

Zdroj: vlastné spracovanie na základe SODB 2011, ARK 2013, 2019

V obci teda žije početná rómska komunita, ktorá tvorí približne tretinu všetkých obyvateľov. Táto komunita žije v osade, lokalizovanej na juhovýchodnom okraji intravilánu. Osada predstavuje typ ulicovej zástavby, ktorá sa rozprestiera v okruhu miestnej komunikácie v dĺžke cca 250 m. Rozprestiera sa na odhadovanej ploche cca 0,018 km², čo predstavuje 0,5 % celkovej plochy k.ú. obce. Hustota zaľudnenia rómskej osady tak dosahuje hodnotu 10 056 obyvateľov/km². Pre porovnanie, hustota

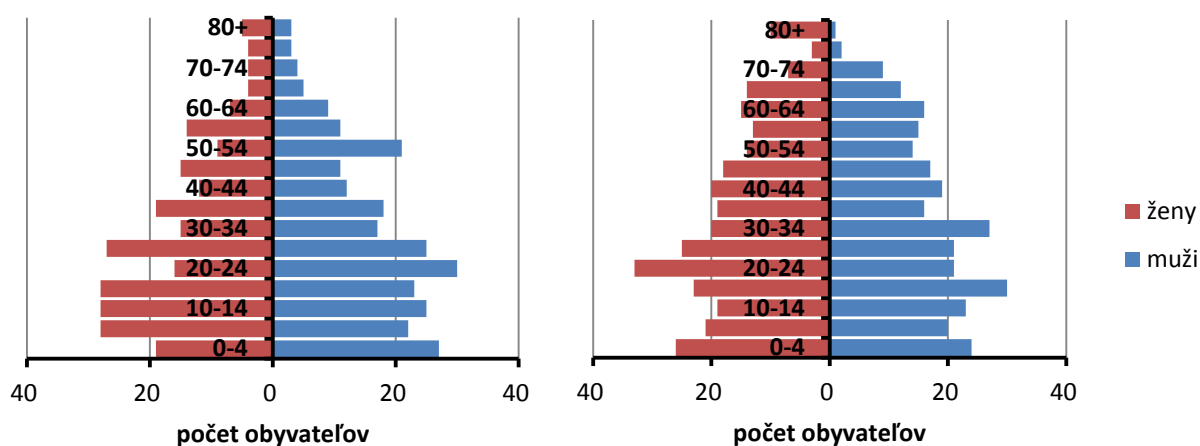

zaľudnenia jadra obce (teda nerómskej časti intravilánu) dosahuje hodnotu 1 990 obyvateľov/km² – čo je cca 5x menej ako v osade²⁰.

Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva Dlhých Stráží sa za ostatných 10 rokov zmenila (porovnaj nasledovné 2 grafy). **Kým ešte v roku 2009 sa v obci z pohľadu demografickej reprodukcie nachádzal prechodný typ medzi progresívnym a stacionárnym typom, v roku 2018 už možno v obci nájsť stacionárny typ populácie** (obyvateľstvo obce teda starne). Keďže však dynamika rastu počtu obyvateľov je v ostatných 10 rokoch v obci ešte stále pomerne výrazná, existuje predpoklad, že typ populácie bude (pri nezmenených podmienkach) stále na úrovni stacionárneho typu (príp. bude postupne smerovať od stacionárneho k progresívnemu).

Graf 10: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2009 (vľavo) a k 31.12.2018 (vpravo)

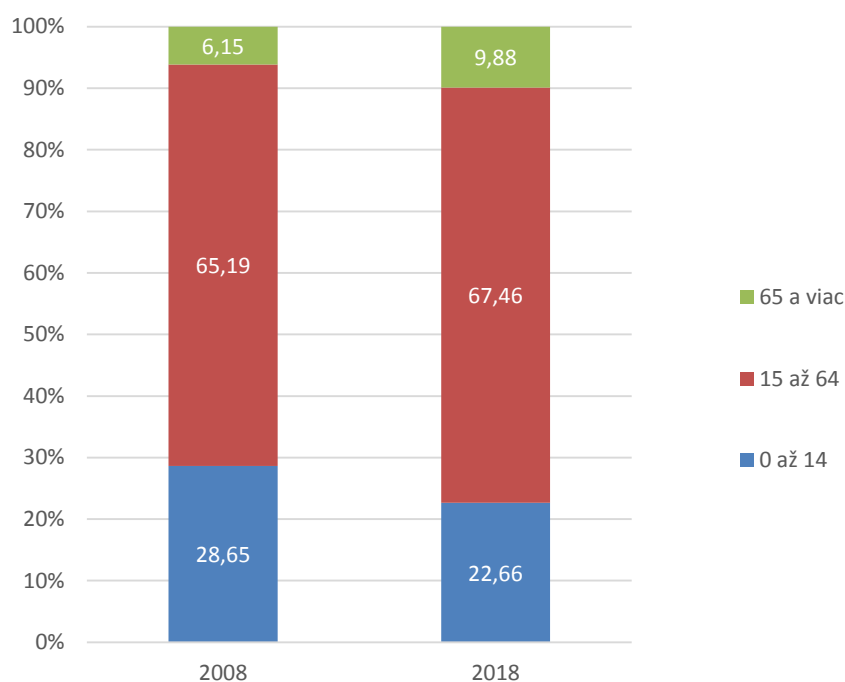
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, **prevláda v obci Dlhé Stráže predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnu zložku (65+ r.) obyvateľstva**. Za posledných 10 rokov sa však štruktúra jednotlivých skupín zmenila – v obci došlo k zníženiu podielu predproduktívnej zložky a k zvýšeniu podielu poproduktívnej zložky obyvateľstva. Rovnaký trend možno sledovať aj na úrovni celej SR.

Špecifickú vekovú štruktúru má však rómske obyvateľstvo. Ak analyzujeme len rómsku populáciu žijúcu v obci, tak k 30.11.2019 mala z celkového počtu 187 Rómov predproduktívna zložka obyvateľstva 37,23 % podiel, produktívna zložka 59,04 % a poproduktívna zložka len 3,72 % podiel (zdroj údajov: obecný úrad).

²⁰ Vstupné dáta pre výpočet hustoty zaľudnenia jadra obce: zastavané plochy a nádvoría o rozlohe 0,21 km², počet obyvateľov jadra obce 414 (595-181).

Graf 11: Štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín v rokoch 2008 a 2018

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra a školstvo

Podľa výsledkov SODB 2011²¹ má 19 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie. Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) má 23 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 17 % obyvateľov Dlhých Stráží. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2011 desať percent obyvateľov obce. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, pri porovnaní podielu obyvateľstva so základným vzdelaním (porovnanie medzi obcou, okresom, krajom a SR) bola na tom najhoršie obec Dlhé Stráže (najvyšší podiel obyvateľov so základným vzdelaním – takmer každý piaty obyvateľ).

Tabuľka 11: Obyvateľstvo podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

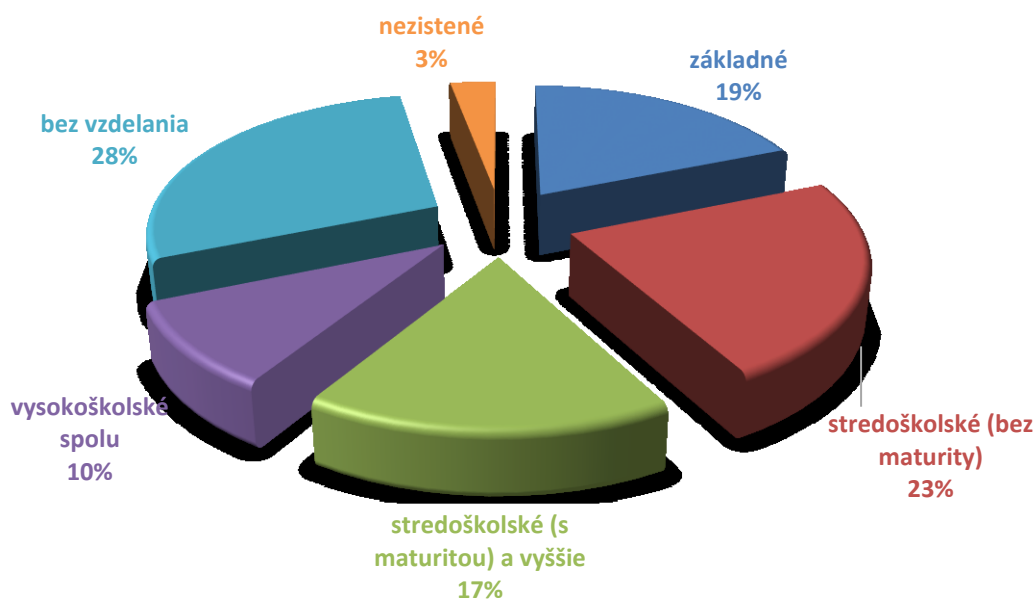
Územie	Počet obyv.	%					
		základné	stredoškolské (bez maturity)	stredoškolské (s maturitou) a vyššie	vysokoškolské spolu	bez vzdelania	nezistené
Dlhé Stráže	541	19	23	17	10	28	3
Okres Levoča	33262	18	22	23	12	20	5
Prešovský kraj	814527	17	22	28	12	19	3
SR	5397036	15	23	30	14	16	3

Poz.: v kategórii „bez vzdelania“ sú zahrnuté osoby s neukončeným základným vzdelaním a deti do 16 rokov

Zdroj: SODB 2011

²¹ Aktuálnejšie údaje o vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva na úrovni obcí neexistujú

Graf 12: Štruktúra obyvateľstva obce Dlhé Stráže podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Poz.: v kategórii „bez vzdelania“ sú zahrnuté osoby s neukončeným základným vzdelaním a deti do 16 rokov
Zdroj: SODB 2011

Podmienky v oblasti školstva v rámci predprimárneho a nižšieho primárneho vzdelania sú v obci dostupné a sú na výbornej úrovni. V obci sa nachádza materská škola s kapacitou 20 detí (jedna trieda). Aktuálne, v školskom roku 2019/2020, navštevuje škôlku 19 detí – z čoho sú 4 deti rómske (21 %). Naplnenosť kapacity škôlky sa pohybuje na úrovni 95 %. Počet detí navštevujúcich MŠ je takmer konštantný, pohybuje sa na úrovni 18-19. Pri materskej škole je zriadená školská jedáleň, v ktorej sa stravujú aj žiaci ZŠ.

Tabuľka 12: Základné charakteristiky MŠ Dlhé Stráže

školský rok	počet žiakov	počet tried spolu	počet špeciálnych tried	počet pedagogických pracovníkov
2009/2010	18	1	0	2
2010/2011	18	1	0	2
2011/2012	19	1	0	2
2012/2013	18	1	0	2
2013/2014	19	1	0	2
2019/2020	19	1	0	2

Zdroj: obecný úrad

V obci sa taktiež nachádza malotriedna základná škola pre 1.-4. ročník (v rámci ktorej je aj špeciálna trieda pre 1.-4.ročník, kde je asistent učiteľa) **s celkovou kapacitou 50 detí.** Pri základnej škole je zriadený školský klub detí. V aktuálnom školskom roku (2019/2020) navštevuje ZŠ 21 detí, z čoho je 12 Rómov (57 %). **Naplnenosť kapacity školy je nízka (len 42 %).** Ďalších 10 školopovinných detí z obce Dlhé Stráže, ktoré navštevujú I. stupeň základnej školy, si na základe rozhodnutia rodičov plní povinnú školskú dochádzku v školách mimo Dlhých Stráží (najčastejšie v Levoči). Jednou z výhod školy v Dlhých

Strážach je fungovanie školskej jedálne i školského klubu, čo znamená výraznú pomoc pre ekonomicky aktívnych rodičov.

Nepriaznivým trendom je rapidný úbytok žiakov navštevujúcich miestnu základnú školu, čo predstavuje riziko pre jej ďalšie prevádzkovanie v budúcnosti. Ako môžeme sledovať v nižšie uvedenej tabuľke, počet žiakov sa znížil zo 41 v školskom roku 2009/2010 na 21 žiakov v školskom roku 2019/2020. Za jeden z hlavných dôvodov tohto trendu možno považovať najmä zmeny v preferenciách rodičov detí. Do rozhodovania rodičov ohľadom umiestnenia svojich detí do škôl vstupujú faktory ako: 1. malotriedna forma školy, 2. koncentrácia žiakov zo znevýhodneného prostredia, 3. zvyšujúce sa nároky rodičov na vzdelanie detí. Ďalšou príčinou poklesu žiakov sú aj demografické zmeny v štruktúre školopovinného obyvateľstva vo veku 6-10 rokov (počet školopovinných žiakov klesá).

Žiaci 5. až 9. ročníka, plniaci povinnú školskú dochádzku, dochádzajú do základnej školy v Levoči. S týmto mestom má obec Dlhé Stráže zriadený spoločný školský obvod. Povinnú školskú dochádzku si plnia všetky školopovinné deti z obce (teda aj rómske aj „nerómske“, aj tie, ktoré navštevujú I. stupeň, aj tie, ktoré navštevujú II. stupeň ZŠ).

Tabuľka 13: Základné charakteristiky ZŠ Dlhé Stráže

školský rok	počet žiakov	počet žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami	počet tried spolu	počet špeciálnych tried	počet pedagogických pracovníkov
2009/2010	41	x	3	1	3 + 1 asistent učiteľa
2013/2014	36	8	3	1	3 + 2 asistenti učiteľa
2018/2019	29	6	3	1	3 + 1 vychovávateľ
2019/2020	21	6	2	0	2 + 1 asistent učiteľa

Zdroj: obecný úrad, Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti ZŠ Dlhé Stráže 2018/2019

Žiadna stredná škola ani detašované pracovisko strednej školy sa v obci nenachádza. Študenti navštevujúci strednú školu dochádzajú najmä do škôl v Levoči (6 km) a Spišskej Novej Vsi (16 km).

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Podľa Sčítania obyvateľov bytov a domov z roku 2011 bolo v obci celkovo 98 domov a bytov²². **Na jeden obývaný dom so súpisným číslom v obci tak v roku 2011 pripadalo 5,6 obyvateľa.** Z uvedených 98 domov a bytov v obci bolo najviac takých, v ktorých býva 3-5 osôb – celkovo bolo takých domov a bytov v obci až 54 (55 %). V roku 2011 boli v obci dva domy, v ktorých bývalo 6-10 obyvateľov, pričom tie mali iba 1-2 obytné miestnosti. Navyše, v obci bolo ďalších 6 domov, v ktorých bývalo 11 a viac osôb – pritom mali iba 2 obytné miestnosti. Aj keď to nie je v rámci tohto informačného zdroja explicitne

²² Údaje z SODB neposkytujú podrobnejšie informácie ohľadom domov a bytov osobitne pre rómske a „nerómske“ obyvateľstvo

uvedené, je vysoko pravdepodobné, že tieto obytné domy s vysokou hustotou v nich žijúcich obyvateľov boli obývané rómskou komunitou.

Tabuľka 14: Stav bytového fondu v obci Dlhé Stráže podľa SODB 2011

Počet obyvateľov v byte vs. Obytné miestnosti	1 osoba	2 osoby	3-5 osôb	6-10 osôb	11 osôb a viac	SPOLU
1 obytná miestnosť	0	2	1	1	0	4
2 obytné miestnosti	2	0	0	1	6	9
3 obytné miestnosti	5	2	11	4	0	22
4 obytné miestnosti	1	4	12	2	0	19
5 obytných miestností	0	0	17	8	0	25
6 obytných miestností	0	0	8	3	0	11
7 obytných miestností	0	0	4	1	0	5
8 obytných miestností	0	0	0	1	0	1
9 obytných miestností	0	0	1	0	0	1
Nezistené	1	0	0	0	0	1
SPOLU	9	8	54	21	6	98

Zdroj: SODB 2011

Podľa aktuálnych údajov získaných od obecného úradu (marec 2020) sa v intraviláne obce Dlhé Stráže nachádza celkom 136 rodinných domov (čo je oproti údajom z SODB 2011 nárast o 38 domov), z toho sa 10 domov so súpisným číslom nachádza v osade²³. Na jeden obývaný dom so súpisným číslom v obci tak v súčasnosti pripadá v priemere 4,4 obyvateľa. Domy sú murované a v súkromnom vlastníctve. **Nelegálne obydlia (čierne stavby) sa nachádzajú v osade – spolu ide o 11 obydli, ktorým chýba stavebné povolenie.**

Keďže Sčítanie neposkytuje informácie o rozdelení bytového fondu na bytový fond obývaný Rómami a bytový fond obývaný ostatným obyvateľstvom, informácie o podmienkach bývania rómskeho obyvateľstva získavame prostredníctvom v ARK 2019²⁴, konzultácie s obecným úradom a vlastným terénnym prieskumom. Celá rómska komunita býva koncentrovane v samostatnom urbanistickom celku, ktorý nemá samostatný názov, ale miestni ho nazývajú *Osada*. Miestnu rómsku komunitu tvorí približne 181 obyvateľov.

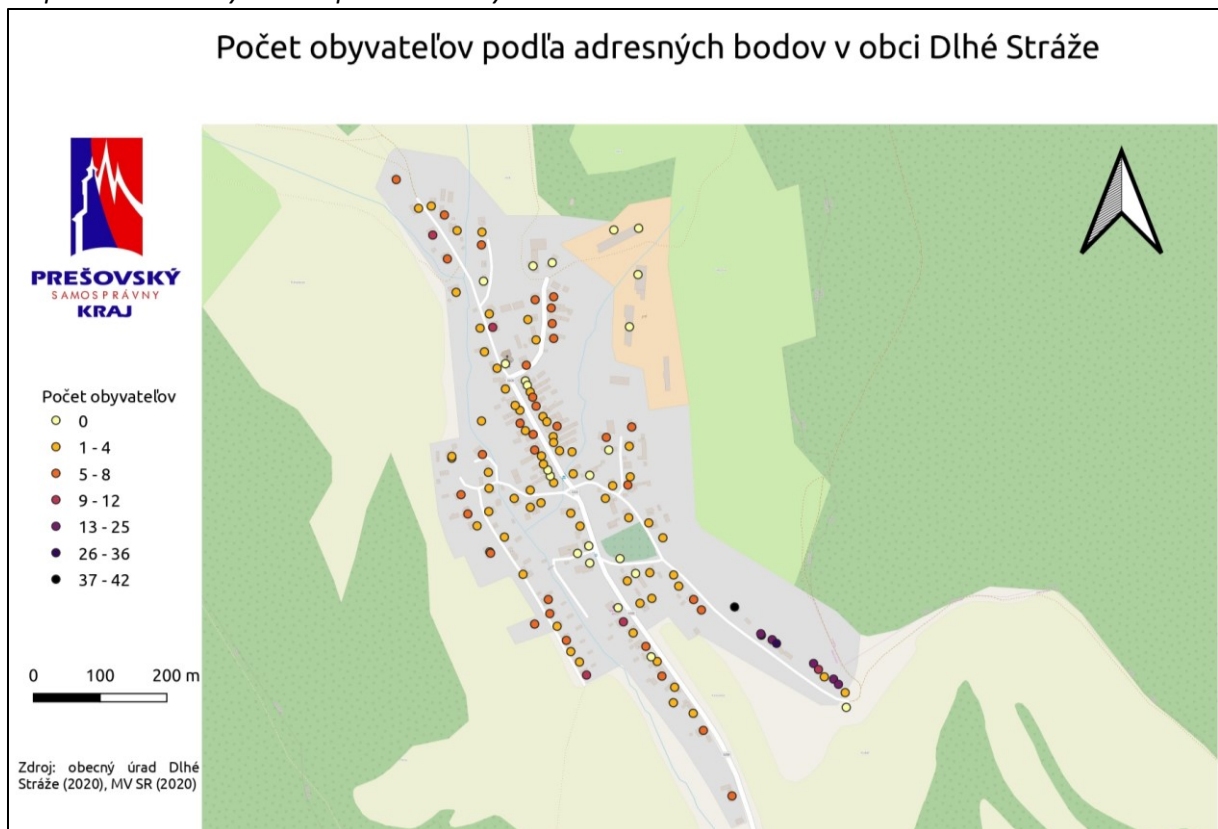
²³ V osade je síce len 1 skolaudovaný rodinný dom, avšak súpisné číslo má až 10 stavieb (teda ďalších 9 RD). Neskolaudované stavby majú súpisné čísla preto, lebo tie im boli vydané ešte v minulosti, kedy nebola legislatíva ohľadom vydávania súpisných čísel taká prísna, ako v súčasnosti

²⁴ V ARK 2013 sa údaje o bytovom fonde nezisťovali

Aktualizované údaje od obecného úradu (marec 2020) hovoria o tom, že viac ako 180 rómskych obyvateľov žije v 12 rôznych obydliach. Z nich len 1 RD je skolaudovaný, ostatných 11 obydlí je neskolaudovaných. Z týchto 11 neskolaudovaných obydlí je 8 murovaných rodinných domov, 1 drevený rodinný dom a 2 chatrče. Murované a drevené rodinné domy (spolu 9 obydlí) aktuálne poskytujú svojim obyvateľom pomerne dobré podmienky bývania (v porovnaní s chatrčami). **Problémové z hľadiska podmienok bývania sú však 2 chatrče, v ktorých žije spolu 19 ľudí.** U týchto 19 ľudí teda existuje potreba riešenia bytovej otázky, nakoľko títo Rómovia žijú v zlých hygienických podmienkach.

Ako už bolo spomenuté vyššie, na jeden obývaný dom so súpisným číslom v celej obci Dlhé Stráže v súčasnosti pripadá v priemere 4,4 obyvateľa. Výrazne odlišnú situáciu však možno pozorovať medzi jadrom obce a osadou. V jadre obce existuje 135 skolaudovaných rodinných domov, v ktorých býva 414 obyvateľov nerómskeho pôvodu (595 celkový počet – 181 Rómov). **V jadre obce tak na 1 skolaudovaný rodinný dom pripadá 3,1 obyvateľa. Na druhej strane, v osade je aktuálne spolu 12 obydlí, v ktorých žije 181 Rómov – čo predstavuje v priemere 15,1 obyvateľa na 1 obydlie.** Bližšie informácie ohľadom hustoty obývania podľa typu obydlija poskytuje nasledujúca tabuľka, priestorovú lokalizáciu zástavby z hľadiska hustoty zobrazuje **Mapa 13**.

Mapa 13: Počet obyvateľov podľa adresných bodov v obci Dlhé Stráže

Zdroj: Obecný úrad Dlhé Stráže, MV SR, vlastné spracovanie

Tabuľka 15: Stav bytového fondu v koncentrácii rómskeho obyvateľstva

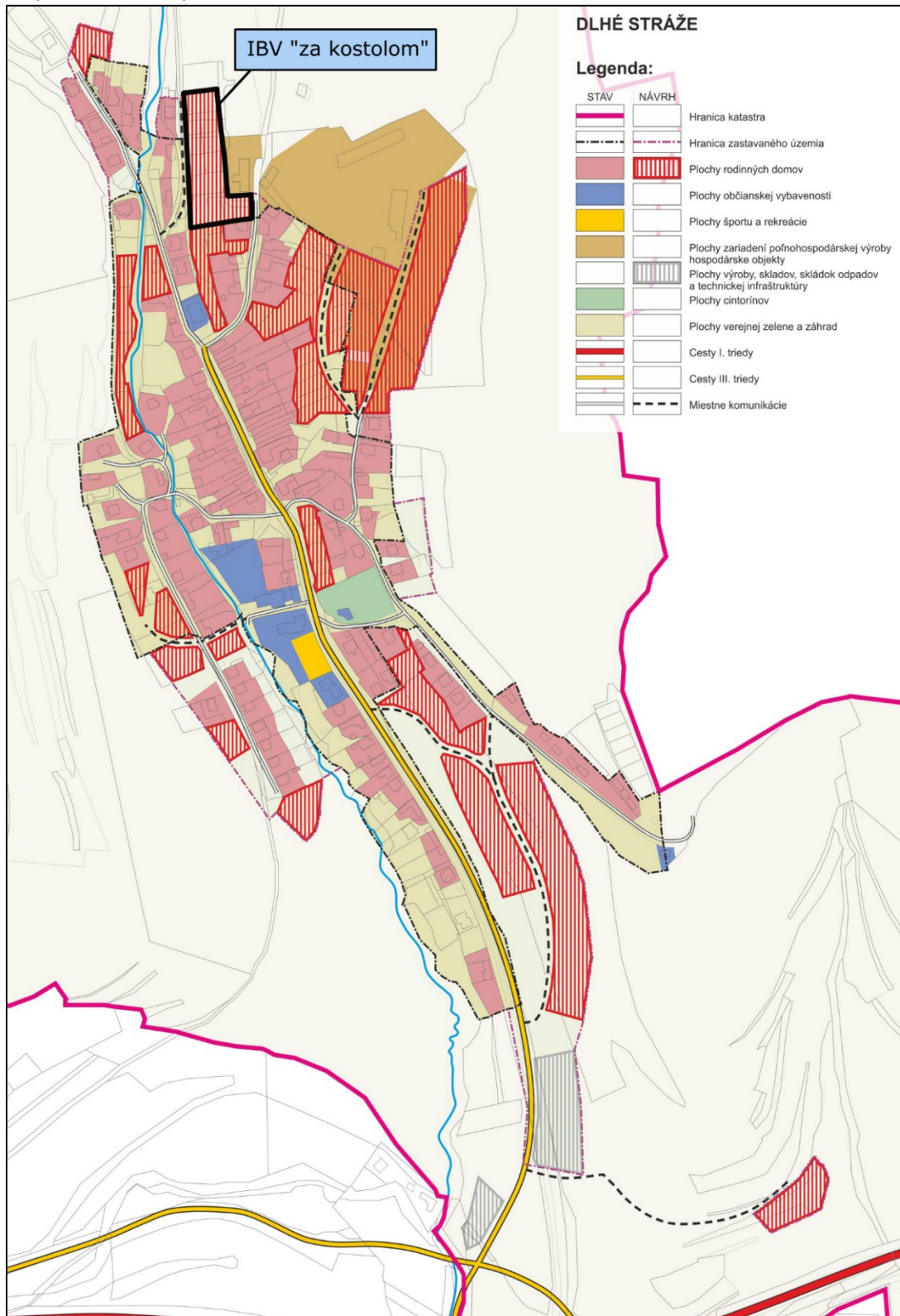
	Skolaudované murované RD	Neskolaudované murované RD	Neskolaudované drevené RD	Chatrče	SPOLU
Počet obydľí	1 (8,3%)	8 (66,6%)	1 (8,3%)	2 (16,6%)	12
Počet obyvateľov v danom type osídlenia	9 (5%)	147 (81,2%)	6 (3,3%)	19 (10,5%)	181
Hustota obývania (počet obyvateľov na 1 obydľie)	9	18,4	6	9,5	15,1

Zdroj: ARK 2019, aktualizované na základe údajov OcÚ (marec 2020)

Výstavba nových RD v obci je limitovaná. Vzhľadom k veľmi výhodnej lokalite, v ktorej sa obec nachádza (mimo hlavných cestných ťahov, v peknom prírodnom prostredí, v blízkosti okresného mesta) je v obci predpoklad pre príriv nových obyvateľov a novú výstavbu rodinných domov (v prípade, ak by boli v obci dostupné pozemky pre výstavbu nových rodinných domov, vytvorili by sa jednak podmienky pre príriv nových obyvateľov a zároveň by sa čiastočne obmedzili emigračné trendy – miestni obyvatelia, ktorí chcú stavať nový rodinný dom, by dostali príležitosť postaviť si ho priamo v obci). Identifikovaným problémom obce však je, že aj napriek viacerým plánovaným územiám určeným na výstavbu v zmysle platnej územnoplánovacej dokumentácie nie je možné ju realizovať. Príčinou sú najmä komplikované vlastnícke vzťahy k týmto pozemkom (doposiaľ nerealizovaný projekt pozemkových úprav) a nesúhlas niektorých vlastníkov s podmienkami novej výstavby.

Napriek týmto komplikovaným skutočnostiam je samospráva obce Dlhé Stráže v otázke nového bývania veľmi aktívna. **V súčasnosti je rozpracovaná príprava lokality „IBV za kostolom“, v ktorej už dochádza k vysporiadavaniu vlastníckych vzťahov (Mapa 14 – na ďalšej strane).** Uvedená lokalita IBV má už spracovanú projektovú dokumentáciu, vytvorené sú nové parcely (geometrický plán zapísaný v katastri) a vypracované sú aj niektoré ďalšie nevyhnutné podklady. Predpoklad je, že v lokalite vyrastie 7 nových rodinných domov. **Zámerom samosprávy obce Dlhé Stráže je teda komplexne pripraviť túto lokalitu na výstavbu nových rodinných domov a následne ponúknuť pripravené parcely miestnym obyvateľom (aj Rómom, aj nerómom) za účelom výstavby vlastného rodinného domu.**

Mapa 14: Budúca plánovaná IBV v obci

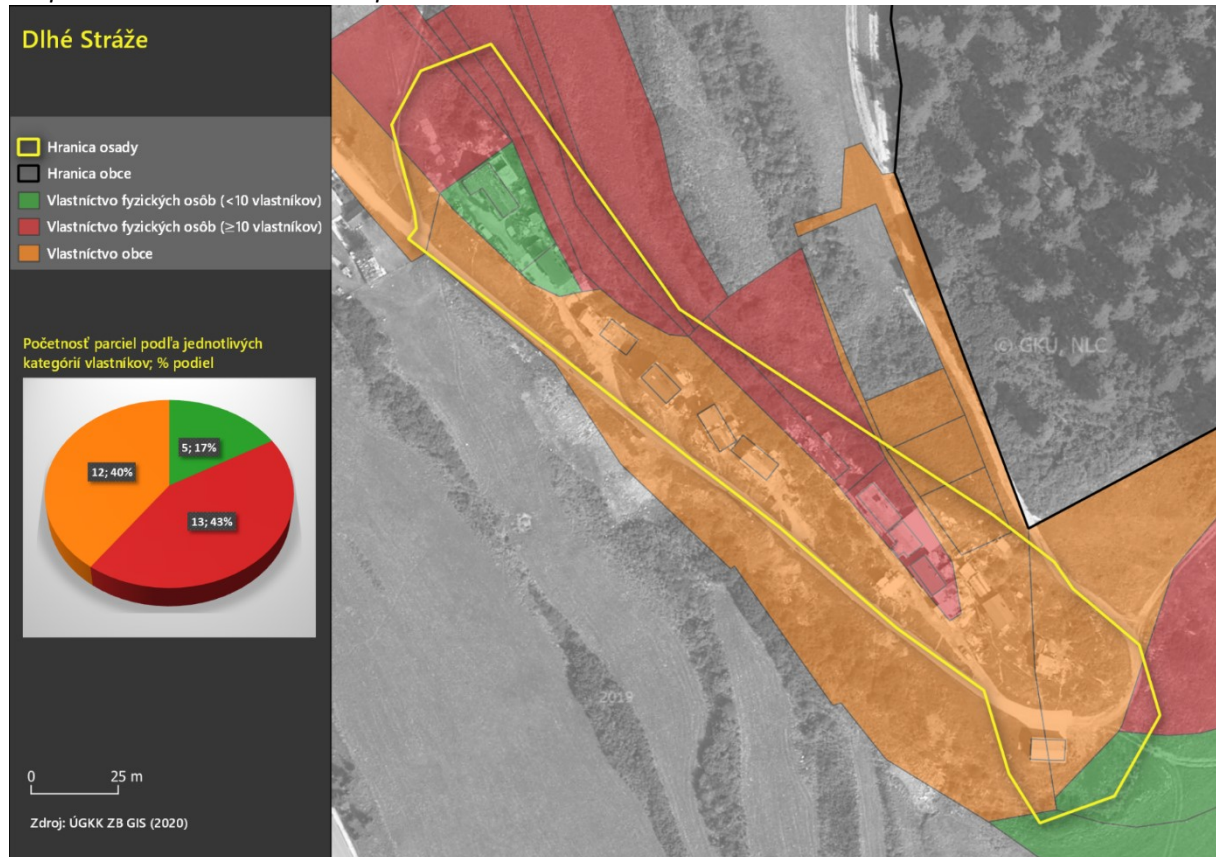
Zdroj: vlastné spracovanie na podklade územného plánu obce

Ako už bolo spomenuté, v osade sa nachádza viacero nelegálnych obydí. Jednou z kľúčových tém z hľadiska rozvoja obce a zlepšovania kvalitatívnej úrovne bývania príslušníkov MRK je teda **legalizácia nelegálnych príbytkov** (ktoré by sa následne mohli legálne pripojiť na energie, kanalizáciu a pod.).

Nakoľko v problematike legalizácie čiernych stavieb (nelegálnych obydlí) je kľúčové poznať vlastníctvo pozemkov pod takýmito nelegálnymi obydliami, pokúsili sme sa analyzovať a prostredníctvom **Mapa 15** schematicky zobrazíť vlastnícku štruktúru pozemkov v osade²⁵ (zobrazený je právny stav k 31.3.2020).

Mapa 15: Vlastnícka štruktúra pozemkov v osade

Zdroj: vlastné spracovanie

V prvom kroku bolo potrebné osadu ohraničiť²⁶. Následne bola vlastnícka štruktúra jednotlivých parcel rozdelená do 6 hlavných kategórií²⁷:

1. vlastníctvo fyzických osôb (menej ako 10 vlastníkov)
2. vlastníctvo fyzických osôb (10 a viac vlastníkov)
3. vlastníctvo cirkví
4. vlastníctvo obce

²⁵ Do analýzy boli zahrnuté všetky parcely registra „C“, ku ktorým je založený list vlastníctva a všetky parcely registra „E“. Do úvahy sa teda nevzali parcely registra „C“, ku ktorým ešte list vlastníctva založený nebol.

²⁶ Samozrejme, nič také ako „hranica osady“ neexistuje a nedá sa túto hranicu ani reálne v teréne vyznačiť (osadu nejakým spôsobom presne ohraničiť). Takúto „ad hoc“ hranicu sme však museli použiť preto, aby sme mohli vyselektovať parcely ležiace pod osadou. Prirodzene, keďže tvar parcel je rôznorodý, tak takéto parcely, ktoré pod nami ohraničenú osadu zasahujú len čiastočne, sa „tiahnu“ aj mimo nami vyznačených hraníc.

²⁷ Podrobnou analýzou vlastníckej štruktúry bolo identifikovaných práve týchto 6 hlavných kategórií. Do úvahy prichádzali aj iné vlastnícke kategórie (napr. že výlučným vlastníkom nejakej parcely je iná právnická osoba – mohlo ísť napríklad o miestny subjekt podnikajúci v poľnohospodárstve, podnikateľa, pozemkové spoločenstvo a pod.) – žiadne iné vlastnícke kategórie však identifikované neboli.

5. vlastníctvo SR
6. kombinované vlastníctvo.

V takto zadefinovaných hraniciach osady sa aktuálne nachádza spolu 30 parciel (Tabuľka 16). Z tohto počtu je 17 parciel registra „C“ a 13 parciel registra „E“. Potenciálne problémových z hľadiska vysporiadavania pozemkov je najmä 13 parciel (6 parciel registra „C“ a 7 parciel registra „E“)²⁸. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a **Mapa 15** (na predchádzajúcej strane), z celkového počtu 30 parciel patrí z pohľadu vlastníckej štruktúry 5 parciel do kategórie 1 (FO – menej ako 10 vlastníkov), 13 parciel do kategórie 2 (FO – 10 a viac vlastníkov) a 12 parciel do kategórie 4 (vlastníctvo obce). Pozemky kategórie 3, 5 a 6 sa v osade v Dlhých Strážach nevyskytujú. Najviac obydľí v osade leží na pozemkoch vo vlastníctve obce Dlhé Stráže. Vysporiadané vlastníctvo pozemku má len 1 rodinný dom (tento má aj stavebné povolenie, čiže ide o legálne obydlie). Časť obydľí sa nachádza aj na pozemkoch, ktoré majú aktuálne nevysporiadané vlastníctvo (10 a viac vlastníkov).

Tabuľka 16: Počet parciel v osade podľa vlastníckych kategórií

Kategória	Parcely registra „C“	Parcely registra „E“	Parcely spolu
1 – vlastníctvo fyzických osôb (menej ako 10 vlastníkov)	3	2	5
2 – vlastníctvo fyzických osôb (10 a viac vlastníkov)	6	7	13
3 – vlastníctvo cirkví	0	0	0
4 – vlastníctvo obce	8	4	12
5 – vlastníctvo SR	0	0	0
6 – kombinované vlastníctvo	0	0	0
Spolu	17	13	30

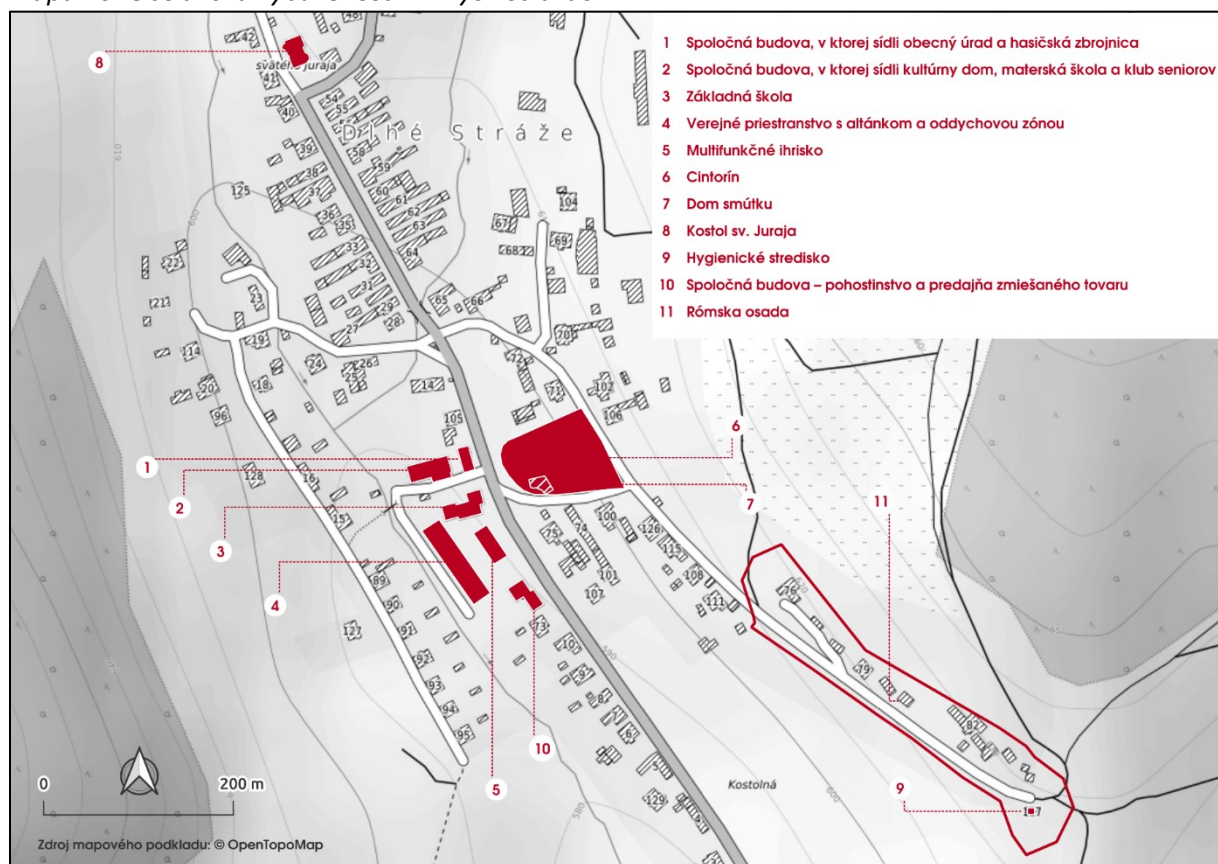
Zdroj: vlastné spracovanie

Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť je v Dlhých Strážach na pomerne dobrej úrovni. Budovy a zariadenia v rámci občianskej vybavenosti sú situované v centrálnej časti intravilánu, ktorá bola revitalizovaná a je dobre udržiavaná (**Mapa 16** – na ďalšej strane Chyba! Nenašiel sa žiaden zdroj odkazov.). V tejto centrálnej časti sa západne od cesty III. triedy nachádza budova obecného úradu, ktorá zároveň slúži ako hasičská zbrojnica (pre dobrovoľný hasičský zbor a obecný hasičský zbor). Vedľa budovy obecného úradu sa nachádza multifunkčná budova, v ktorej sídli materská škola a ktorá zároveň slúži ako kultúrny dom. Navyše, na prízemí tejto budovy je zriadený tzv. Klub seniorov. Ide o priestory, ktoré sa využívajú na klubovú činnosť a na stretávanie rôznych skupín obyvateľov a rôzne subjekty (priestory teda neslúžia len seniorom, ale stretáva sa tam aj mládež, prebiehajú tam rokovania urbáriátu a pod.). Priestory Klubu seniorov sú vybavené rokovacím stolom a kuchynkou. Ďalšou budovou v tejto centrálnej časti obce je budova základnej školy. Všetky 3 spomínané budovy sú zrekonštruované. Pri týchto budovách sa nachádza verejné priestranstvo, na ktorom je pre potreby konania rôznych podujatí vybudovaný altánok a menšia oddychová zóna. Vedľa altánku sa nachádza aj multifunkčné ihrisko. V tejto centrálnej časti intravilánu sa (východne od cesty III. triedy) nachádza aj cintorín, na ktorom je pre potreby konania smútočných obradov vybudovaný Dom smútku. Severne od cintorína (cca 300 m) je situovaný kostol sv. Juraja.

²⁸ Niektoré z týchto 13 parciel však pravdepodobne nie je potrebné reálne vysporiadať, nakoľko sa na nich žiadne nelegálne stavby vyskytovať nemusia.

Mapa 16: Občianska vybavenosť v Dlhých Strážach

Zdroj: vlastné spracovanie

Významným zariadením občianskej vybavenosti, ktoré po zdravotnej stránke zlepšuje kvalitatívne podmienky života obyvateľov MRK, je hygienické stredisko²⁹. Toto stredisko je už od roku 2004 zriadené priamo v osade, vybudované bolo z prostriedkov obce a ÚPSVaR. Prevádzkované je samosprávou obce Dlhé Stráže, využívajú ho najmä príslušníci MRK, žijúci v chatrčiach. V stredisku si môžu za symbolický poplatok zohriať teplú vodu, ktorú môžu následne využiť na osobnú hygienu.

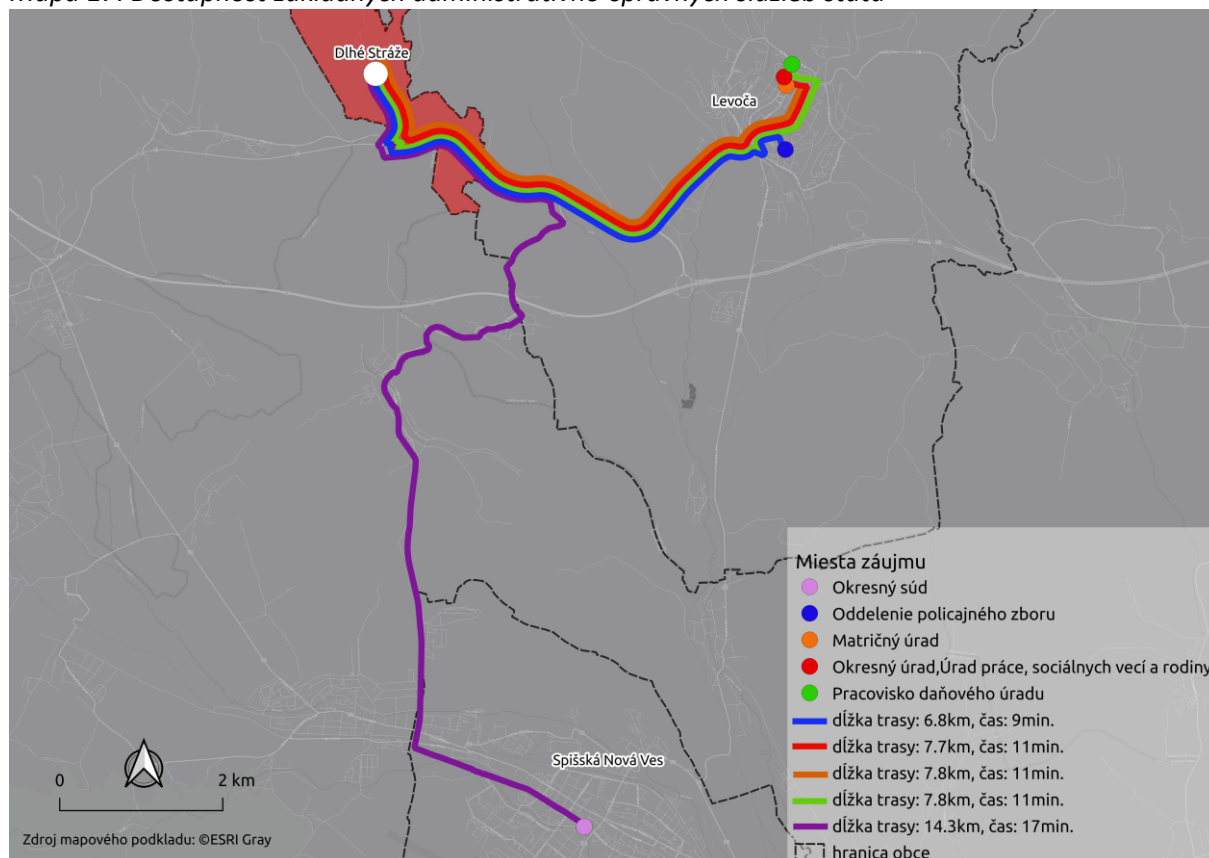
Slabšou stránkou je dostupnosť služieb v obci. Nachádza sa tu len jedna prevádzka pohostinstva (otvorená denne od podvečerných hodín) a jedna predajňa so zmiešaným tovarom (otvorená denne, avšak len v ranných a neskôr v popoludňajších hodinách). 1x týždenne (každú stredu) jazdí do obce pojazdná predajňa pečiva. Pošta sa v obci nenachádza. Najbližšia pobočka banky a zdravotnej poisťovne sa nachádza v okresnom meste, kde je dostupný aj bankomat.

Administratívno-správne služby

Väčšina základných administratívno-správnych služieb poskytovaných obyvateľstvu štátnou správou je pre obyvateľov Dlhých Stráží dostupná v susednom okresnom meste Levoča (Mapa 17 – na ďalšej strane). Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce kvalitu života obyvateľov obce.

²⁹ Toto stredisko nie je prevádzkované ako „stredisko osobnej hygieny“ podľa zákona o sociálnych službách

Mapa 17: Dostupnosť základných administratívno-správnych služieb štátu

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 17: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Levoča
Pracovisko daňového úradu	Levoča
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Levoča
Okresný súd	Spišská Nová Ves
Okresný úrad	Levoča
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Levoča

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdravotníctvo a sociálne služby

Za zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať. V Dlhých Strážach sa totižto žiadne ambulancie lekárov nenachádzajú – tie sú obyvateľom k dispozícii v 5 km vzdialenom okresnom meste Levoča. Okrem základnej zdravotnej starostlivosti (praktický lekár pre dospelých, pediater, zubár, ženský lekár) sa v Levoči nachádzajú aj špecializované zdravotnícke ambulancie a nemocnica.

Žiadne sociálne služby v obci poskytované nie sú. V registri poskytovateľov sociálnych služieb nie je registrovaný žiadny subjekt so sídlom v obci Dlhé Stráže, ktorý by v obci poskytoval sociálne služby na základe zákona o sociálnych službách. Rovnako sa v obci nenachádza žiadne zariadenie sociálnych služieb. Obec Dlhé Stráže sa pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme komunitného rozvoja zapája do rôznych podporných sociálnych programov a aktívnych opatrení trhu práce. V rámci podpory takýchto sociálnych aktivít (ktoré sa však už nezaraďujú medzi sociálne služby podľa zákona o sociálnych službách) možno spomenúť napr.:

- miestne občianske poriadkové služby (MOPS): projekt zameraný na zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK prostredníctvom zriadenia miestnej občianskej hliadky;
- menšie obecné služby (tzv. aktivačné práce): služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu aktuálne (marec 2020) využíva 8 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované taktiež v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky.

Za veľmi vhodný nástroj na podporu mimoškolskej činnosti detí (najmä) z prostredia marginalizovaných rómskych komunít a na podporu ich vzdelávania a integrácie do majoritnej spoločnosti sa vo všeobecnosti považuje prevádzkovanie komunitného centra (z pohľadu legislatívy ide o tzv. „poskytovanie sociálnej služby v zariadení“ – v súlade so zákonom o sociálnych službách). **V Dlhých Strážach sa žiadne komunitné centrum nenachádza.**

Kultúrno-spoločenský život a šport

Kultúrny život v obci je (vzhľadom k počtu obyvateľov obce) **pomerne významný** – počas roka sa tu koná viacero rôznych podujatí (niektoré ďalšie podujatia sú organizované v rámci ZŠ a MŠ). Na športových ako aj kultúrnych podujatiach sa aktívne podieľa aj rómska komunita. Všetky dôležité udalosti zo života obce sú zaznamenávané do obecnej kroniky.

Tabuľka 18: Kultúrno-spoločenské podujatia organizované v obci počas roka

Mesiac	Podujatie
Február	- fašiangový ples
Marec	- MDŽ
Máj	- stavenie mája
Jún	- Medzinárodný deň detí
August	- Lengwartská šmakovica (súťaž vo varení guláša)
Október	- Úcta k starším
December	- príchod Mikuláša - silvestrovská zábava

Zdroj: obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Dlhých Strážach má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádza rímskokatolícky Kostol sv. Juraja – Dlhé Stráže sú filiálkou farnosti v Spišskom Štvrtku. Popri kostole pôsobí Kostolný spevácky zbor.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov má obec v centrálnej časti intravilánu svojpomocne vybudované multifunkčné ihrisko, na ktorom existuje možnosť realizácie viacerých športov (toto ihrisko je hojne využívané aj rómskou komunitou; ďalšia voľná plocha pre výstavbu nového ihriska a teda pre zlepšenie prístupu MRK k športovej infraštruktúre sa nachádza priamo v osade na mieste aktuálne nevyhovujúceho športoviska). Okrem toho je obyvateľom k dispozícii aj telocvičňa a posilňovňa. V záujme zdravej výchovy detí a vytvárania možností pre aktívne využívanie voľného času má obec pri materskej škole vybudované detské ihrisko s rôznymi preliezkami. Pre zvyšovanie záujmu

o šport a zapojenie sa všetkých obyvateľov do športového života obce je vhodné realizovať športové podujatia (súťaže i opakované športové aktivity).

Sociálna oblasť – sumarizácia:

Už od roku 1993 **počet obyvateľov** Dlhých Stráží takmer neustále rastie. Za posledných 10 rokov narástol tento počet o 129 ‰ (z 520 na 587). Pri udržaní takéhoto trendu sa predpokladá, že v roku 2025 bude v obci žiť cca 625 obyvateľov. Podiel Rómov sa však zvýši len mierne, naďalej budú tvoriť cca 1/3 celkového počtu obyvateľov. Dôvodom neustáleho rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia **prirodzeného pohybu obyvateľstva** (extrémne vysoká natalita v kombinácii s veľmi nízkou mortalitou). V oblasti **migrácie** v obci prevládajú depopulačné trendy (viac obyvateľov sa z obce vysťahováva ako sa ich do obce prisťahováva).

Z hľadiska **konfesionálnej štruktúry** obyvateľstva prevláda v obci rímskokatolícke vierovyznanie. V **národnostnej štruktúre** dominuje (podľa SODB 2011) slovenská národnosť. V SODB 2011 sa k rómskej národnosti prihlásilo len 1 % obyvateľov obce, Rómovia (ako etnická skupina) však tvoria takmer 1/3 podiel na celkovom počte obyvateľov obce.

Veková štruktúra obyvateľstva sa zhoršuje, obyvateľstvo obce starne. Aktuálne sa v Dlhých Strážach nachádza stacionárny typ populácie. Postupne sa znižuje podiel predproduktívnej zložky a rastie podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce je v porovnaní s priemernou úrovňou v SR horšia (vyšší podiel obyvateľov so základným vzdelaním). Podmienky v oblasti **školsťva** v rámci predprimárneho a nižšieho primárneho vzdelania sú v obci na dobrej úrovni – nachádza sa tu aj materská škola (kapacita 20 detí, naplnenosť na 95 %) aj základná škola pre 1.-4. ročník (kapacita 50 detí, naplnenosť iba 42 %). V rámci ZŠ je zriadená jedna špeciálna trieda pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Žiaci 5.-9. ročníka dochádzajú do ZŠ v Levoči. Z pohľadu ďalšieho rozvoja obce je problémom najmä rapidný pokles počtu žiakov v ZŠ (zo 41 na 21 za ostatných 10 rokov).

V obci sa aktuálne nachádza 136 rodinných domov. Rozdiel v **hustote obývania** medzi jadrom obce (nerómskou časťou intravilánu) a osadou je obrovský. Kým v jadre obce pripadá na 1 skolaudovaný rodinný dom 3,1 obyvateľa, v osade pripadá na jedno obydlie 15,1 obyvateľa. V osade sa nachádza spolu 12 obydli, z nich len 1 RD je skolaudovaný. V rámci zvyšných 11 neskolaudovaných obydli bolo identifikovaných 8 murovaných rodinných domov, 1 drevený rodinný dom a 2 chatrče. Zlé hygienické podmienky sú najmä v 2 chatrčiach, v ktorých žije spolu 19 obyvateľov.

Územný plán síce definuje viacero plôch, na ktorých je v katastri obce možná **výstavba nových rodinných domov**, reálne je však táto výstavba najmä z dôvodu nevysporiadaných (komplikovaných) vlastníckych vzťahov výrazne limitovaná. Samospráva obce je však v tejto oblasti aktívna a pripravuje lokalitu „IBV za kostolom“. V rámci tejto aktivity by mala byť komplexne pripravená lokalita s vysporiadanými pozemkami a novo vytvorenými parcelami pre 7 RD. Uvedené parcely chce samospráva obce ponúknuť miestnym obyvateľom (aj Rómom aj nerómom).

Občianska vybavenosť je v Dlhých Strážach na pomerne dobrej úrovni. Budovy a zariadenia (kultúrny dom, hasičská zbrojnica, klub seniorov, multifunkčné ihrisko, dom smútku...) v rámci občianskej vybavenosti sú situované v centrálnej časti intravilánu, ktorá bola revitalizovaná a je dobre udržiavaná.

Väčšina základných **administratívno-správnych služieb** poskytovaných obyvateľstvu štátnou správou je pre obyvateľov Dlhých Stráží dostupná v susednom okresnom meste Levoča.

Zdravotná starostlivosť je obyvateľom Dlhých Stráží poskytovaná v susednom okresnom meste Levoča. V obci nie sú poskytované žiadne **sociálne služby** podľa zákona o sociálnych službách. Obec sa však na úseku sociálnych vecí zapája do rôznych podporných programov (najmä v spolupráci s UPSVaR – nástroje aktívnej politiky trhu práce).

V obci sa počas roka koná viacero **kultúrno-spoločenských podujatí**, na ktorých participujú aj príslušníci MRK. Pre potreby **športového vyžitia** obyvateľov je v centrálnej časti intravilánu vybudované multifunkčné ihrisko. Priestor na výstavbu ďalšieho ihriska je aj priamo v osade.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- klesajúci počet žiakov v ZŠ (zo 41 na 21 za ostatných 10 rokov)
- slabo využitá kapacita ZŠ (len 42 %)
- nevysporiadané vlastnícke vzťahy k niektorým pozemkom v osade, 11 nelegálnych obydí
- nízky štandard bývania príslušníkov MRK (najmä osôb bývajúcich v 2 chatrčiach)
- absencia lokality v obci, ktorá by bola pripravená na výstavbu RD (z hľadiska vlastníckych vzťahov, dostupnej infraštruktúry a pod.)
- zaostávajúca podpora detí z prostredia MRK v oblasti mimoškolskej činnosti, vzdelávania a osvetu
- lepší prístup MRK k športovej infraštruktúre

Environmentálna oblasť

Prírodné pomery

Severná časť katastra obce (vrátane samotného intravilánu) leží na juhozápadných svahoch Levočských vrchov (geomorfologická jednotka Levočské úboče). Južnejšie sa už nachádza Hornádska kotlina (geomorfologická jednotka Medvedie chrbty) a juhovýchodnú časť katastra tvorí geomorfologická jednotka Levočská kotlina. Hlavným vodným tokom v katastri obce je predovšetkým potok Bicír, ktorý má niekoľko ďalších menších prítokov. Potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v mesiaci apríl. Územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni cca 800 mm.

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu **územnej ochrany prírody** leží kataster obce Dlhé Stráže v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Z pohľadu veľkoplošných chránených území sa najbližšie ku katastru obce nachádza Národný park Slovenský raj a Tatranský národný park.

Odpadové hospodárstvo

V roku 2018 sa v Dlhých Strážach **vytriedilo** 31 % komunálnych odpadov, v roku 2019 sa tento ukazovateľ zvýšil na 38 % (v SR ako celku bola v roku 2018 úroveň vytriedenia 36 %, za rok 2019 ešte nie sú oficiálne dáta dostupné).

V obci ako aj v koncentrácii rómskeho obyvateľstva sa na zber zmesového komunálneho odpadu využívajú štandardné KUKA nádoby na odpad (o objeme 110, 120 alebo 240 litrov). Podľa najaktuálnejších informácií z OcÚ (marec 2020) majú už KUKA nádoby na odpad všetci obyvatelia obce – teda aj v rómskej osade³⁰. Frekvencia odvozu zmesového odpadu zmluvnou spoločnosťou je dvakrát za mesiac – a to tak v celej obci, aj v osade (zvoz je realizovaný Technickými službami mesta Levoča, ktoré vlastnými prostriedkami vysypú každú KUKA nádobu). Zvolená frekvencia odvozu je postačujúca.

Obec Dlhé Stráže má v súlade so zákonom o odpadoch zavedený systém triedeného zberu odpadu, ktorého zvoz zabezpečujú Technické služby mesta Levoča. Odpady vyzbierané týmto systémom sa ďalej recyklujú. Komodity plasty, kovy a tetrapaky sa zbierajú do plastových vriec, ktoré od obyvateľov zbiera zberová spoločnosť 1x za 2 týždne. Sklo sa zbiera do tzv. „zvonov³¹“, rozmiestnených v intraviláne obce (ich vyprázdňovanie sa zabezpečuje príležitostne, po ich naplnení). Papier sa zbiera príležitostne – formou mobilného výkupu (raz za niekoľko mesiacov príde do obce automobil zberovej spoločnosti, ktorý od obyvateľov papier vykupuje, respektíve. vymieňa za iný tovar – spravidla za toaletný papier). Nádoby na triedený zber odpadu sú umiestnené aj priamo v osade.

Zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu z verejných priestranstiev má obec zabezpečené v spolupráci s miestnym subjektom, hospodáriacim v areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva. Tento subjekt vlastní aj malý štiepkovač na drevnú hmotu (konáre) a

---

³⁰ Niektorí obyvatelia osady síce KUKA nádoby majú, avšak aj napriek tejto skutočnosti hádzu odpad kamkoľvek (v okolí svojich obydlií)

³¹ Ide v podstate o maloobjemové kontajnery rôzneho objemu, spravidla medzi 1 000 – 2 000 litrov

multifunkčný traktor. BIO odpad zo záhrad rodinných domov si obyvatelia zhodnocujú na vlastných kompostoviskách.

V prípade, ak by bolo možné vybudovanie zberného dvora, samospráva obce by takýto projekt rada realizovala. V súčasnosti však jeho výstavbu takmer úplne znemožňujú veľmi komplikované vlastnícke vzťahy k pozemkom v katastri obce (samospráva nemá vlastné pozemky, ktoré by boli na realizáciu takéhoto projektu k dispozícii).

Negatívnym javom z pohľadu ochrany životného prostredia je veľmi nízke environmentálne povedomie obyvateľov žijúcich v MRK. V obci chýba environmentálna osвета v oblasti nakladania s odpadmi, čo sa prejavuje vo veľmi zlom stave okolitého prostredia v koncentrácii rómskeho obyvateľstva – na zemi je voľne pohodených množstvo odpadkov. Nekvalitné životné prostredie následne so sebou nesie zdravotné riziká – zvýšené riziko prenosu chorôb, prítomnosť myší, potkanov a pod. Veľkou výzvou pre samosprávu obce je preto zlepšovať environmentálne povedomie obyvateľov MRK – naučiť ich v prvom rade vynášať odpad do kontajnerov a ak získajú tieto návyky, pokračovať v osvete v oblasti separácie odpadov. v prvom rade vynášať odpad do kontajnerov.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodňových rizík sa v katastri obce Dlhé Stráže nenachádza žiadna problémová lokalita s potenciálom záplav. Stredom intravilánu obce preteká Potok Bicír, ktorého brehy sú regulované (na niektorých miestach spevnené, vyvýšené a pod.). Tento potok by eventuálne mohol pri príválových alebo výdatných, dlhotrvajúcich dažďoch vytvárať problémové situácie a mohlo by hroziť jeho vyliatie. Podľa informácií od obecného úradu však vyliatie tohto potoka nastalo naposledy v roku 2002, odvtedy sa potok nevyliat.

Environmentálna oblasť – sumarizácia:

Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne **maloplošné chránené územia** ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Z pohľadu **veľkoplošných chránených území** sa najbližšie ku katastru obce nachádza Národný park Slovenský raj a Tatranský národný park.

Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov za rok 2018 dosiahla hodnotu 38 % a zaostáva tak za cieľmi stanovenými pre SR. Systém zberu zmesového komunálneho odpadu i systém triedeného zberu odpadov je síce nastavený v súlade s aktuálne platnou legislatívou (zmesový odpad prostredníctvom KUKA nádob; triedený zber najmä prostredníctvom plastových vriec, zvonov, resp. tzv. mobilným zberom; BIO odpad sa zhodnocuje v spolupráci s miestnym subjektom), z hľadiska zvyšovania úrovne vytriedenia odpadov tu však existuje priestor na realizáciu ďalších opatrení zo strany samosprávy. Problémom je nízke environmentálne povedomie príslušníkov MRK, keďže v osade sa na zemi vyskytuje množstvo voľne pohodených odpadkov.

Z hľadiska manažmentu **povodňových rizík** sa v katastri obce Dlhé Stráže nenachádza žiadna problémová lokalita s potenciálom záplav.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- nízka úroveň vytriedenia odpadov (38 %)
- nízke environmentálne povedomie príslušníkov MRK

Riadenie samosprávy

Hospodárenie samosprávy obce

Finančné zdravie

Hodnotenie finančného zdravia v jednotlivých obciach a mestách SR pravidelne vykonáva na základe pomerne veľkého množstva ekonomických ukazovateľov Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO)³². Tento Inštitút do hodnotenia celkového finančného zdravia zahŕňa nasledovné zložky: celkový dlh, dlhovú službu, bilanciu bežného účtu, záväzky po splatnosti k príjmom a záväzky aspoň 60 dní po splatnosti. **Na základe týchto ukazovateľov ohodnotila organizácia INEKO celkové finančné zdravie obce Dlhé Stráže za roky 2015-2018 ako výborné, keď obec získala 5,7 bodu (zo 6 možných).**

Tabuľka 19: Hodnotenie finančného zdravia obce Dlhé Stráže (za obdobie 2015-2018)

Zložka finančného zdravia	Získané skóre na stupnici od 0 po 6
Celkový dlh	6,0
Dlhová služba	6,0
Bilancia bežného účtu	5,1
Záväzky po splatnosti k príjmom	6,0
Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	6,0
Celkové finančné zdravie	5,7

Zdroj: INEKO

Celkové finančné zdravie obce sa v ostatných rokoch neustále zlepšuje. Kým ešte cca pred desiatimi rokmi sa finančné zdravie obce Dlhé Stráže pohybovalo na úrovni okolo 4,5 bodu, v súčasnosti sa blíži k 6 (maximálna možná hodnota).

Tabuľka 20: Celkové finančné zdravie obce v období 2007-2018

Hodnotené obdobie (roky)	Celkové finančné zdravie (skóre)
2006-2009	5,3
2007-2010	4,5
2008-2011	4,2
2009-2012	4,7
2010-2013	5,0
2011-2014	5,1
2012-2015	5,2
2013-2016	5,4
2014-2017	5,5
2015-2018	5,7

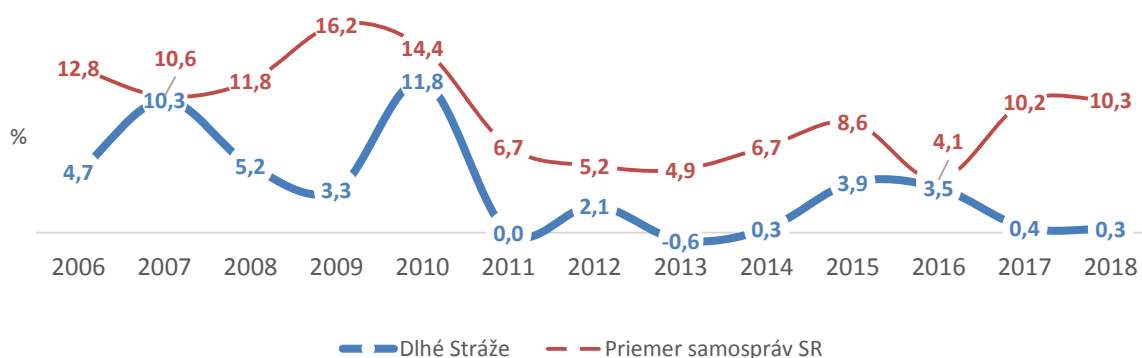
ZDROJ: INEKO

³² Ide o mimovládnu neziskovú organizáciu. Metodika, ktorú INEKO používa na hodnotenie finančného zdravia samospráv, je v spoločnosti všeobecne akceptovaná. Pre bližšie informácie ohľadom používanej metodiky hodnotenia a výsledkov pozri www.hospodarenieobci.sk

Intenzita investovania a dlh

Intenzita investovania je v Dlhých Strážach v porovnaní s priemernou hodnotou za všetky samosprávy SR výrazne nižšia. Samospráva obce investuje len úplné minimum vlastných prostriedkov (zostatku bežných príjmov, ktoré dokázala ušetriť). Takýmto prístupom si síce neustále zlepšuje svoje celkové finančné zdravie (pozri predchádzajúcu tabuľku), čo je pozitívny vývoj. No na druhej strane, odkladaním investícií (napr. rôznych produktívnych investícií, ktorými si zabezpečí zvýšené príjmy, resp. znížené výdavky v budúcnosti) vytvára investičný dlh, ktorý ju neskôr tak či tak „dobehe“.

Graf 13: Intenzita investovania samosprávy obce Dlhé Stráže v rokoch 2006-2018

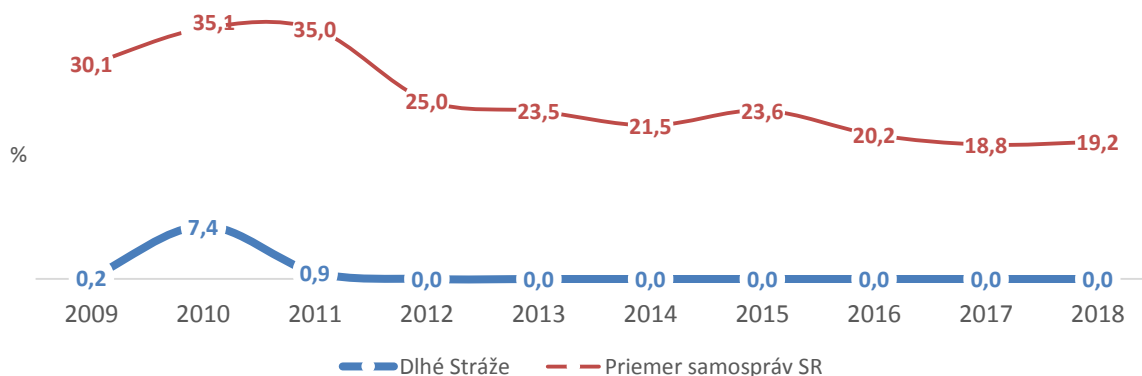
Vysvetlenie grafu:

Ukazovateľ „intenzita investovania“ informuje, akú časť bežných príjmov samospráva v danom roku preinvestovala. Vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva hospodáriť (koľko zo svojich bežných príjmov si dokáže odložiť) a následne tieto prostriedky využiť na zveľaďovanie majetku. Vypočítava sa nasledovne: Intenzita investovania = (kapitálové výdavky – kapitálové príjmy) / (bežné príjmy). Ak je hodnota ukazovateľa záporná, znamená to, že kapitálové príjmy boli vyššie ako kapitálové výdavky. Inak povedané, samospráva za daný rok predala viac majetku ako obstarala.

ZDROJ: INEKO

S intenzitou investovania úzko súvisí aj celkový dlh obce. **Keďže samospráva Dlhých Stráží takmer vôbec neinvestuje** (presnejšie povedané: to minimum, čo investuje, financuje z vlastných zdrojov – zo zostatku bežného účtu), **nemá ani žiadne dlhy** (viď nasledujúci graf).

Graf 14: Vývoj celkového dlhu obce v rokoch 2009-2018

Vysvetlenie grafu:

- 1: Pri celkovom dlhu ide o údaj podľa tzv. „zákonného kritéria“, teda o dlh podľa § 17 ods. 8 zákona 583/2004 Z. z. (do celkového dlhu sa nezapočítavajú záväzky z úverov poskytnutých z bývalých štátnych fondov a Štátneho fondu rozvoja bývania a tiež záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania eurofondov). Po roku 2014 sa podľa zákona začali do dlhu započítavať aj investičné dodávateľské úvery. Dlh je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 % (akonáhle celkový dlh obce presiahne hranicu 50 %, obec je povinná prijať tzv. „ozdravné“ opatrenia).
  - 2: V uvádzanom dlhu nemusí byť zachytené celé zadĺženie obce – a to v prípade, ak obec svoj dlh „skrýva“ (napr. prostredníctvom dcérskych firiem či PPP projektov).
  - 3: Z pohľadu finančného zdravia je obec najzdravšia vtedy, ak jej dlh je čo najnižší.
- ZDROJ: INEKO

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota majetku obce Dlhé Stráže v ostatných 3 rokoch mierne rástla. Hodnota dlhodobého majetku obce k 31.12.2019 bola 1 117 222,58 €, čo znamená, že v dlhodobom majetku má obec viazaných 78 % všetkých zdrojov. Výrazne dominantnú zložku tohto dlhodobého majetku (vo výške 1 047 050,62 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok, a to najmä vo forme pozemkov a stavieb. Menšiu časť zdrojov má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (70 171,94 €) – v realizovateľných cenných papieroch a podieloch.

V ostatných 3 rokoch rástla aj hodnota obežného majetku – k 31.12.2019 bola hodnota tohto majetku vo výške 318 774,76 €. Nezvyčajné (s ohľadom na počet obyvateľov obce) sú veľmi vysoké zdroje, ktoré má obec Dlhé Stráže na svojich finančných účtoch. Na konci roku 2019 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 2 173,51 €, pričom celú túto sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé.

Tabuľka 21: Bilancia aktív v rokoch 2017-2019 (eur, netto)

	2017	2018	2019
Neobežný majetok spolu	1 083 597,57	1 039 485,79	1 117 222,58
Dlhodobý nehmotný majetok	0,02	0,02	0,02
Dlhodobý hmotný majetok	1 013 425,61	969 313,83	1 047 050,62
Dlhodobý finančný majetok	70 171,94	70 171,94	70 171,94
Obežný majetok spolu	219 210,86	290 001,09	318 774,76
Zásoby	500,29	466,61	369,46
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	0,00	0,00	0,00
Dlhodobé pohľadávky	0,00	100,75	0,00
Krátkodobé pohľadávky	1 238,16	2 031,86	2 173,51
Finančné účty	217 472,41	287 401,87	316 231,79
Poskytnuté návratné finančné výpomoci dlhodobé	0,00	0,00	0,00
Poskytnuté návratné finančné výpomoci krátkodobé	0,00	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	0,00	0,00	0,00
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
SPOLU MAJETOK	1 302 808,43	1 329 486,88	1 435 997,34

Zdroj: Súvaha obce Dlhé Stráže za roky 2017, 2018 a 2019

Celkové záväzky obce k 31.12.2019 boli vo výške 69 687,96 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k uvedenému dátumu vo výške 31 509,97 € (tieto záväzky sa zvyknú uhradiť v priebehu januára nasledujúceho roka), dlhodobé záväzky vo výške iba 1 476,63 €. **Obec neeviduje žiadne bankové úvery.**

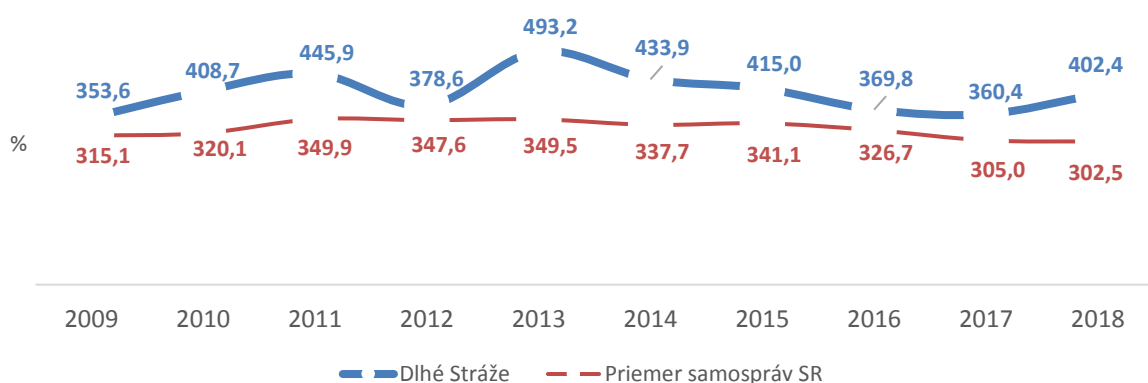
Tabuľka 22: Bilancia pasív v rokoch 2017-2019 (eur, netto)

	2017	2018	2019
Vlastné imanie	1 100 010,83	1 175 247,80	1 311 562,95
Oceňovacie rozdiely	0,00	0,00	0,00
Fondy	0,00	-	0,00
Výsledok hospodárenia	1 100 010,83	1 175 247,80	1 311 562,95
Závazky	54 497,37	46 653,68	69 687,96
Rezervy	28 245,14	18 389,40	25 701,36
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	0,00	0,00	11 000,00
Dlhodobé záväzky	1 091,23	1 154,60	1 476,63
Krátkodobé záväzky	25 161,00	27 109,68	31 509,97
Bankové úvery a výpomoci	0,00	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	148 300,23	107 585,40	54 746,43
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY	1 302 808,43	1 329 486,88	1 435 997,34

Zdroj: Súvaha obce za roky 2017, 2018 a 2019

Ukazovateľ „čistý majetok obce“ informuje o výške majetku samosprávy (po očistení o jej zadĺženie) v pomere k jej bežným príjmom za rok. Ako ukazuje nasledujúci graf, **výška čistého majetku obce Dlhé Stráže je v porovnaní so slovenskými samosprávami výrazne nadpriemerná.**

Graf 15: Čistý majetok obce v rokoch 2009-2018

Vysvetlenie grafu:

Od roku 2012 (do roku 2011 sa počítal mierne odlišným spôsobom) sa čistý majetok obce počíta ako: [neobežný majetok + finančné účty - (bankové úvery a výpomoci + dlhodobé záväzky - úvery od ŠFRB - záväzky z predfinancovania eurofondov)] / (bežné príjmy za predchádzajúci rok).

ZDROJ: INEKO

Príjmy a výdavky samosprávy

Obec Dlhé Stráže nevykonáva podnikateľskú činnosť. V ostatných 3 rokoch rástli tak jej príjmy, ako aj výdavky. **Príjmy samosprávy však rástli v oveľa vyššej miere** (zaokrúhlene o 179 tisíc eur – z 393 na 572 tisíc) **ako výdavky** (o 51 tisíc eur – z 372 na 423 tisíc), čo sa premietalo do pozitívneho výsledku hospodárenia obce Dlhé Stráže v jednotlivých rokoch.

Celkové príjmy obce v roku 2019 boli vo výške 571 839,48 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali najmä príjmy z transferov určených pre školstvo (278 086,07 €) a vlastné príjmy obce

z daňových a colných výnosov a výnosov z poplatkov (vo výške 228 833,42 € - ide najmä o podielové dane a miestne dane a poplatky).

Na druhej strane, celkové výdavky obce v roku 2019 boli vo výške 422 628,33 €. Najväčšiu časť tejto sumy tvorili osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov obce) vo výške 258 318,03 € (osobné náklady v rokoch 2017-2019 výrazne rástli – a to najmä z dôvodu zvyšovania plátov vo verejnej správe). Prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy sa v ostatných 3 rokoch pohybujú približne v rovnakej výške (cca 53 000 €), narástli však výdavky za spotrebované služby. Tieto výdavky (za spotrebované nákupy a služby a výdavky na osobné náklady) predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce.

Každoročne dosiahla obec Dlhé Stráže kladný hospodársky výsledok, pričom extrémne priaznivým bol najmä rok 2019 (kladný výsledok hospodárenia vo výške 149 211,15 € po zdanení).

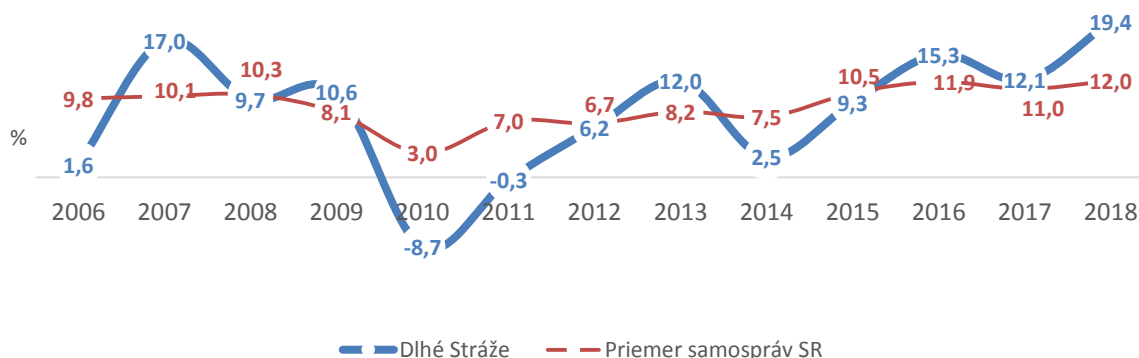
Tabuľka 23: Náklady a výnosy v rokoch 2017-2019 (€)

Náklady	2017	2018	2019
Spotrebované nákupy	53 121,80	53 161,19	54 214,41
Služby	28 693,00	28 527,51	39 346,74
Osobné náklady	213 783,63	224 397,44	258 318,03
Dane a poplatky	366,53	382,33	393,12
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	0,00	41,56	30,00
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	75 075,49	63 001,18	69 057,39
Finančné náklady	1 007,15	903,42	1 268,64
Mimoriadne náklady	0,00	0,00	0,00
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	0,00	0,00	0,00
Spolu	372 047,60	370 414,63	422 628,33
Výnosy	2017	2018	2019
Tržby za vlastné výkony a tovar	9 347,69	9 406,77	10 965,11
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	0,00	0,00	0,00
Aktivácia	0,00	0,00	0,00
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	189 097,31	207 758,04	228 833,42
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	18 123,65	20 697,85	34 941,68
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	12 432,00	15 349,14	18 389,40
Finančné výnosy	335,99	419,06	623,80
Mimoriadne výnosy	10,00	0,00	0,00
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v štátnych rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách	0,00	0,00	-
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obci a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou	164 072,23	179 124,74	278 086,07
Spolu	393 418,87	432 755,60	571 839,48
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	21 371,27	62 340,97	149 211,15

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Dlhé Stráže za roky 2017,2018 a 2019

Obec Dlhé Stráže vytvára na svojom bežnom účte prebytky, čo jej vytvára zdroje na budúce investície.

Graf 16: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2018

Vysvetlenie grafu:

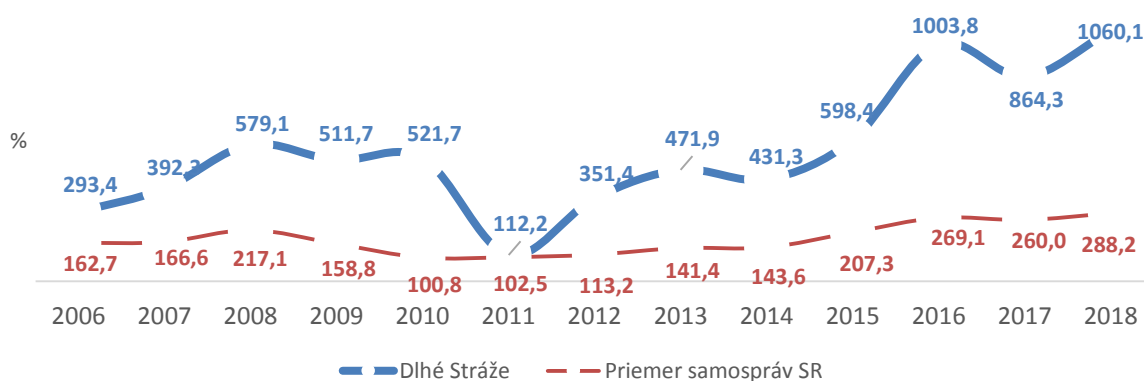
Bilancia bežného účtu obce je počítaná ako (bežné príjmy - bežné výdavky) / (bežné príjmy).

Ak je bilancia bežného účtu obce na mínusovej úrovni, ide o negatívne deficitné hospodárenie. So zvyšujúcou sa bilanciou bežného účtu klesá pre obec riziko hospodárenia (teda čím vyššie kladné číslo, tým lepšie). Pri bilancii bežného účtu na úrovni cca +20 % ide o vynikajúce hospodárenie.

ZDROJ: INEKO

Okamžitá likvidita obce Dlhé Stráže je na extrémne vysokej (pozitívnej) úrovni.

Graf 17: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2018

Vysvetlenie grafu:

Okamžitá likvidita obce je počítaná ako (finančné účty) / (krátkodobé záväzky). Pri okamžitej likvidite na úrovni 100 % ide v podstate o vyrovnané hospodárenie, t.j. čo má obec na účte, to jej stačí na splácanie svojich krátkodobých záväzkov.

ZDROJ: INEKO

Schválený rozpočet obce Dlhé Stráže na roky 2020-2022 predpokladá nasledovné príjmy:

Tabuľka 24: Rozpočet obce Dlhé Stráže (príjmy)

Názov	Čerpanie 2017	Čerpanie 2018	Očakávaná skutočnosť 2019	Schválený rozpočet 2020	Schválený návrh 2021
Bežný rozpočet					
Výnos dane z príjmov	183394	201585	204584	204584	204584
Daň domáca – pozemky	919	890	883	883	883
Daň domáca – stavby	1336	1278	1186	1186	1186
Miestny poplatok za psa	139	153	149	149	149
Za prenájom budov	1335	1515	1509	1509	1509
Správne poplatky	583	586	572	572	572
Ostatné poplatky	47	131	131	131	131
Pokuty a penále	10	0	0	0	0
Za spoločnú TVA	2783	3054	3009	3009	3009
Za predaj tovarov, výrobkov a služieb	0	505	505	505	505
Príspevky za MŠ	0	520	475	475	475
Príspevok za ŠKD	0	186	186	186	186
Za stravné	9199	9065	7125	-	-
Miestny poplatok za odpad	2989	2346	3114	3500	3500
Žetóny	242	232	216	216	216
Z účtov finančného...	336	419	345	345	345
Za réžiu ŠJ	2117	2386	2700	2700	2700
Z dobropisov	497	359	359	359	359
Z vratiek	275	0	0	0	0
Z vratiek	2122	1100	1100	1100	1100
ZŠ – normatív	95064	92971	95130	95130	95130
Zo št. rozpočtu – voľby	712	527	527	-	-
Dotácia REGOB	204	209	209	209	209
MŠ – 5. ročné	653	993	962	962	962
Transfer na stavebný úrad	525	644	644	644	644
ZŠ – VP	947	902	749	749	749
Strava hmotná núdza	1956	1495	1426	1426	1426
Prídavky – osobitný príjemca	3902	1766	1695	1695	1695
Dotácia školské pomôcky – HN	398	299	299	299	299
Transfer životné prostredie	53	53	53	53	53
Transfer cd a pk	24	25	25	25	25
ZŠ - nenormatívne	3100	0	1478	2217	0
ZŠ – sociálne znevýhodnené prostredie	1993	1250	900	900	900
Dotácia MF SR individuálne	5500	0	-	-	-
Dotácia DPO	1400	30386	1400	1400	1400
Dotácia UPSVaR prostriedky	0	1022	1022	1022	1022
Dotácia UPSVaR prostriedky	0	9961	9961	9961	9961

Z MF SR oprava a rekonštrukcia miestneho rozhlasu	0	9450	0	0	0
Z rozpočtu VÚC	1000	1000	1000	0	0
Bežný rozpočet spolu	325754	379263	345628	338101	335884
Kapitálový rozpočet					
Príjem z predaja pozemku	1112	106	106	0	0
Dotácia z Envir. fondu zateplenie ZŠ	0	0	121811	0	0
Dotácia MV SR MOPS	0	0	11200	24985	24985
Kapitálový rozpočet spolu	1112	106	133117	24985	24985
PRÍJMY CELKOM	326866	379369	478745	363086	360869

Zdroj: Finančný rozpočet obce Dlhé Stráže 2020-2022, upravené

V schválenom rozpočte obce Dlhé Stráže na roky 2020-2022 predpokladá miestna samospráva disponibilné finančné prostriedky na realizáciu kapitálových výdavkov (a prípadné spolufinancovanie schválených projektov) vo výške cca 65 000 € v roku 2020 a 68 000 € v roku 2021. Prehľad o výdavkovej strane schváleného rozpočtu poskytuje nasledovná tabuľka.

Tabuľka 25: Rozpočet obce Dlhé Stráže (výdavky)

Názov	Čerpanie 2017	Čerpanie 2018	Očakávaná skutočnosť 2019	Schválený rozpočet 2020	Schválený návrh 2021
Bežný rozpočet					
Výkonné a zákonodarné orgány	66327	72991	67298	67298	67298
Poplatky banke	539	566	430	430	430
Hliadky MOPS	0	0	11789	26299	26299
Ochrana pred požiarimi	1639	1818	1805	1400	1400
Všeobecná pracovná oblasť	20	13663	12609	12609	12609
Cestná doprava	1084	435	435	435	435
Nakladanie s odpadmi	2904	3375	3071	3071	3071
Verejné osvetlenie	1889	2454	2432	2432	2432
Kultúrne služby	3898	4169	3898	3898	3898
Miestny rozhlas a televízna anténa	2927	13321	2691	2101	2101
Dom smútku	9997	6539	2971	6127	317
Materská škola	44031	48287	43918	43918	43918
Základná škola	95666	98769	98369	98369	98369
Školský klub	13018	12477	11223	11223	11223
Školská jedáleň	23340	23469	26974	14824	14824
Rodina a deti – prídavky	3902	1766	1695	1695	1695
Sociálna pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi, stravné, školské pomôcky	2231	1653	1308	1308	1308
Bežný rozpočet spolu	273412	305752	292916	297437	291627
Kapitálový rozpočet					
Prípravná a projektová dokumentácia	2420	1040	1040	1040	1040

Rekonštrukcia a modernizácia	0	0	0	64609	68202
Zateplenie ZŠ	0	0	128222	0	0
Kapitálový rozpočet spolu	2420	1040	129262	65649	69242
VÝDAVKY CELKOM	275832	306792	422178	363086	360869

Zdroj: Finančný rozpočet obce Dlhé Stráže 2020-2022, upravené

Participácia obyvateľov na fungovaní samosprávy

Proces participácie a zapojenia občanov do tvorby komunálnej a verejnej politiky je v obci možný cez voľby, zastupiteľstvá a verejné zhromaždenia. Súčasnou starostkou obce je Bc. Zdena Jurčíková, ktorá v posledných komunálnych voľbách (november 2018) zvíťazila so 184 hlasmi (67,9 %). Celkovo boli v obci 2 kandidáti na starostu, druhý kandidát získal 32,1 % hlasov. Zvolená starostka je vo vedení obce druhé volebné obdobie. Za členov obecného zastupiteľstva bolo v týchto voľbách zvolených 7 poslancov, z čoho sú dve ženy a päť mužov. Medzi poslancami nie je žiaden Róm. Priemerný vek poslancov sa pohybuje na úrovni 48 rokov. Volebná účasť dosiahla hodnotu 66,7 %. Právo voliť malo v čase volieb v obci celkovo 437 obyvateľov (74 % všetkých obyvateľov obce).

Všetci obyvatelia majú právo zúčastniť sa zasadnutí obecného zastupiteľstva. V prípade, ak je obyvateľovi na zasadnutí udelené slovo, jeho príspevok je zaznamenaný písomne do zápisnice zo zasadnutia. Formy komunikácie obce s občanmi sú zabezpečované prostredníctvom obecného rozhlasu, obecného časopisu – novín Lengvarčan (občasník), webovej stránky obce (www.dlhestraze.sk) či cez facebook stránku (skupina Lengwarty).

Bezpečnosť v obci

Obecný úrad Dlhé Stráže neeviduje žiadne blokové pokuty, rozkazné konania ani priestupkové konania na úseku verejného poriadku. V obci je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou sú 4 kamery. Tie monitorujú verejné priestranstvá pri ZŠ (cestu pri ZŠ v nadväznosti na bezpečnosť cestnej premávky), pri obecnej studni, pri osade (prístupovú cestu do osady) a priamo v osade pri hygienickom stredisku (monitorovanie verejného poriadku).

Významnou pomocou z hľadiska zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a vzájomného občianskeho spolunažívania medzi komunitami je projekt MOPS, v rámci ktorého v obci funguje občianska hliadka. Táto občianska hliadka má 2 členov, tvorená je Rómami (čo zabezpečuje zvýšenú autoritu hliadky práve u príslušníkov MRK).

Riadenie samosprávy – sumarizácia:

Samospráva obce si udržiava (a v ostatnom období dokonca zlepšuje) výborné **finančné zdravie**. Na tomto výbornom finančnom zdraví sa podieľa najmä skutočnosť, že obec takmer vôbec neinvestuje. Dôsledkom minimálneho investovania nemajú Dlhé Stráže žiadne **dlhy**. Obec tak má vysokú finančnú likviditu a na svojom bežnom účte vytvára výrazné prebytky. To znamená, že má **disponibilné finančné prostriedky** na prípadné spolufinancovanie finančne náročnejších investičných projektov (resp. na realizáciu menších projektov a aktivít z vlastných zdrojov).

Aktuálnou **starostkou** obce je Bc. Zdena Jurčíková. **Obecné zastupiteľstvo** sa skladá zo 7 poslancov, rómska menšina svoje zastúpenie v poslaneckom zbore obce nemá.

Obecný úrad Dlhé Stráže neeviduje žiadne blokové pokuty, rozkazné konania ani priestupkové konania na úseku **verejného poriadku**.

Marginalizácia

Marginalizované (okrajové, sociálne znevýhodnené) **rómske komunity predstavujú v podmienkach Slovenskej republiky predovšetkým chudobné a sociálne vylúčené komunity**. Ich obyvatelia majú spravidla obmedzený prístup k verejným službám, tovarom, zdrojom a k participácii na rozhodovaní v obciach a mestách. Zároveň majú príslušníci MRK obyčajne obmedzený kontakt s ostatnými obyvateľmi obce, žijúcimi mimo osád. Osady sú na nižšej socio-ekonomickej úrovni ako ostatné časti obcí, pričom vykazujú odlišné charakteristiky – napr.: nižšia kvalita a preľudnenosť obydľí, absencia infraštruktúry (resp. výrazne obmedzený prístup k nej), vysoká nezamestnanosť a príjmová aj materiálna chudoba, nižšia vzdelanostná úroveň, výrazne odlišná veková štruktúra v porovnaní s majoritným obyvateľstvom. **Marginalizácia rómskej komunity sa v obci Dlhé Stráže prejavuje vo viacerých aspektoch** (pozri **Mapa 18** na ďalšej strane):

Priestorová marginalizácia

Rómska osada je priestorovo segregovaná od ostatnej (nerómskej) časti intravilánu. Dôsledkom toho majú Rómovia väčšiu dochádzkovú vzdialenosť k väčšine zariadení občianskej vybavenosti a poskytovaných služieb. To môže byť riešené pokusmi o priestorovú integráciu intravilánu a investovaním do infraštruktúry, ktorá by intravilán lepšie prepájala, ako aj integráciou Rómov z hľadiska bývania (presťahovaním niektorých rómskych rodín medzi majoritu tak, aby Rómovia nežili koncentrovane v osade, ale aby bývali rozptýlene medzi majoritou).

Kvalita bývania

Rómovia bývajú v 12 obydľiach, z ktorých je jeden murovaný skolaudovaný dom (býva v ňom 9 ľudí), 8 murovaných domov, ktoré nie sú skolaudované (býva v nich celkovo 147 ľudí) a 3 iné obydľia vrátane chatrčí, v ktorých býva celkovo 25 ľudí (chatrče sú v osídlení celkovo dve a býva v nich 19 ľudí).

Hustota osídlenia je výrazne vyššia ako v ostatných častiach obce, čo má negatívny vplyv na kvalitu bývania. V otázke bývania je v prvom kroku potrebné riešiť najmä vlastnícke vzťahy k pozemkom.

Technická a sociálna infraštruktúra

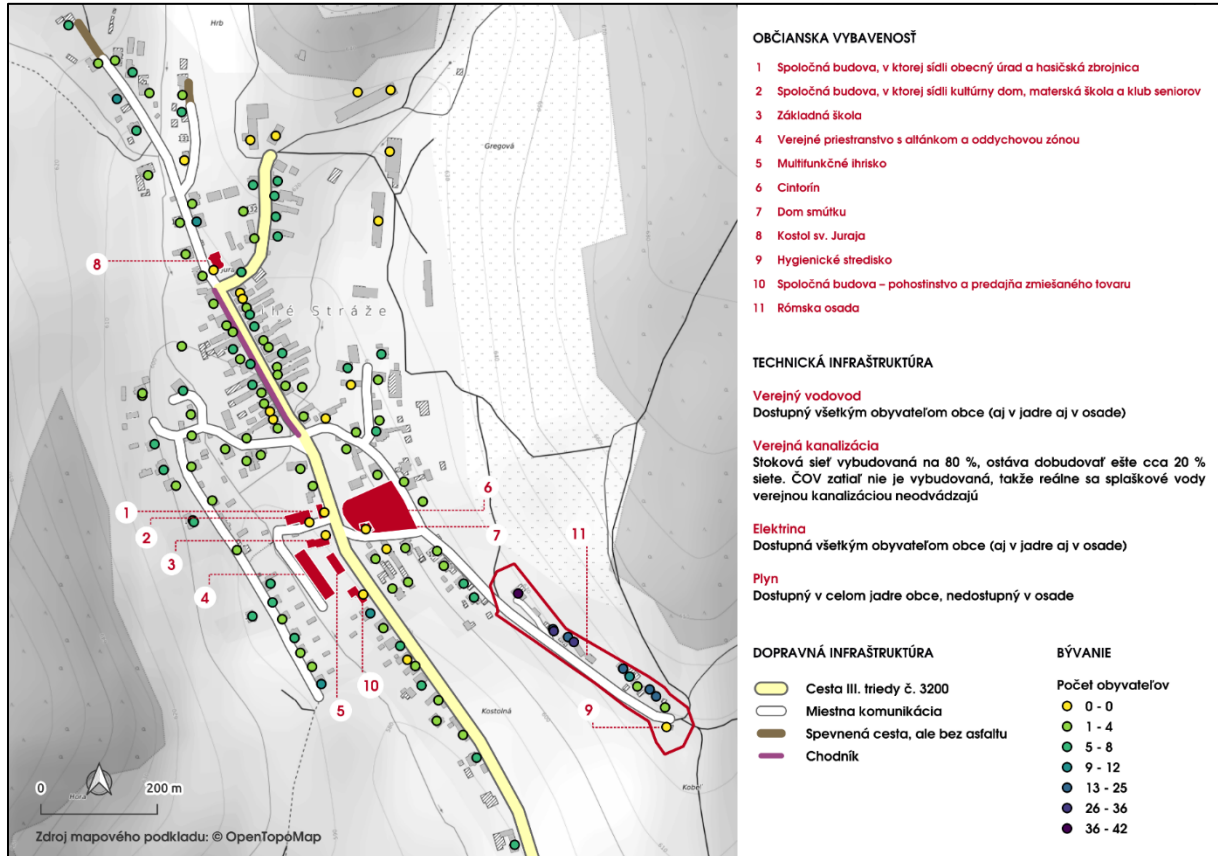
Osada má slabšie vybudovanú technickú infraštruktúru ako je tomu v nerómskej časti intravilánu (cca 20 % Rómov – 40 osôb – nemá vo svojom obydľí zriadený verejný vodovod; v osade nie je dostupný plyn). Vhodné je preto odstrániť danú nerovnosť v prístupe k technickej infraštruktúre (tu by však bolo nevyhnutne potrebné v prvom kroku zabezpečiť, aby mali obydľia v osade všetky príslušné povolenia a súhlasy – aby sa teda obydľia zlegalizovali; otázne je, nakoľko by bol distribučný podnik ochotný po zlegalizovaní stavieb zaviesť plyn aj do osady).

Zariadenia občianskej vybavenosti sa nachádzajú mimo osady. Vo všeobecnosti – ak je sociálna infraštruktúra dostupná len mimo osady, participácia Rómov na jej využívaní zvykne byť nižšia³³. V súvislosti s 3D pravidlom teda existuje potreba pre mäkké intervencie – a to v záujme podpory participácie Rómov na využívaní dostupnej sociálnej infraštruktúry.

---

³³ Zároveň je však potrebné dodať, že v prípade Dlhých Stráží tento problém až taký vypuklý nie je – Rómovia (podľa vyjadrenia samosprávy obce) participujú na využívaní tejto infraštruktúry (využívajú multifunkčné ihrisko a iné zariadenia).

Mapa 18: Schematické znázornenie marginalizácie príslušníkov MRK

Zdroj: vlastné spracovanie

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

V rámci tejto kapitoly by mali byť analyzované už implementované projekty v obci, ktoré boli realizované v predchádzajúcom programovom období (počas platnosti predchádzajúceho PHSR, ktorý mala mať obec platný na roky 2007-2013). Nakoľko tento dokument predstavuje aktualizáciu existujúceho PHSR na roky 2015-2022 a zároveň predĺženie jeho platnosti do roku 2025 (jeho konsolidované znenie), uvádzame v nasledovnom formulári len projekty implementované v obci od roku 2015 po súčasnosť.

V pôvodnom PHSR (na roky 2015-2022) mala obec Dlhé Stráže zdefinovaných viac ako 60 projektov/aktivít rôzneho charakteru. V roku 2020 možno konštatovať, že zrealizovaných bola cca tretina z nich.

Formulár 4 (Ú6): Ex - post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR										
č.	Názov investície - projektu	Číslo a názov aktivity v predchádzajúcom PHSR	Klasifikácia investície (stavby) - triedy	Rok začatia	Ukazovateľ	Cena podľa vykonávacieho projektu		Objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu		
				Rok dokončenia	Merná jednotka	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov	Z toho verejné investície
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
						v tis. EUR		v tis. EUR		
1	Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom v obci Dlhé Stráže	-	-	2015	-	32,4	-	2015	32,4	32,4
2	Hydroizolácia Domu smútku Dlhé Stráže	-	1272 – budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	2015	-	7,5	7,5	2015	7,5	7,5
3	Sanácia miest s nezákonne umiestneným odpadom v obci Dlhé Stráže	-	-	2016	-	21,1	-	2016	21,1	21,1
4	Obnova objektu kultúrneho domu a materskej školy v obci Dlhé Stráže	-	1263 – Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	2016	-	101,5	101,5	2016	101,5	101,5

5	Oplotenie cintorína	-	1272 – budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	2016	-	5,0	5,0	2016	5,0	5,0
6	Rekonštrukcia obecného rozhlasu	-	2224 – miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	2018	-	9,5	9,5	2018	9,5	9,5
7	Zníženie energetickej náročnosti objektu ZŠ Dlhé Stráže	-	1263 – Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	2019	-	128,2	128,2	2019	128,2	128,2
8	Miestna občianska poriadková služba v obci Dlhé Stráže	-	-	2019-2021	-	49,0		2019-2021	49,0	49,0
9	Rekonštrukcia a modernizácia a hasičskej zbrojnice v obci Dlhé Stráže	-	1274 – ostatné budovy, inde neuvedené	2020	-	29,0	29,0	2020	29,0	29,0
10	Zriadenie ihriska za účelom prevencie kriminality v obci Dlhé Stráže	-	2411 – športové ihriská	2020	-	4,0	4,0	2020	4,0	4,0
11	Kanalizácia v obci Dlhé Stráže*	-	2223 – miestne kanalizácie	1999- ?	-	1200,0	1200,0	1999- ?	1200,0	1200,0

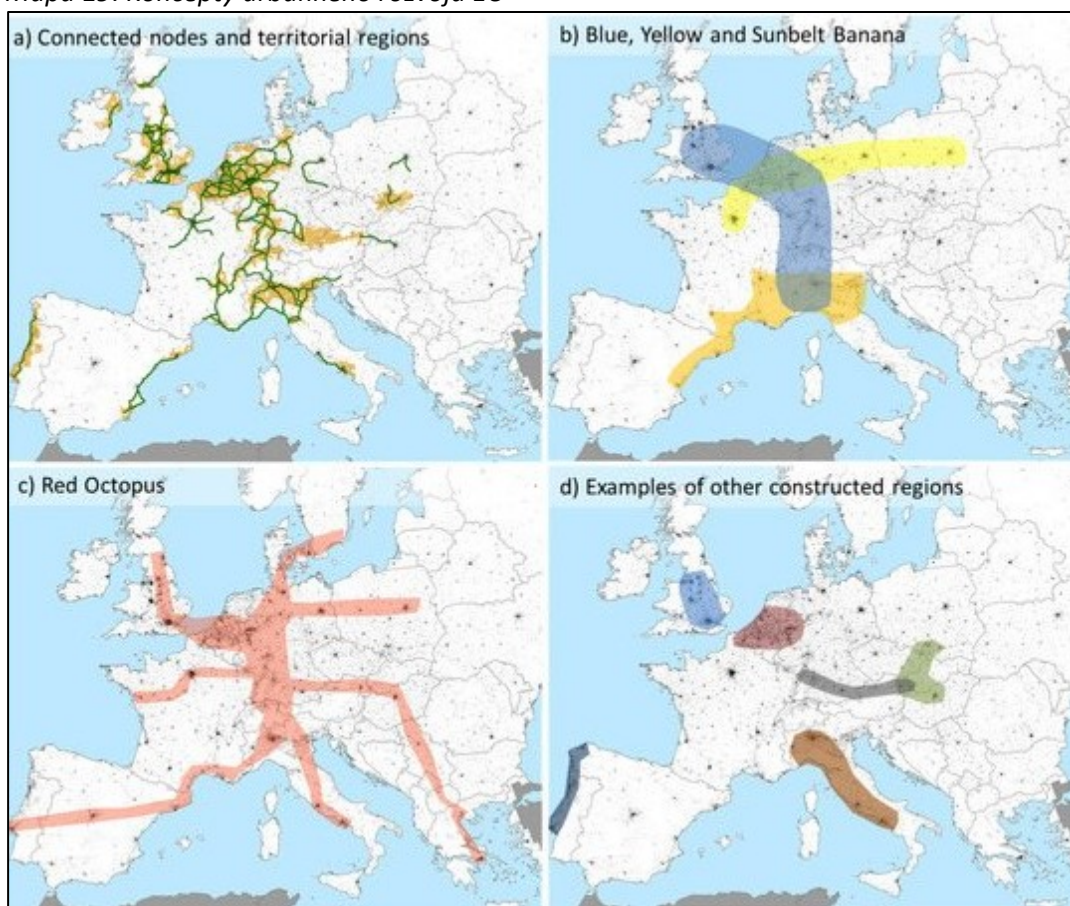
* projekt je ešte stále v procese realizácie, vybudovaných je cca 80 % kanalizačnej siete, chýba ešte 20 % + ČOV

Zdroj: Inštitút priestorového plánovania 2016, vlastné spracovani

A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

Vonkajšie prostredie predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke hlavných rozvojových centier Európy (**Mapa 19**), t.j. sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja, je zrejmé, že obec Dlhé Stráže je teda od týchto centier značne vzdialená.

Mapa 19: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ

Zdroj: Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017): Regions Set in Stone—Delimiting and Categorizing Regions in Europe by Settlement Patterns Derived from EO-Data.

Mezopoloha obce je pomerne výhodná – obec leží v blízkosti viacerých centier zamestnanosti a terciárnej obslužnosti. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín miest (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny)³⁴. Najbližšie centrá osídlenia pre Dlhé

³⁴ Platí, že čím významnejšie centrum je, tým vyššiu úroveň občianskej vybavenosti (ktorú zároveň poskytuje obciam vo svojom zázemí) má. Najvýznamnejšie centrá boli zaradené do 1a. skupiny, najmenej významné sídelné centrá do 5. skupiny. Zároveň platí, že čím bližšie k významnejšiemu centru daná obec leží, tým pre ňu lepšie – z hľadiska dostupnosti rôznych služieb, vybavenosti, ako aj rozvojových impulzov.

Stráže predstavujú mestá Levoča (3a. skupina centier osídlenia), Spišská Nová Ves (2a. skupina) a Poprad (1b. skupina centier osídlenia).

Dlhé Stráže ležia v bezprostrednej blízkosti rozvojovej osi I. stupňa, čo vytvára priaznivý predpoklad pre možný rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov. Okrem centier osídlenia totižto KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyvázenej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad, Levoču a Prešov.

Z prostredia investičnej pomoci, poskytovanej Vládou SR, možno na základe doterajších skúseností len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre okolitý región v blízkej budúcnosti. Ďalším výraznejším vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Levoča by totižto mohla byť aj zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú v danom okrese³⁵. Do okresu Levoča zatiaľ smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády.

Výraznejší rozvojový impulz pre okres Levoča (a teda aj pre obec Dlhé Stráže) znamená jeho zaradenie medzi najmenej rozvinuté okresy (NRO) Slovenska. Podpora najmenej rozvinutých okresov predstavuje formu regionálnej politiky, zameranú na stimulovanie a rozvíjanie endogénneho potenciálu okresov, ktoré boli na základe zákonných kritérií medzi NRO zaradené. Obce, mestá a iné subjekty, ležiace v týchto NRO, majú pri žiadostiach o nenávratný finančný príspevok z EŠIF zvýhodnenú pozíciu oproti subjektom, ležiacim mimo týchto NRO. Dňa 17.1.2019 bol Vládou SR schválený Akčný plán rozvoja okresu Levoča, čo znamená, že postupne bude dochádzať k jeho implementácii.

Významným projektom z hľadiska tvorby podmienok pre rozvoj územia je projekt pozemkových úprav. **Veľmi dobrou správou pre obec je, že Dlhé Stráže boli v roku 2019 spolu s viac ako 100 inými obcami v rámci Slovenska vybrané medzi samosprávy, v ktorých sa od roku 2020 začne realizovať tzv. komplexný projekt pozemkových úprav.** V rámci tohto projektu dôjde ku komasácii pozemkov a k sprehľadneniu a zjednodušeniu vlastníckych vzťahov k pozemkom v celom katastrálnom území obce, čo bude výrazným pozitívnym determinantom rozvoja územia (napr. pri rôznej výstavbe – budovanie cyklistických trás, príprava stavebných pozemkov, nájomné vzťahy v poľnohospodárstve a pod.). V obci sa tak vytvoria oveľa lepšie podmienky na potenciálny rozvoj územia v budúcnosti. Aktuálne (marec 2020) sa podľa vyjadrenia obecného úradu ešte žiadne kroky na tomto projekte realizovať nezačali.

---

³⁵ Ide o tzv. „regionálnu investičnú pomoc“, v súčasnosti poskytovanú podľa zákona č. 57/2018 Z. z. Jeden z argumentov, ktorý sa často udáva na podporu poskytovania týchto investičných stimulov je, že sa nimi podporuje vyrovnávanie regionálnych rozdielov v rámci Slovenska a že sa podporujú okresy s najvyššou nezamestnanosťou

STEEP analýza

Okrem vnútorných faktorov majú na rozvoj územia vplyv aj rôzne vonkajšie faktory (také, ktoré obec nedokáže ovplyvniť). Pri identifikovaní problémov obce a hľadanií stratégie/í na ich vyriešenie je preto potrebné si uvedomiť, že tieto riešenia môžu byť v budúcnosti ovplyvnené aj spomínanými vonkajšími faktormi. Externé faktory sú rozdelené do 5 oblastí: S – sociálne, T – technologické, E – ekonomické, E – ekologické, P – politické. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Zavádzanie nových materiálov a inovatívnych technológií v hospodárstve	Ekonomická situácia štátu (dopady ekonomického vývoja v jednotlivých sektoroch, výrazná podpora štátu vybraným sektorom)	Klimatické zmeny (častejšie a extrémnejšie výkyvy počasia, sucho, znižujúce sa zásoby pitnej vody...)	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti
Zmeny vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva	Využívanie moderných informačno-komunikačných technológií	Možnosti financovania projektov z fondov EU a iných zdrojov	Verejný tlak na zavádzanie ekologických a environmentálnych technológií	Zmena priorit vlády ako výsledok volieb
Zmena postojov obyvateľov a reprezentantov rôznych sektorov k lokálnemu rozvoju	Digitalizácia verejnej správy, vytváranie mobilných aplikácií pre využívanie verejných služieb	Rozvoj malého a stredného podnikania	Zvyšovanie povedomia verejnosti o ochrane ŽP a rast environmentálnej zodpovednosti obyvateľstva	Legislatívne zmeny v rôznych oblastiach
Prehlbujúce sa rozdiely medzi obyvateľmi v oblasti príjmov	Nové technologické riešenia v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctva	Zvyšovanie / znižovanie kúpyschopnosti obyvateľstva	Podpora a využívanie alternatívnych zdrojov energie	Štrukturálna politika Európskej únie
Zmeny v mobilite obyvateľov	Výrazné zmeny na trhu práce ovplyvnené inováciami a novými technológiami	Dostupnosť finančných zdrojov	Odpadové hospodárstvo	Nová politika územného rozvoja v SR – dôraz na integrované územné investície a na prístup zdola
Zvyšujúca / znižujúca sa kvalita života obyvateľov		Daňová politika štátu	Vplyv rôznych subjektov na tvorbu politík v oblasti ŽP	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA

SWOT analýza

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Ekonomická aktivita, podnikanie, služby, cestovný ruch, poľnohospodárstvo, dopravná a technická infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Funkčná prevádzka chovu oviec (bývalé Jednotné roľnícke družstvo) • Fungujúce podnikateľské prevádzky • Fungujúce domáce včelárstvo • Výborné finančné zdravie samosprávy • Dostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie projektov • Vybudovaná kanalizačná sieť takmer v celej obci (vrátane osady) • Vodovod a elektrina dostupný pre všetkých obyvateľov obce (vrátane osady) • Plynofikovaná obec (okrem osady) • Dobrý stav obecnej infraštruktúry – rozhlas, osvetlenie, internet • Vybudovaný chodník v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • Málo pracovných príležitostí v obci a okolí • Málo väčších zamestnávateľov v regióne • Chýba sociálny podnik (zameraný napr. na poľnohospodársku výrobu a drobné služby) • Chátrajúce hospodárske budovy v obci • Devastácia obecnej cesty lesníckou ťažobnou technikou • Potrebná rekonštrukcia niektorých úsekov miestnych komunikácií • Málo parkovacích miest • Nefunkčná kanalizácia v dôsledku chýbajúcej čističky odpadových vôd (ČOV)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora rozvoja poľnohospodárstva zo strany štátu a EÚ • Príchod investora vytvárajúceho pracovné miesta • Legislatíva umožňujúca rozvoj lokálneho podnikania a zamestnanosti • Zavádzanie a využívanie moderných technológií v poľnohospodárstve a priemysle (ale aj v ostatných sférach hospodárstva) • Podpora rozvoja cestovného ruchu v oblasti budovania turistických, cyklistických trás a v oblasti propagácie obce • Podpora aktivít z externých zdrojov EŠIF, ministerstiev alebo VÚC • Inovácie (finančne dostupné) v oblasti dopravnej a technickej infraštruktúry 	<ul style="list-style-type: none"> • Legislatíva zaťažujúca obce • Legislatíva, ktorá sťažuje podnikanie veľkých podnikov i SZČO • Daňová a odvodová politika zaťažujúca podnikateľský sektor • Komplikovaný zákon o verejnom obstarávaní • Celková negatívna ekonomická situácia v regióne (v porovnaní napr. so západným Slovenskom)

SOCIÁLNA OBLASŤ

Bývanie, vzdelávanie, kultúra, šport, spoločenský život, zdravie, sociálne aktivity

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Materská a Základná škola v obci • V obci žijú pedagógovia • Rastie vzdelanostná úroveň obyvateľov • Významné osobnosti pochádzajúce z obce • Fungujúca mimoškolská činnosť v ZŠ • Možnosť stravovania seniorov a sociálne ohrozených osôb v jedálni ZŠ • Aktívni seniori v klube seniorov • Dostatok verejných budov • Verejné budovy v dobrom stave • Kultúrny dom v dobrom technickom stave • Funkčná predajňa zmiešaného tovaru • Fungujúce pohostinstvo • Vybudované stredisko hygieny v osade • Dostatok kultúrnych a spoločenských podujatí • Multifunkčné ihrisko v obci • Posilňovňa • Dobre fungujúci DHZ • Funkčný cirkevný spevokol • Zapájanie obce a UoZ do projektov menších obecných služieb a MOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • Mladí ľudia odchádzajú z obce • Do obce neprichádzajú noví obyvatelia • Málo aktívnych ľudí v obci • Neadekvátne bývanie v osade • Nelegálne stavby v osade • Nedostatočné majetkovo právne vysporiadanie pozemkov v obci • Chýbajú vysporiadané pozemky, pripravené na výstavbu rodinných domov • Úbytok detí v ZŠ • Nízka vzdelanostná úroveň Rómov • Chýbajú Rómski asistenti v MŠ a ZŠ • Nedostatočná mimoškolská činnosť Rómskych detí • Chýba folklórny súbor zameraný na budovanie vzťahov, zachovávanie tradícií • V obci chýba komunitné centrum • Nefunkčné športovisko v osade • Vzťahy medzi majoritou a minoritou nie sú bezproblémové • Časť rodín v osade nemá dostatočnú hygienickú úroveň
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rekvalifikácia občanov týkajúca sa zvýšenia vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne • Rast vzdelanostnej úrovne v MRK • Podpora zavádzania nových foriem sociálnych služieb pre jednotlivé cieľové skupiny • Získanie finančných prostriedkov z rôznych fondov, dotácií, ŠR 	<ul style="list-style-type: none"> • Odchod mladých ľudí z regiónu • Časté a nekoncepčné legislatívne zmeny (napr. zákon o sociálnych službách a i.) • Rozpad spoločenských, komunitných, rodinných vzťahov • Znižovanie atraktívnosti života v obci pre jej obyvateľov

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Životné prostredie, nakladanie s odpadmi

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Pekné a čisté prírodné prostredie obce a okolia • Estetická obec • Na pomerne dobrej úrovni (v porovnaní s priemerom SR) funguje triedenie odpadov občanmi	<ul style="list-style-type: none"> • Existencia nelegálnych skládok odpadu v okolí obce • Časť obyvateľov nedostatočne triedi odpady • Chýba zberný dvor
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Partnerstvo – spolupráca s MVO v oblasti životného prostredia • Spoločné riešenia problémových oblastí na úrovni mikroregiónu • Dôkladne vykonávané kompetencie subjektov verejnej správy na úseku ŽP • Príchod strategického investora pre riešenie niektorej z oblastí ochrany a tvorby ŽP • Inovácie v oblasti tvorby a ochrany ŽP	<ul style="list-style-type: none"> • Prírodné a živelné katastrofy • Legislatíva benevolentná voči znečisťovateľom ŽP • Zmena klimatických podmienok spolu s dôsledkami – prinášajúce nové ohrozenia • Riziko vzniku čiernych skládok v okolí obce

Strategická část'

B.I VÍZIA OBCE DLHÉ STRÁŽE DO ROKU 2025

A HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Ekonomická aktivita, podnikanie, služby, cestovný ruch, poľnohospodárstvo, dopravná a technická infraštruktúra

Dostatok pracovných príležitostí pre všetkých obyvateľov, ktorí chcú pracovať. Dostatok poľnohospodárov a služieb. Kompletná kanalizácia a čistička odpadových vôd.

B SOCIÁLNA OBLASŤ

Bývanie, vzdelávanie, kultúra, šport, spoločenský život, zdravie, sociálne aktivity

Vybudované nové domy na vysporiadaných pozemkoch, mladí ľudia z obce neodchádzajú, navyše prichádzajú noví obyvatelia. Obec je plná detí a susedské vzťahy (vrátane vzťahov minorita-majorita) sú bezproblémové. MŠ i ZŠ atraktívne pre deti i rodičov, vzdelaní obyvatelia (vrátane Rómov), obyvatelia majú k obci pozitívny vzťah, obyvatelia sú aktívni. Bohatý kultúrny a spoločenský život, obyvatelia si ho sami organizujú a zúčastňujú sa ho. Možnosti aktívneho trávenia voľného času pre všetkých. Obec je schopná zabezpečovať sociálne služby všetkým, ktorí to potrebujú.

C ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Životné prostredie, nakladanie s odpadmi

Vybudovaný zberný dvor s kompostoviskom. Bez čiernych skládok. Obyvatelia sa aktívne zapájajú do triedenia odpadu.

B.II KLÚČOVÉ ROZVOJOVÉ VÝZVY, FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže ako strategický dokument pozostáva z troch hlavných pilierov, ktorými sú:

A HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Ekonomická aktivita, podnikanie, služby, cestovný ruch, poľnohospodárstvo, dopravná a technická infraštruktúra

B SOCIÁLNA OBLASŤ

Bývanie, vzdelávanie, kultúra, šport, spoločenský život, zdravie, sociálne aktivity

C ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Životné prostredie, nakladanie s odpadmi

Každá z nich rieši následne čiastkové oblasti rozvoja:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Ekonomická aktivita, podnikanie, služby, cestovný ruch, poľnohospodárstvo, dopravná a technická infraštruktúra

Vzhľadom k blízkosti mesta Levoča a nízkej konkurencieschopnosti obce v oblasti ekonomiky – rozvoja obchodu, služieb a podnikania obec Dlhé Stráže uvažuje predovšetkým o rozvoji zamestnanosti vo vzťahu k ohrozeným skupinám obyvateľstva (zriadenie sociálneho podniku, realizácia aktívnych opatrení politiky trhu práce pre dlhodobo nezamestnaných).

V oblasti ekonomickej sa obec zameria na zatriktívnenie svojho územia pre rozvoj vidieckeho turizmu, a to využitím existujúceho objektu Ekosalaša, ktorý je určený pre poskytovanie turistických služieb – vybudovania cykloturistického chodníka s odpočívadlom, požičovňou bicyklov a zatriktívnením obce (turistické značenie, výsadba zelene).

Obec Dlhé Stráže sa v nasledujúcom programovom období v oblasti zlepšenia technickej infraštruktúry zameria predovšetkým na dobudovanie kanalizačnej infraštruktúry (tzn. obecná čistička odpadových vôd vrátane prístupovej cesty a chýbajúce kanalizačné vetvy). Investíciám bude predchádzať majetkové vysporiadanie pozemkov (formou kúpy a prenájmu pozemkov).

Obec plánuje rekonštruovať miestne komunikácie, prostredníctvom rekonštrukcie obecných budov chce zabezpečiť ich efektívne využívanie a znižovanie energetickej náročnosti – a teda aj znižovanie verejných výdavkov na prevádzku budov (budova kultúrneho domu, základnej školy, domu smútku, hygienického centra).

SOCIÁLNA OBLASŤ

Bývanie, vzdelávanie, kultúra, šport, spoločenský život, zdravie, sociálne aktivity

Sociálna oblasť zahŕňa vzdelanie, kultúrno-spoločenský život, šport a rôzne sociálne a komunitné aktivity. V rámci uvedeného chce obec zachovať prevádzku miestnej základnej školy, ktorá je ohrozená vzhľadom ku klesajúcemu počtu žiakov. Spoločnou úlohou je prepojiť aktivity školy a obce s cieľom prezentovať úroveň školy pre verejnosť.

V oblasti kultúry, spoločenského života a športu sa obec zameria na rozvoj kvality existujúcich činností na území obce a plánuje rovnako tak vytvoriť novú ponuku pre široký okruh obyvateľstva (Lengwartská šmakovica – celoobecné podujatie, športové súťaže).

V sociálnej oblasti existuje možnosť poskytnutia stravovania v školskej jedálni znevýhodneným obyvateľom a seniorom, zároveň bude obec priebežne monitorovať záujem o poskytovanie opatrovateľskej služby v domácom prostredí. V marginalizovanej rómskej komunite chce obec vytvoriť multifunkčný priestor v existujúcom objekte – hygienické centrum a komunitný priestor.

V obci Dlhé Stráže veľmi silno rezonuje potreba novej individuálnej bytovej výstavby, ktorá je súčasťou územno-plánovacej dokumentácie obce. Jednou z aktivít PHSR je teda zrealizovanie tohto plánu, zabezpečenie podmienok pre začatie novej výstavby v obci.

Potrebné je aj vybudovanie športoviska (ktorému bude predchádzať výber lokality a vysporiadanie pozemkov).

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Životné prostredie, nakladanie s odpadmi

Významnou aktivitou je zvyšovanie informovanosti a environmentálneho povedomia obyvateľov obce o tvorbu a ochranu ŽP. Ďalšími investičnými aktivitami obce Dlhé Stráže bude čiastočná regulácia potoka Bicír a vodozádržné opatrenia v katastri obce.

Ďalším naliehavým problémom je oblasť odpadového hospodárstva, ktoré je potrebné prehodnotiť po stránke finančnej (poplatky), avšak i logistickej (veľkokapacitné kontajnery, smetné nádoby na území obce, zhodnocovanie bioodpadu v spolupráci s podnikateľom z územia obce). Vzhľadom k prítomnosti MRK v obci je potrebné zamerať sa na odstránenie vzniknutých skládok a zabezpečenie vývozu odpadu.

V analytickej časti tohto PHSR boli identifikované niektoré kľúčové rozvojové výzvy. Ich súhrnný prehľad a formuláciu stratégie na vyriešenie každej z týchto kľúčových výziev uvádzame v nasledovnom prehľade:

Tabuľka 26: Kľúčové rozvojové výzvy a stratégie na ich vyriešenie

Kľúčová rozvojová výzva	Stratégia na jej vyriešenie
Nezamestnanosť	
<ul style="list-style-type: none"> približne 50 % „nezamestnateľných“ uchádzačov o zamestnanie (dlhodobá nezamestnanosť, žiadne alebo len obmedzené pracovné návyky, žiadna kvalifikácia) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zamestnať, príp. zlepšovať zamestnateľnosť (získavaním pracovných návykov) najviac ohrozených UoZ – prostredníctvom založenia sociálneho podniku
Napojenie obce na dopravnú infraštruktúru	
<ul style="list-style-type: none"> cca 240 m miestnych komunikácií slabšej kvality 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zrekonštruovať miestne komunikácie v celkovej dĺžke cca 240 m
Vodovod a kanalizácia	
<ul style="list-style-type: none"> nevybudovaná ČOV (existujúca kanalizačná sieť nie je preto v prevádzke) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vybudovať čističku odpadových vôd
<ul style="list-style-type: none"> chýbajúca splašková kanalizácia v JZ časti intravilánu (20 % celej potrebnej kanalizačnej siete) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dobudovať chýbajúcu splaškovú kanalizáciu, napojiť vybudovanú kanalizačnú sieť na ČOV
Vzdelanostná štruktúra a školstvo	
<ul style="list-style-type: none"> klesajúci počet žiakov v ZŠ (zo 41 na 21 za ostatných 10 rokov) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zastaviť pokles počtu žiakov v ZŠ a zvýšiť jej naplnenosť, realizovať podporné iniciatívy za týmto účelom, posilniť mimoškolskú činnosť detí a mládeže
<ul style="list-style-type: none"> slabo využitá kapacita ZŠ (len 42 %) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zastaviť pokles počtu žiakov v ZŠ a zvýšiť jej naplnenosť, realizovať podporné iniciatívy za týmto účelom, posilniť mimoškolskú činnosť detí a mládeže
Domový a bytový fond	
<ul style="list-style-type: none"> nevysporiadané vlastnícke vzťahy k niektorým pozemkom v osade, 11 nelegálnych obydľí 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vysporiadať všetky vlastnícke vzťahy k pozemkom v osade a zlegalizovať 11 existujúcich nelegálnych stavieb (obydľí)
<ul style="list-style-type: none"> nízky štandard bývania príslušníkov MRK (najmä osôb bývajúcich v 2 chatrčiach) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ponúknuť možnosť zlepšenia bývania 2 rómskym rodinám

<ul style="list-style-type: none"> • absencia lokality v obci, ktorá by bola pripravená na výstavbu RD (z hľadiska vlastníckych vzťahov, dostupnej infraštruktúry a pod.) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pripraviť lokalitu „IBV za kostolom“ na výstavbu RD
Zdravotníctvo a sociálne služby	
<ul style="list-style-type: none"> • zaostávajúca podpora detí z prostredia MRK v oblasti mimoškolskej činnosti, vzdelávania a osvedy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podporiť vzdelávanie a mimoškolskú činnosť detí z MRK prostredníctvom komunitného centra
Kultúrno-spoločenský život a šport	
<ul style="list-style-type: none"> • lepší prístup MRK k športovej infraštruktúre 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vybudovať športové ihrisko v osade
Odpadové hospodárstvo	
<ul style="list-style-type: none"> • nízka úroveň vytriedenia odpadov (60 %) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ skvalitniť systém zberu odpadov a zvýšiť mieru vytriedenia na 60 % - prostredníctvom výstavby zberného dvora a realizáciou ďalších opatrení
<ul style="list-style-type: none"> • nízke environmentálne povedomie príslušníkov MRK 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zlepšiť nízke environmentálne povedomie príslušníkov MRK (vzdelávanie, osvedy, aktivity v rámci MŠ, ZŠ, mimoškolskej činnosti)

Zdroj: vlastné spracovanie

V Dlhých Strážach žije početná rómska komunita. Marginalizované rómske komunity sú v rámci Slovenska najviac ohrozené a zasiahnuté hlbokou chudobou, sociálnym vylúčením a nevhodnými životnými podmienkami a diskrimináciou. Z tohto dôvodu je v záujme úspešnej implementácie stratégie rozvoja obce Dlhé Stráže nutné podporiť integráciu marginalizovaných rómskych komunit do majoritnej spoločnosti. Na to, aby bola integrácia MRK úspešná, musí rešpektovať tri princípy: princíp desegregácie, degetoizácie a princíp destigmatizácie (tzv. **3D pravidlo**).

B.III STRATEGICKÉ CIELE ROZVOJA OBCE DLHÉ STRÁŽE, PRIORITY A OPATRENIA

A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ
Priorita A1) Využiť miestny potenciál v oblasti rozvoja podnikania v obci
Opatrenia: A 1.1 Zriadiť v obci registrovaný sociálny podnik A 1.2 Zlepšiť podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a drobných služieb
Priorita A2) Zabezpečiť kompletnú a kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru na území obce Dlhé Stráže
Opatrenia: A 2.1 Vytvoriť podmienky pre nakladanie s odpadovými vodami A 2.2 Rekonštrukcia a ochrana miestnych komunikácií A 2.3 Zabezpečiť dostatok parkovacích miest v obci
B) SOCIÁLNA OBLASŤ
Priorita B1) Podpora bývania
Opatrenia: B 1.1 Pripraviť podmienky pre novú individuálnu bytovú výstavbu v zmysle ÚPD B 1.2 Legalizovať bývanie a skvalitniť podmienky bývania v časti osada
Priorita B2) Podporiť rozvoj komunitného života obce v oblasti sociálnej, školstva, spoločenského života a športu
Opatrenia: B 2.1 Vybudovať v obci Komunitné centrum B 2.2 Vybudovať športovisko v časti osada B 2.3 Zvýšiť povedomie obyvateľov obce o výhodách a kvalite miestnych vzdelávacích inštitúcií B 2.4 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň Rómskych obyvateľov v obci B 2.5 Vytvoriť ponuku kultúrno-spoločenských a športových aktivít pre zlepšenie komunitného života a podporu medziľudských vzťahov v obci B 2.6 Vytvoriť podmienky a ponuku sociálnych služieb na základe potrieb obyvateľov obce
C) ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ
Priorita C1) Zlepšiť stav životného prostredia v obci
Opatrenia: C 1.1 Zlepšiť systém odpadového hospodárstva na území obce a zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov C 1.2 Vybudovať zberný dvor v obci C 1.3 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov obce a ich aktivitu v oblasti tvorby a ochrany ŽP C 1.4 Realizovať protipovodňové opatrenia

Programová část

C.I OPATRENIA A PROJEKTY VRÁTANE ICH PRIRADENIA K JEDNOTLIVÝM CIEĽOM A PRIORITÁM

A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
Priorita A 1			
Využiť miestny potenciál v oblasti rozvoja podnikania v obci			
Opatrenia	Aktivity	Termín plnenia	Zodpovedný
A 1.1 Zriadiť v obci registrovaný sociálny podnik	A 1.1.1 Pripraviť zámer a podnikateľský plán pre registráciu obecného sociálneho podniku	2021	OcÚ
	A 1.1.2 Pripraviť priestorové podmienky a identifikovať ľudské zdroje pre spustenie obecného sociálneho podniku zameraného na potravinársku výrobu, montážne subdodávateľské práce pre priemysel, lesohospodársku činnosť, výkopové, búracie a pomocné stavebné práce	2021	OcÚ
	A 1.1.3 Pripraviť podmienky na prenájom pôdy od občanov pre registrovaný sociálny podnik a začať s poľnohospodárskou činnosťou	2021	OcÚ
A 1.2 Zlepšiť podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a drobných služieb	A 1.2.1 Vybudovať cyklistický chodník s oddychovou zónou s výhľadom na obec Dlhé Stráže a Levočské vrchy - majetkovo – vysporiadať časti trasy - zrealizovať cykloturistické značenie - vybudovať odpočívadlo - zabezpečiť výpožičku bicyklov, ktoré budú umiestnené v centre športového náradia	2025	OcÚ, obstaraná firma
	A 1.2.2 Zabezpečiť značenie – orientačné tabule – označenie smeru (rozchodníky) – umiestnenie významných inštitúcií, budov a iné údaje, ktoré uľahčujú orientáciu v obci	2023	OcÚ, obstaraná firma
	A 1.2.3 Vytvoriť návrh (počet, obsah, technické spracovanie, grafický návrh) potrebných značení	2023	OcÚ
	A 1.2.4 Realizovať značenie v zmysle schváleného návrhu	2024	obstaraná firma

A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Priorita A 2

Zabezpečiť kompletnú a kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru na území obce Dlhé Stráže

Opatrenia	Aktivity	Termín plnenia	Zodpovedný
A 2.1 Vytvoriť podmienky pre nakladanie s odpadovými vodami	A 2.1.1 Vysporiadať chýbajúce pozemky na výstavbu ČOV a prístupovej cesty - doplniť chýbajúce zmluvy - zabezpečiť vklad do katastra	2025	OcÚ
	A 2.1.2 Dobudovanie kanalizácie a výstavba ČOV	2025	OcÚ
A 2.2 Rekonštrukcia a ochrana miestnych komunikácií	A 2.2.1 Zabezpečiť rekonštrukciu miestnych komunikácií: - úsek k novej výstavbe - 100 m - úsek pri kultúrnom dome - 50 m - úsek pri cintoríne smerom k domu smútku - 90 m	2022	obstaraná firma
	A 2.2.2 Rokovať s Lesmi mesta Levoča o podmienkach využívania obecných komunikácií, ich ochrane, rekonštrukcii a budovaní	2022	OcÚ
A 2.3 Zabezpečiť dostatok parkovacích miest v obci	A 2.3.1 Vypracovať štúdiu riešenia dopravy a parkovania (odstavných plôch) v obci	2022	OcÚ
	A 2.3.2 Na základe štúdie prijať opatrenia a VZN o parkovaní v obci a využívaní verejných plôch	2022	OcÚ

B) SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita B 1

Podpora bývania

Opatrenia	Aktivity	Termín plnenia	Zodpovedný
B 1.1 Pripraviť podmienky pre novú individuálnu bytovú výstavbu v zmysle ÚPD	B 1.1.1 Vytvoriť predbežnú štúdiu o možnosti vysporiadania / usporiadania pozemkov v zmysle aktuálne platnej ÚPD pre potreby IBV	priebežne	OcÚ
B 1.2 Legalizovať bývanie v časti rómska osada a intervenovať na zlepšenie	B 1.2.1 Každoročne vyhodnocovať, pripraviť a realizovať možnosti dlhodobého prenájmu (odkúpenia) vybraných nezlegalizovaných stavieb	priebežne	OcÚ

podmienok bývania v časti osada	B 1.2.2 Identifikovať všetky nelegálne stavby v celej obci	2025	OcÚ
	B 1.2.3 Upozorniť vlastníkov nelegálnych stavieb v obci na tento stav a dohodnúť postup a podmienky legalizácie / riešenia	2025	OcÚ
	B 1.2.4 Vytypovať dva vhodné obecné pozemky v osade pre IBV nových domov	2021	OcÚ
	B 1.2.5 Vybrať dve rómske rodiny vhodné pre dlhodobý prenájom (prípadne odkúpenie) obecného pozemku v osade pre svojpomocnú výstavbu nových rodinných domov	2021	OcÚ
	B 1.2.6 Pripraviť podmienky a uzatvoriť zmluvy pre dlhodobý prenájom (prípadne odkúpenie) obecných pozemkov v osade pre svojpomocnú výstavbu nových rodinných domov	2021	OcÚ
	B 1.2.7 Vypracovať štúdiu perspektívnej podoby časti osada, s časťami pre centrum a oddych	2020	OcÚ
	B 1.2.8 Vytvoriť štúdiu estetizácie celej obce a vybavenia časti osada	2020	OcÚ

B) SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita B 2

Podporiť rozvoj komunitného života obce v oblasti sociálnej, školstva, spoločenského života a športu

Opatrenia	Aktivity	Termín plnenia	Zodpovedný
B 2.1 Vybudovať v obci Komunitné centrum	B 2.1.1 Pripraviť projekt prestavby objektu hygienického centra na multifunkčné komunitné centrum v časti osada	2021	OcÚ
	B 2.1.2 Pripraviť podmienky fungovania a využívania komunitného, hygienického a spoločenského centra v obci	2021	OcÚ
	B 2.1.3	2021	OcÚ

	Pripraviť personálne kapacity pre riadenie a prevádzkovanie komunitného centra v obci		
B 2.2 Vybudovať športovisko v časti osada	B 2.2.1 Vybudovať športovisko v časti osada	2020	OcÚ
	B 2.2.2 Vytvoriť systém využívania, správy a ochrany športoviska v časti osada	2020	OcÚ
B 2.3 Zvýšiť povedomie obyvateľov obce o výhodách a kvalite miestnych vzdelávacích inštitúcií	B 2.3.1 Realizovať v škole Deň otvorených dverí pre rodičov detí v predškolskom veku	priebežne	OcÚ, ZŠ, MŠ
	B 2.3.2 Osloviť úspešných absolventov miestnej školy a propagovať úroveň miestnej školy	2020	OcÚ, ZŠ
	B 2.3.3 Doplniť a modernizovať materiálno-technické zabezpečenie MŠ a ZŠ	2021	OcÚ, ZŠ
	B 2.3.4 Vypracovať program exkluzivity MŠ a ZŠ, vrátane mimoškolskej činnosti a informovať o ňom obyvateľov obce a okolia	2021	OcÚ, ZŠ
	B 2.3.5 Pripraviť priestorové, personálne, materiálne a finančné zázemie pre vznik detského folklórneho súboru	2021	OcÚ, ZŠ
	B 2.3.6 Pripraviť a realizovať program spoločných mimoškolských aktivít pre deti z majority i minority	priebežne	OcÚ, ZŠ
B 2.4 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň Rómskych obyvateľov v obci	B 2.4.1 Zabezpečiť pre MŠ i ZŠ rómskych asistentov učiteľa	priebežne	ZŠ
	B 2.4.2 Vytvoriť a realizovať tútorský program pre školopovinné Rómske deti (sociálne sprevádzanie Rómskych detí dospelými z majority)	2022	OcÚ, ZŠ
	B 2.4.3 Pripraviť a realizovať projekt vzdelávania pre učiteľov ZŠ, rodičov rómskych detí a tútorov z majority, zameraný na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne minority	2021	OcÚ, ZŠ
B 2.5 Vytvoriť ponuku kultúrno-spoločenských a športových aktivít pre	B 2.5.1 Realizovať kultúrno-spoločenské podujatia organizované ZŠ a MŠ na obecnej úrovni	priebežne	OcÚ, ZŠ, MŠ

zlepšenie komunitného života a podporu medziľudských vzťahov v obci	B 2.5.2 Vytvoriť ponuku a podmienky pre športové aktivity pre ženy a dievčatá (cross-fit, aerobic)	priebežne	OcÚ, dobrovoľníci
	B 2.5.3 Vytvoriť ponuku a podmienky pre športové aktivity pre mládež	priebežne	OcÚ, dobrovoľníci
	B 2.5.4 Podporiť a iniciovať hasičské súťaže na obecnej úrovni / mimo obce	priebežne	OcÚ, DHZ
	B 2.5.5 Realizovať tradičné kultúrno – spoločenské podujatia (Fašiangový ples, Deň detí)	priebežne	OcÚ, záujmové skupiny
	B 2.5.6 Realizovať raz ročne celoobecné kultúrno-spoločenské podujatie: Lengwartská šmakovica (súťaž vo varení, športové súťaže, tvorivé aktivity, kultúrny program, informačné aktivity, napr. na tému poľovníctvo)	priebežne	OcÚ, dobrovoľníci, záujmové skupiny
B 2.6 Vytvoriť podmienky a ponuku sociálnych služieb na základe potrieb obyvateľov obce	B 2.6.1 Propagovať možnosť stravovania sa seniorov v miestnej školskej jedálni (vrátane možnosti donášky v obedároch) Informovať obyvateľov obce prostredníctvom - obecného časopisu - obecnej tabule - web stránky	priebežne	OcÚ, vedúca školskej jedálne

C) ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Priorita C 1

Zlepšiť stav životného prostredia v obci

Opatrenia	Aktivity	Termín plnenia	Zodpovedný
C 1.1 Zlepšiť systém odpadového hospodárstva na území obce a zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov	C 1.1.1 Zabezpečiť obecné smetné koše v obci (20ks)	2022	OcÚ
	C 1.1.2 Vybudovať staničky pre triedený odpad v osade	2022	OcÚ
	C 1.1.3 Pravidelne a podrobne monitorovať stav triedenia odpadov obyvateľmi i organizáciami obce	priebežne	OcÚ
	C 1.1.4 Pripraviť a aplikovať pravidlá represíí a postihov tých, ktorí nedôsledne triedia odpad	2022	OcÚ

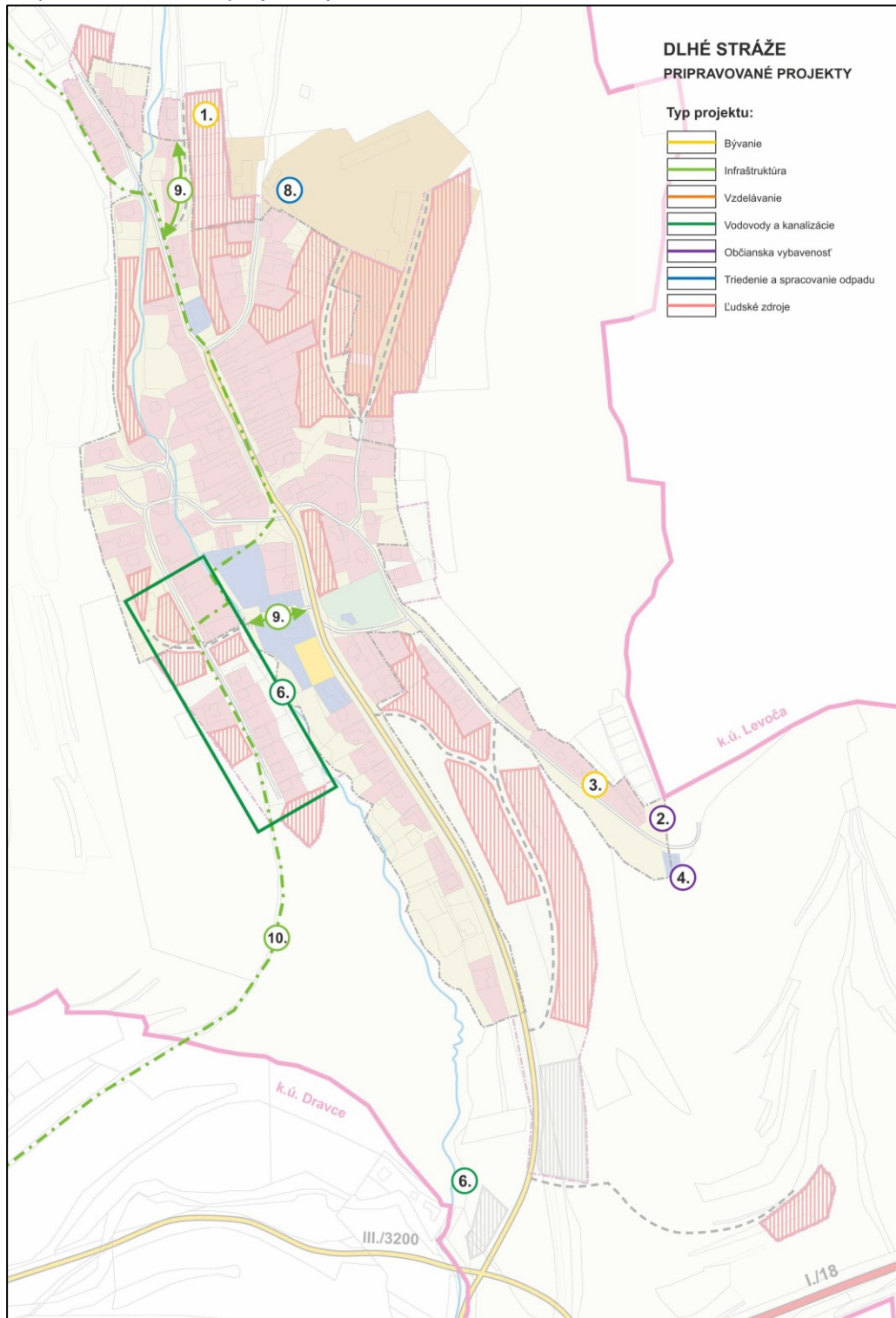

C 1.2 Vybudovať zberný dvor v obci	C 1.2.1 Vypracovať štúdiu vybudovania zberného dvora v obci	2024	OcÚ
	C 1.2.2 Vypracovať projekt vybudovania zberného dvora a predložiť ho v rámci aktuálnych grantových schém	2024	OcÚ
	C 1.2.3 Realizovať aktivitu výstavby zberného dvora v obci	2025	OcÚ
C 1.3 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov obce a ich aktivitu v oblasti tvorby a ochrany ŽP	C 1.3.1 Informovať obyvateľov obce v občasníku (a na web stránke) o témach týkajúcich sa nakladania s odpadmi: - spaľovanie odpadu, bioodpadu - triedenie - minimalizovanie - domáce kompostovanie a pod.	priebežne	OcÚ
	C 1.3.2 V spolupráci s MŠ a ZŠ pripraviť program osvetvy pre triedenie odpadov a ochranu životného prostredia	2022	ZŠ
	C 1.3.3 Realizovať pravidelné stretnutia a akcie v Kultúrnom dome pre všetkých obyvateľov, zamerané na osvetovú činnosť v oblasti triedenia odpadov a ochrany ŽP	2022	OcÚ
C 1.4 Realizovať protipovodňové opatrenia	C 1.4.1 Rokovať so správcom toku o nevyhnutných úpravách časti toku	2020	OcÚ

C.II PROJEKTOVÉ ZÁMERY OBCE DLHÉ STRÁŽE NA OBDOBIE 2020-2025 S VÝHLADOM NA ROK 2030

Obec Dlhé Stráže plánuje do roku 2025 realizovať spolu 10 projektových zámerov. Tie projektové zábery, ktorým bolo možné priradiť konkrétnu lokalizáciu v obci, zobrazuje **Mapa 20**.

Mapa 20: Lokalizácia projektových zámerov

Zdroj: vlastné spracovanie

Projektový zámer č. 1: Príprava IBV

Poradové číslo	1	
Názov projektu	Príprava IBV	
Kategória	Infraštruktúra	
Popis projektu	Cieľom projektu je vysporiadanie pozemkov a ich príprava pre individuálnu bytovú výstavbu. V rámci projektu bude pripravených 7 pozemkov, vybavených inžinierskymi sieťami a pripravených na predaj záujemcom. Náklady projektu zahŕňajú vybudovanie potrebnej infraštruktúry.	
Lokalita	Za kostolom, parcely: 1262/9, 1262/11, 1292/12, 1262/14, 1262/13, 1262/15,37/12, 37/11, 37/14, 37/13, 37/16, 37/6, 37/17, 37/18, 37/19, 37/8, 37/7, 1262/4	
Súlad s aktivitami	B 1.1.1	
Náklady	Odhad nákladov	75 000,00 €
Status projektu		plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	10%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	áno
	Stavebné povolenie	nie
	Vlastníctvo	čiastočne vysporiadané
	EIA, Natura	N/A
	Iné povolenia	N/A
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		

Projektový zámer č. 2: Vybudovanie ihriska v osade

Poradové číslo	2	
Názov projektu	Vybudovanie ihriska v osade	
Kategória	Sociálna infraštruktúra	
Popis projektu	Cieľom projektu je výstavba športového ihriska na realizáciu voľnočasových a mimoškolských aktivít detí a mládeže v lokalite osady. Aktivity zahŕňajú najmä úpravu terénu a osadenie bránok s cieľom vytvoriť jednoduché športovisko.	
Lokalita	Rómska osada, parcela: C 1639/20	
Súlad s aktivitami	B 2.2.1	
Náklady	Odhad nákladov	5 000,00 €
Status projektu		plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	100%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	nie
	Stavebné povolenie	nie
	Vlastníctvo	Áno
	EIA, Natura	N/A
	Iné povolenia	N/A
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		

Projektový zámer č. 3: Vysporiadanie pozemkov a legalizácia nelegálnych stavieb (zlepšenie bývania najpripravenejším rómskym rodinám)

Poradové číslo	3	
Názov projektu	Vysporiadanie pozemkov a legalizácia nelegálnych stavieb (zlepšenie bývania najpripravenejším rómskym rodinám)	
Kategória	bývanie	
Popis projektu	Cieľom projektu je motivovať rómsku komunitu k zlepšeniu svojho bývania s priamym zapojením komunity. V rámci prvej etapy je potrebné zrealizovať vysporiadanie pozemkov a legalizáciu stavieb v osade, čím sa vytvoria legálne podmienky pre ďalší rozvoj oblasti. Po vysporiadaní budú pozemky poskytnuté rómskym rodinám do dlhodobého prenájmu. Ďalšou etapou je plánovaná obnova rómskych obydlí, pričom dvom najlepšie pripraveným rodinám bude poskytnutý pozemok pre svojpomocnú výstavbu nových domov. Náklady zahŕňajú koordinátora a materiál.	
Lokalita	Rómska osada, parcely: C 155, C 159	
Súlad s aktivitami	B 1.2.1, B 1.2.2, B 1.2.3, B 1.2.4, B 1.2.5, B 1.2.6	
Náklady	Odhad nákladov	50 000,00 €
Status projektu		Plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	100%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	N/A
	Stavebné povolenie	N/A
	Vlastníctvo	čiastočne vysporiadané
	EIA, Natura	N/A
	Iné povolenia	N/A

	Projektový manažment	Externý
	Implementácia projektu	Obec
Komentáre		Základnou podmienkou je vysporiadanie pozemkov.

Projektový zámer č. 4: Vybudovanie komunitného centra

Poradové číslo	4	
Názov projektu	Vybudovanie komunitného centra	
Kategória	Sociálna infraštruktúra	
Popis projektu	Cieľom projektu je rekonštrukcia budovy hygienickej stanice, ktorá neplní svoj účel, pre potreby vytvorenia komunitného centra s výhľadom ďalšieho rozšírenia budovy. Náklady zahŕňajú vnútornú prestavbu.	
Lokalita	Rómska osada, parcely: C 155, C 1639/20	
Súlad s aktivitami	B 2.1.1, B 2.1.2, B 2.1.3	
Náklady	Odhad nákladov	52 000,00 €
Status projektu		pripravený
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	100%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	N/A
	Stavebné povolenie	N/A
	Vlastníctvo	áno
	EIA, Natura	N/A
	Iné povolenia	N/A
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		

Projektový zámer č. 5: Posilnená školská a mimoškolská činnosť detí a mládeže

Poradové číslo	5	
Názov projektu	Posilnená školská a mimoškolská činnosť detí a mládeže	
Kategória	Vzdelávanie	
Popis projektu	Cieľom projektu je zvýšenie atraktivity základnej školy v obci, posilnenie mimoškolskej činnosti detí a mládeže, vytvorenie činností pre deti a mládež, aby bola zvýšená motivácia rodičov umiestňovať svoje deti do školy v obci namiesto Levoče. Jednou z aktivít je aj vytvorenie detského folklórneho súboru a zakúpenie vybavenia pre súbor.	
Lokalita	Dlhé Stráže, mäkké aktivity	
Súlad s aktivitami	B 2.3.1, B 2.3.2, B 2.3.3, B 2.3.4, B 2.3.5, B 2.3.6	
Náklady	Odhad nákladov	16 000,00 €
Status projektu		plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	100%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	N/A
	Stavebné povolenie	N/A
	Vlastníctvo	N/A
	EIA, Natura	N/A
	Iné povolenia	N/A
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		

Projektový zámer č. 6: Kanalizácia v obci Dlhé Stráže + vybudovanie ČOV

Poradové číslo	6	
Názov projektu	Kanalizácia v obci Dlhé Stráže + vybudovanie ČOV	
Kategória	Sanita	
Popis projektu	Cieľom projektu je dobudovanie kanalizácie v obci Dlhé Stráže a vybudovanie čističky odpadových vôd. Ostáva dobudovanie poslednej časti kanalizácie (cca 628m, 20% celkovej siete) a výstavba čističky vrátane potrebných technológií.	
Lokalita	Dlhé Stráže, južná časť obce, parcela: E 763, E 764	
Súlad s aktivitami	A 2.1.1, A 2.1.2	
Náklady	Odhad nákladov	640 000,00 €
Status projektu		Pripravený
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	100%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	áno
	Stavebné povolenie	áno
	Vlastníctvo	čiastočne vysporiadané
	EIA, Natura	áno
	Iné povolenia	áno
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		Pozemky pod plánovanou čističkou odpadových vôd a prístupu nie sú vysporiadané. Stavebné povolenie je napriek tomu vydané (z roku 1999, predĺžená platnosť). Obec nemá možnosť čerpať finančné prostriedky z IROP.

Projektový zámer č. 7: Zriadenie obecného sociálneho podniku a oživenie poľnohospodárskej výroby

Poradové číslo	7	
Názov projektu	Zriadenie obecného sociálneho podniku a oživenie poľnohospodárskej výroby	
Kategória	Sociálna infraštruktúra	
Popis projektu	Cieľom projektu je príprava zámeru a podnikateľského plánu pre zriadenie obecného sociálneho podniku, príprava priestorových podmienok, identifikácia potrebných ľudských zdrojov a registrácia podniku.	
Lokalita	Dlhé Stráže	
Súlad s aktivitami	A 1.1.1, A 1.1.2, A 1.1.3	
Náklady	Odhad nákladov	7 000,00 €
Status projektu		plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	100%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	nie
	Stavebné povolenie	nie
	Vlastníctvo	nie
	EIA, Natura	nie
	Iné povolenia	nie
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		

Projektový zámer č. 8: Vybudovanie zberného dvora

Poradové číslo	8	
Názov projektu	Vybudovanie zberného dvora	
Kategória	Odpadové hospodárstvo	
Popis projektu	Cieľom projektu je príprava štúdie, realizačného projektu a samotné vybudovanie zberného dvora v obci vrátane zriadenia kontajnerových stojísk s miestami pre kontajnery na zmiešaný komunálny a triedený odpad a inštalácia smetných košov (20ks) v obci a v rómskej osade.	
Lokalita	Dlhé Stráže, v areáli družstva parcely: E 165, E 154, E 153, E 152, E 151 a v rómskej osade, parcely: C 155, C 159	
Súlad s aktivitami	C 1.1.1, C 1.1.2, C 1.1.3, C 1.1.4, C 1.2.1, C 1.2.2, C 1.2.3	
Náklady	Odhad nákladov	162 000,00 €
Status projektu		plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	100%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	nie
	Stavebné povolenie	nie
	Vlastníctvo	nie
	EIA, Natura	nie
	Iné povolenia	nie
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		Je potrebné vysporiadať pozemky, resp. v rámci štúdie identifikovať vhodnú lokalitu pre zriadenie zberného dvora.

Projektový zámer č. 9: Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Poradové číslo	9	
Názov projektu	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	
Kategória	Infraštruktúra	
Popis projektu	V rámci projektu bude realizovaná rekonštrukcia miestnych komunikácií v centre obce. Konkrétne pôjde o úsek cca 100m v severnej časti obce vedúci k novej výstavbe a dva kratšie úseky v centre obce – cestná komunikácia pri kultúrnom dome (50m) a cestná komunikácia pri cintoríne okolo domu smútku smerom k osade (90m), ktorá skvalitní napojenie osady na občiansku infraštruktúru.	
Lokalita	Centrum obce, parcely: C 35/4, C 235	
Súlad s aktivitami	A 2.2.1	
Náklady	Odhad nákladov	27 000,00 €
Status projektu		plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	50%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	nie
	Stavebné povolenie	nie
	Vlastníctvo	nie
	EIA, Natura	nie
	Iné povolenia	nie
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		

Projektový zámer č. 10: Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a drobných služieb

Poradové číslo	10	
Názov projektu	Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a drobných služieb	
Kategória	Infraštruktúra	
Popis projektu	Cieľom je vybudovanie cyklistického chodníka s oddychovou zónou nad obcou Dlhé Stráže s výhľadom na obec a Levočské vrchy. Cyklochodník je naplánovaný ako okruh prechádzajúci stredom obce v trase: Obecný úrad- Kostol sv. Juraja – Kríž Katarína Tomečko-Hlavisko-Duhanová-Bicír-Hôrka-Obecný úrad. Je možné aj prepojenie susedných obcí Dravce a Bukovina.	
Lokalita	Dlhé Stráže – hlavná ulica + extravilán obce	
Súlad s aktivitami	A 1.2.1, A 1.2.2, A 1.2.3, A 1.2.4	
Náklady	Odhad nákladov	86 500,00 €
Status projektu		Plánovaný
% dopad na Rómov	% miestnej rómskej populácie, na ktorú bude mať projekt dopad	50%
Pripravenosť	Technická dokumentácia	nie
	Stavebné povolenie	nie
	Vlastníctvo	nie
	EIA, Natura	nie
	Iné povolenia	nie
	Projektový manažment	externý
	Implementácia projektu	obec
Komentáre		

C.III PRIORITIZÁCIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere konkrétnych projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam – či už z hľadiska legislatívneho, vo vzťahu k rozvoju obce a pod. Z tohto dôvodu bola vykonaná prioritizácia projektových zámerov, ktoré samospráva obce Dlhé Stráže plánuje realizovať. Prioritizácia bola vykonaná podľa nasledovného kľúča:

- zohľadnených bolo 5 kľúčových východísk (1: pripravenosť projektového zámeru, 2: možnosti jeho financovania z nenávratných externých zdrojov, 3: skutočnosť, či jeho realizácia zodpovedá identifikovaným rozvojovým výzvam, 4: skutočnosť, či projektový zámer podporuje integráciu Rómov, 5: priorita realizácie projektového zámeru podľa fókusovej skupiny)
- každému kľúčovému východisku bola priradená váha a možný počet bodov, ktorý možno v rámci daného východiska získať
- na záver sa získané body za všetky kľúčové východiská sčítali a jednotlivé projektové zámery boli zaradené do jednej z 5 skupín (podľa počtu získaných bodov) nasledovne:

Počet získaných bodov	Dôležitosť a význam projektového zámeru
81-100	najvyššia priorita
61-80	vysoká priorita
41-60	stredná priorita
21-40	nízka priorita
0-20	najnižšia priorita

Prioritizácia jednotlivých projektových zámerov je platná k dátumu schválenia PHSR v obecnom zastupiteľstve (tzn., že jednotlivým projektovým zámerom boli z hľadiska ich dôležitosti a významu priradené body podľa situácie, platnej v čase spracovania tohto PHSR). V priebehu času sa však môžu jednotlivé východiská zmeniť (napr. niektoré konkrétne aktivity začnú byť/prestanú byť podporované z EŠIF; nastanú problémy a zdržanie napr. s prípravou stavebnotechnickej dokumentácie k niektorému konkrétnemu projektovému zámeru; ukážu sa nové skutočnosti, ktoré ovplyvnia realizáciu niektorého projektového zámeru a ktoré nebolo možné v čase spracovania tohto PHSR predvídať a pod.) – v takom prípade bude potrebné túto prioritizáciu s ohľadom na zmenené podmienky prepracovať.

Tabuľka 27: Prioritizácia projektových zámerov

Číslo a názov projektového zámeru	Pripravenosť projektu ¹				Možnosti financovania z nenávratných externých zdrojov	Projekt zodpovedá identifikovaným rozvojovým výzvam	Podpora integrácie Rómov do spoločnosti	Priorita fókusovej skupiny	POČET BODOV SPOLU (max. 100)
	projekt. dokumentácia	stavebné povolenie	vysporiadané vlastníctvo	SPOLU					
	10	5	15	30					
1. Príprava IBV	10	0	8	18	20	10	10	30	88
2. Vybudovanie ihriska v osade	10 ^x	5 ^x	15	30	20	10	5	30	95
3. Vysporiadanie pozemkov a legalizácia nelegálnych stavieb (zlepšenie bývania najpripravenejším rómskym rodinám)	10	5	0	15	20	10	10	30	85
4. Vybudovanie komunitného centra	10	5 ²	15	30	20	10	10	30	100
5. Posilnená školská a mimoškolská činnosť detí a mládeže	10 ^x	5 ^x	15 ^x	30	20	10	10	30	100
6. Kanalizácia v obci Dlhé Stráže + vybudovanie ČOV	10	5	15 ³	30	20	10	10	20	90
7. Zriadenie obecného sociálneho podniku a oživenie poľnohospodárskej výroby	10 ^x	5 ^x	0	15	20	10	10	10	65
8. Vybudovanie zberného dvora	0	0	0	0	20	10	5	10	45
9. Rekonštrukcia miestnych komunikácií	10 ^x	5 ^x	15	30	20	10	0	10	70
10. Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a drobných služieb	10 ^x	5 ^x	15 ^x	30	20	10	0	10	70

¹ Ak sa niektorá kategória na konkrétny projektový zámer nevzťahuje (napr. pri projektovom zámere č. 5 sa žiadne stavebné povolenie nevyžaduje), bola v príslušnej kolónke priradená maximálna bodová hodnota (v tomto konkrétnom prípade hodnota 5) – dané kritérium sa teda považuje za splnené. Zároveň je takto priradená hodnota označená znakom x (aby bolo zrejmé, že toto konkrétne kritérium sa na tento konkrétny projektový zámer nevzťahuje).

² V tomto prípade (s ohľadom na charakter projektového zámeru a rozsah prác, ktoré sa majú vykonať) postačuje ohlásenie drobnej stavby.

³ Aktuálne ešte stále prebieha vysporiadanie pozemkov. Obec však má vydané právoplatné stavebné povolenie, ktoré ju oprávňuje dobudovať kanalizáciu a vybudovať ČOV s tým, že pozemky sa vysporiadajú dodatočne.

Zdroj: vlastné spracovanie

Realizačná časť

D.I SÚLAD ZADEFINOVANÝCH OPATRENÍ S OPERAČNÝMI PROGRAMAMI

Táto aktualizácia PHSR obce Dlhé Stráže sa vypracúva v období, kedy sa končí „staré“ programové obdobie Európskej únie (2014-2020) a inštitúcie na všetkých relevantných úrovniach (EÚ, SR, VÚC) realizujú prípravy no obdobie nové (2021-2027). V čase spracovania tohto PHSR nie sú ešte v SR zadané nové ciele a priority Slovenskej republiky (ktoré musia byť v súlade s 5 politickými cieľmi, zadanými Európskou komisiou: 1. *Inteligentnejšia Európa*, 2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*, 3. *Prepojenejšia Európa*, 4. *Sociálnejšia Európa* a 5. *Európa bližšie k občanom*) a nie je ani známa podoba operačných programov (v nasledujúcom programovom období by mal pravdepodobne existovať len jeden Operačný program Slovensko). Z tohto (logického) dôvodu nie je teda možné deklarovať súlad opatrení, s cieľmi a prioritami Slovenskej republiky pre programové obdobie 2021-2027 až pri nasledujúcej aktualizácii dokumentu.

Jednotlivé opatrenia, zadané v tejto aktualizácii PHSR obce Dlhé Stráže, sú v súlade s nasledovnými operačnými programami z obdobia 2014-2020:

A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ							
A 1 Využiť miestny potenciál v oblasti rozvoja podnikania v obci							
Operačné programy	OP Val	OP LZ	OP KŽP	IRO P	EVS	PRV	OP II
Opatrenia: A 1.1 Zriadiť v obci registrovaný sociálny podnik A 1.2 Zlepšiť podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a drobných služieb	X	X				X	
A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ							
A 2 Zabezpečiť kompletnú a kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru na území obce Dlhé Stráže							
Operačné programy	OP Val	OP LZ	OP KŽP	IRO P	EVS	PRV	OP II
Opatrenia: A 2.1 Vytvoriť podmienky pre nakladanie s odpadovými vodami A 2.2 Rekonštrukcia a ochrana miestnych komunikácií A 2.3 Zabezpečiť dostatok parkovacích miest v obci		X	X			X	
B) SOCIÁLNA OBLASŤ							
B 1 Podpora bývania							
Operačné programy	OP Val	OP LZ	OP KŽP	IRO P	EVS	PRV	OP II

Opatrenia: B 1.1 Pripraviť podmienky pre novú individuálnu bytovú výstavbu v zmysle ÚPD B 1.2 Legalizovať bývanie a skvalitniť podmienky bývania v časti osada		X				X	
B) SOCIÁLNA OBLASŤ							
B 2 Podporiť rozvoj komunitného života obce v oblasti sociálnej, školstva, spoločenského života a športu							
Operačné programy	OP Val	OP LZ	OP KŽP	IRO P	EVS	PRV	OP II
Opatrenia: B 2.1 Vybudovať v obci Komunitné centrum B 2.2 Vybudovať športovisko v časti osada B 2.3 Zvýšiť povedomie obyvateľov obce o výhodách a kvalite miestnych vzdelávacích inštitúcií B 2.4 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň Rómskych obyvateľov v obci B 2.5 Vytvoriť ponuku kultúrno-spoločenských a športových aktivít pre zlepšenie komunitného života a podporu medziľudských vzťahov v obci B 2.6 Vytvoriť podmienky a ponuku sociálnych služieb na základe potrieb obyvateľov obce		X	X	X		X	
C) ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ							
C 1 Zlepšiť stav životného prostredia v obci							
Operačné programy	OP Val	OP LZ	OP KŽP	IRO P	EVS	PRV	OP II
Opatrenia: C 1.1 Zlepšiť systém odpadového hospodárstva na území obce a zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov C 1.2 Vybudovať zberný dvor v obci C 1.3 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov obce a ich aktivitu v oblasti tvorby a ochrany ŽP C 1.4 Realizovať protipovodňové opatrenia		X	X	X		X	

D.II POPIS ÚLOH JEDNOTLIVÝCH PARTNEROV PRI REALIZÁCIÍ PHSR.

Partnermi realizácie jednotlivých aktivít PHSR sú subjekty:

- verejnej správy – základná a materská škola, relevantné inštitúcie pre jednotlivé oblasti rozvoja obce (ÚPSVaR, okresný úrad – odbor starostlivosti o ŽP, Spoločný stavebný úrad, Mestské služby mesta Levoča),
- spolupracujúce firmy a spoločnosti, s ktorými má obec zmluvu (na základe VO alebo priamym zadaním),
- vlastníci hnuteľného i nehnuteľného majetku na území obce,
- spolupracujúce záujmové skupiny, občianske združenia, neziskové organizácie (napr. MAS LEV) so sídlom alebo prevádzkou v obci, s činnosťou, kt. vykonávajú na území obce,
- donori a poskytovatelia grantov, dotácií, darov.

Úlohy uvedených partnerov vychádzajú z príslušnej legislatívy, uzatvorených zmlúv i dohodnutých záväzkov v rámci jednotlivých aktivít PHSR.

D.III POPIS POSTUPOV ORGANIZAČNÉHO A INŠTITUCIONÁLNEHO ZABEZPEČENIA REALIZÁCIE

Realizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja začína po vypracovaní a schválení tohto strategického dokumentu obecným zastupiteľstvom obce Dlhé Stráže.

PHSR obce a jeho prípadná aktualizácia je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov.

V zmysle § 12 zákona o regionálnom rozvoji obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja:

- a) analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
- b) zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu PHSR obce pravidelne ho monitoruje každoročne do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku správu o jeho plnení zabezpečuje súlad PHSR obce s územnoplánovacou dokumentáciou,
- c) spolupracuje s VÚC, na území ktorého sa obec nachádza, na príprave a realizácii PHSR VÚC a na účely evidencie poskytuje vyššiemu územnému celku PHSR obce,
- d) podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja v spolupráci s ministerstvom a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce,
- e) vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,
- f) spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
- g) podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.

Realizácia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže je činnosťou samosprávy a obec ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta).

Obecné zastupiteľstvo

Obecné zastupiteľstvo vykonáva v súvislosti s PHSR nasledovné činnosti:

1. berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu,
2. schvaľuje celý dokument PHSR,
3. každoročne schvaľuje vyhodnotenie plnenia PHSR,
4. schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z doplnkových zdrojov financovania a z prostriedkov rozpočtu obce,
5. schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy,
6. rozhoduje o zmenách a aktualizácii programu,
7. vykonáva iné činnosti (ak je to potrebné/relevantné).

Starosta

Starosta vykonáva v súvislosti s PHSR nasledovné činnosti:

1. podpisuje uznesenie o schválení (i o aktualizácii) PHSR,
2. riadi proces realizácie PHSR,
3. vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (riadiace orgány jednotlivých operačných programov, dodávateľa, fondy a iné),
4. spolupracuje s externými subjektami,
5. zabezpečuje činnosti na úrovni jednotlivých projektov (príprava projektovej dokumentácie, príslušné povolenia, proces verejného obstarávania, dodávky služieb, tovarov a stavebných prác) a prípravu žiadostí o doplnkové zdroje financovania,
6. komunikuje s partnermi PHSR, ktorými sú na miestnej úrovni predovšetkým vzdelávacie inštitúcie, spolky, aktivisti a na regionálnej úrovni relevantné inštitúcie,
7. vykonáva iné činnosti (ak je to potrebné/relevantné).

Obecný úrad

Obecný úrad vykonáva v súvislosti s PHSR nasledovné činnosti:

1. zabezpečuje inštitucionálne a administratívne veci týkajúce sa plnenia PHSR,
2. okrem prípadov, kedy budú žiadateľmi/prijímateľmi projektov iné subjekty v plnom rozsahu zabezpečuje (vykonáva) administráciu a procesy komunikácie, hodnotenia, monitorovania PHSR.

D.IV STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE

Hlavným cieľom je otvorená a transparentná komunikácia s občanmi, partnermi a širokou verejnosťou a dosiahnutie stavu, aby bol každý občan či subjekt o všetkých súvislostiach, ktoré pre neho z PHSR a jeho realizácie vyplývajú, informovaný včas, v dostatočnom rozsahu a primeranou formou. Od počiatkovej fázy prípravy PHSR obce Dlhé Stráže, obec prezentovala a propagovala tento proces a umožňovala obyvateľom participovať na ňom.

Všetky priebežné informácie boli zverejnené na **web stránke obce** (Zámer spracovania, Zápisy zo stretnutí, priebežné výstupy, pozvánky). V obci bol tiež zrealizovaný e-dotazník zameraný na jednotlivé oblasti života obce.

Pred schvaľovaním v obecnom zastupiteľstve bol návrh dokumentu zverejnený pre širokú verejnosť za účelom verejného pripomienkovania a po schválení obecným zastupiteľstvom bol zverejnený na web stránke obce Dlhé Stráže (www.dlhestraze.sk).

V priebehu realizácie akčného plánu PHSR budú jednotlivé aktivity prezentované verejnosti formou:

1. pozvánok a oslovovacích listov,
2. pozvánok na správne konania v zmysle stavebného zákona,
3. verejnými vyhláškami v zmysle stavebného konania,
4. informačných článkov v obecnom časopise,
5. oznamov na web stránke obce, obecnej tabuli, sociálnej sieti FB,
6. zápisníc z rokovania obecného zastupiteľstva a ním zriadených komisií či pracovných skupín,
7. povinnej publicity projektov zo zdrojov EŠIF, štátnych dotácií a iných donorov.

Raz ročne obec zrealizuje odpočet zrealizovaných aktivít za predošlý kalendárny rok a vypracuje akčný plán na nasledujúci kalendárny rok, ktorého obsahová i finančná časť je zapracovaná do ročného rozpočtu obce.

D.V SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA

Monitorovanie a hodnotenie súvisí aj s analýzou a riadením rizík a komunikáciou s verejnosťou ako „pravidelný odpočet“ a prezentácia dosiahnutých výsledkov. Monitoring umožňuje PHSR vhodne aktualizovať (časovo a vecne), či uplatniť iný prístup a vychádza z Plánu hodnotenia a monitorovania.

Je dôležité uistiť sa, že vybrané aktivity a projekty skutočne prispievajú k riešeniu identifikovaných problémov a dosiahnutiu strategických cieľov.

Monitorovanie sa realizuje priebežne počas celého trvania platnosti PHSR na úrovni plnenia jednotlivých aktivít. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení aktivít, čo môže byť východiskom pre zmenu prípadného negatívneho vývoja, spôsobu realizácie, definovanie a prijatie nových či pozmenených opatrení.

Monitoring sa vykonáva priebežne aj v rámci projektov EŠIF v intervaloch, ktoré sú dohodnuté v zmluve o nenávratnom finančnom príspevku.

Hodnotenie sa realizuje na úrovni celého Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže. Výstupy hodnotenia sú súčasťou súhrnnej správy za každý uplynulý kalendárny rok, ktorú schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Súbor merateľných ukazovateľov

Východiskové hodnoty merateľných ukazovateľov boli stanovené ako nulové v roku 2020, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2023 a 2025.

Formulár 6 (P2): Súbor merateľných ukazovateľov podľa oblastí a špecifických cieľov

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2020	2023	2025
A 1 Využiť miestny potenciál v oblasti rozvoja podnikania v obci						
A 1.1 Zriadiť v obci registrovaný sociálny podnik						
A 1.1.1	Pripravený podnikateľský plán pre obecný sociálny podnik	OcÚ	počet	0	1	1
A 1.1.2	Pripravené priestory pre obecný sociálny podnik	OcÚ	počet	0	1	1
A 1.1.2	Identifikované personálne kapacity	OcÚ	počet	0	podľa dostupných možností	podľa dostupných možností
A 1.1.3	Pripravené (prenajaté) pozemky pre poľnohospodársku činnosť obecného sociálneho podniku	OcÚ	ha	0	0,5	0,5
A 1.2 Zlepšiť podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu a drobných služieb						
A 1.2.1	Vybudovaný cyklistický chodník	OcÚ	km	0	podľa dĺžky trasy	podľa dĺžky trasy
A 1.2.2	Obstaraná firma na realizáciu značenia	OcÚ	počet	0	1	1
A 1.2.3	Vytvorený dizajnový manuál pre značenie	OcÚ	počet	0	1	1
A 1.2.4	Osadené orientačné a smerové tabule v intraviláne obce	OcÚ	súbor značenia	0	1	1
A 2 Zabezpečiť kompletnú a kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru na území obce Dlhé Stráže						
A 2.1 Vytvoriť podmienky pre nakladanie s odpadovými vodami						
A 2.1.1	Vysporiadané pozemky	OcÚ / katastrálny úrad	celý súbor potrebných parciel	0	0	1
A 2.1.2	Dobudovaná kanalizačná sieť	OcÚ	km	0	0	0,628

A 2.1.2	Vybudovaná ČOV	OcÚ	počet	0	0	1
A 2.2 Rekonštrukcia a ochrana miestnych komunikácií						
A 2.2.1	Rekonštruované miestne komunikácie	OcÚ	km	0	0,24	0,24
A 2.2.2	Prijaté opatrenia zo strany obce a Lesov mesta Levoča za účelom ochrany a starostlivosti o miestne komunikácie	OcÚ	súbor opatrení	0	1	1
A 2.3 Zabezpečiť dostatok parkovacích miest v obci						
A 2.3.1	Vypracovaná štúdia dopravy a parkovania	OcÚ	počet	0	1	1
A 2.3.2	Prijaté opatrenia a VZN o parkovaní	OcÚ	počet	0	1	1
B 1 Podpora bývania						
B 1.1 Pripraviť podmienky pre novú individuálnu bytovú výstavbu v zmysle ÚPD						
B 1.1.1	Vypracovaná štúdia vysporiadania pozemkov	OcÚ	počet	0	1	1
B 1.2 Legalizovať bývanie a skvalitniť podmienky bývania v časti osada						
B 1.2.1	Pravidelné hodnotenie možností dlhodobého prenájmu	OcÚ	frekvencia	0	1/rok	1/rok
B 1.2.2	Identifikované nelegálne stavby v obci	OcÚ	počet	0	N/A	N/A
B 1.2.3	Dohodnuté postupy a podmienky legalizácie	OcÚ	súbor opatrení	0	0	1
B 1.2.4	Identifikované vhodné pozemky pre IBV	OcÚ	počet	0	2	2
B 1.2.5	Identifikované rómske rodiny pre prenájom pozemkov	OcÚ	počet	0	2	2
B 1.2.6	Uzatvorené zmluvy pre dlhodobý prenájom/odkúpenie obecných pozemkov	OcÚ	počet	0	2	2
B 1.2.7	Vypracovaná štúdia revitalizácie osady	OcÚ	počet	0	1	1
B 1.2.8	Vypracovaná štúdia estetizácie obce	OcÚ	počet	0	1	1
B 2 Podporiť rozvoj komunitného života obce v oblasti sociálnej, školstva, spoločenského života a športu						
B 2.1 Vybudovať v obci Komunitné centrum						
B 2.1.1	Pripravený projekt realizácie komunitného centra	OcÚ	počet	0	1	1
B 2.1.2	Pripravený program využívania komunitného centra	OcÚ	počet	0	1	1
B 2.1.3	Vytvorené personálne kapacity pre prevádzkovanie KC	OcÚ	počet	0	2	2
B 2.2 Vybudovať športovisko v časti osada						
B 2.2.1	Vybudované športovisko	OcÚ	počet	0	1	1
B 2.2.2	Pripravený program využívania, správy a ochrany športoviska	OcÚ	počet	0	1	1

B 2.3 Zvýšiť povedomie obyvateľov obce o výhodách a kvalite miestnych vzdelávacích inštitúcií						
B 2.3.1	Realizovaný Deň otvorených dverí v ZŠ	OcÚ/MŠ/ZŠ	frekvencia	0	1x/rok	1x/rok
B 2.3.2	Realizované propagačné aktivity s absolventmi ZŠ	OcÚ/ZŠ	frekvencia	0	1x/rok	1x/rok
B 2.3.3	Modernizované materiálno-tech. zabezpečenie ZŠ a MŠ	OcÚ/MŠ/ZŠ	súbor opatrení / zariadení	0	1	1
B 2.3.4	Vypracovaný program exkluzivity MŠ a ZŠ	OcÚ/MŠ/ZŠ	počet	0	1	1
B 2.3.5	Vytvorený detský folklórny súbor	OcÚ/ZŠ	počet	0	1	1
B 2.3.6	Vytvorený program spoločných mimoškolských aktivít	OcÚ/ZŠ	počet	0	1	1
B 2.3.6	Realizácia spoločných mimoškolských aktivít	OcÚ/ZŠ	počet	0	podľa zaf. programu	podľa zaf. programu
B 2.4 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň Rómskych obyvateľov v obci						
B 2.4.1	Zabezpečení rómski asistenti pre MŠ a ZŠ	OcÚ/MŠ/ZŠ	počet	0	4	4
B 2.4.2	Vytvorený a realizovaný tútorský program pre školopovinné rómske deti	OcÚ/ZŠ	súbor opatrení	0	1	1
B 2.4.3	Realizovaný projekt vzdelávania učiteľov, rómskych rodičov a tútorov	OcÚ/ZŠ	počet	0	1	1
B 2.5 Vytvoriť ponuku kultúrno-spoločenských a športových aktivít pre zlepšenie komunitného života a podporu medziľudských vzťahov v obci						
B 2.5.1	Realizované kultúrno-spoločenské podujatia MŠ a ZŠ	OcÚ/MŠ/ZŠ	frekvencia	0	4x/rok	4x/rok
B 2.5.2	Vytvorená ponuka pre športové aktivity žien a dievčat	OcÚ	počet	0	1	1
B 2.5.3	Vytvorená ponuka pre športové aktivity mládeže	OcÚ	počet	0	1	1
B 2.5.4	Podporené hasičské súťaže v obci a mimo obce	OcÚ	frekvencia	0	2x/rok	2x/rok
B 2.5.5	Realizované tradičné kultúrno-spoločenské podujatia	OcÚ	frekvencia	0	2x/rok	2x/rok
B 2.5.6	Realizovaná "Lengwartská šmakovica"	OcÚ	frekvencia	0	1x/rok	1x/rok
B 2.6 Vytvoriť podmienky a ponuku sociálnych služieb na základe potrieb obyvateľov obce						
B 2.6.1	Realizované propagačné aktivity ohľadom stravovania seniorov	OcÚ	frekvencia	0	2x/rok	2x/rok
C 1 Zlepšiť stav životného prostredia v obci						
C 1.1 Zlepšiť systém odpadového hospodárstva na území obce a zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov						
C 1.1.1	Inštalované smetné koše v obci	OcÚ	počet	0	20	20
C 1.1.2	Vybudované staničky odpadu na separovanie v osade	OcÚ	počet	0	1	1
C 1.1.3	Monitorovanie separácie odpadov	OcÚ	frekvencia	0	4x/rok	4x/rok

C 1.1.4	Uložené sankcie pri porušení legislatívy na úseku triedenia odpadov	OcÚ	počet a výška	0	podľa potreby	podľa potreby
C 1.2 Vybudovať zberný dvor v obci						
C 1.2.1	Vypracovaná štúdia zberného dvora	OcÚ	počet	0	0	1
C 1.2.2	Vypracovaný projekt zberného dvora	OcÚ	počet	0	0	1
C 1.2.3	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	počet	0	0	1
C 1.3 Zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľov obce a ich aktivitu v oblasti tvorby a ochrany ŽP						
C 1.3.1	Publikované články o nakladaní s odpadmi v občasníku	OcÚ	počet článkov v každom občasníku	0	min. 1 článok / občasník	min. 1 článok / občasník
C 1.3.2	Pripravený program osvetly	OcÚ/MŠ/ZŠ	počet	0	1	1
C 1.3.3	Realizované pravidelné stretnutia	OcÚ	frekvencia	0	4x/rok	4x/rok
C 1.4 Realizovať protipovodňové opatrenia						
C 1.4.1	Vykonané nevyhnutné úpravy vod. toku	OcÚ	súbor opatrení	0	1	1

Zdroj: obecný úrad, vlastné spracovanie

D.VI AKČNÝ PLÁN

Vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

	Aktivita	Termín plnenia	Zodpovednosť	Financovanie (tis. EUR)
PRIEBEŽNE				
B 1.1.1	Vytvoriť predbežnú štúdiu o možnosti vysporiadania / usporiadania pozemkov v zmysle aktuálne platnej ÚPD pre potreby IBV	priebežne	OcÚ	2,00
B 1.2.1	Každoročne vyhodnocovať, pripraviť a realizovať možnosti dlhodobého prenájmu (odkúpenia) vybraných nezlegalizovaných stavieb	priebežne	OcÚ	0,00
B 2.3.1	Realizovať v škole Deň otvorených dverí pre rodičov detí v predškolskom veku	priebežne	OcÚ, ZŠ, MŠ	0,00
B 2.3.6	Pripraviť a realizovať program spoločných mimoškolských aktivít pre deti z majority i minority	priebežne	OcÚ, ZŠ	0,00
B 2.4.1	Zabezpečiť pre MŠ i ZŠ rómskych asistentov učiteľa	priebežne	ZŠ	15,00
B 2.5.1	Realizovať kultúrno-spoločenské podujatia organizované ZŠ a MŠ na obecnej úrovni	priebežne	OcÚ, ZŠ, MŠ	0,60
B 2.5.2	Vytvoriť ponuku a podmienky pre športové aktivity pre ženy a dievčatá (cross-fit, aerobic)	priebežne	OcÚ, dobrovoľníci	0,80
B 2.5.3	Vytvoriť ponuku a podmienky pre športové aktivity pre mládež	priebežne	OcÚ, dobrovoľníci	0,00
B 2.5.4	Podporiť a iniciovať hasičské súťaže na obecnej úrovni / mimo obce	priebežne	OcÚ, DHZ	0,00
B 2.5.5	Realizovať tradičné kultúrno – spoločenské podujatia (Fašiangový ples, Deň detí)	priebežne	OcÚ, záujmové skupiny	0,00
B 2.5.6	Realizovať raz ročne celoobecné kultúrno-spoločenské podujatie: Lengwartská šmakovica (súťaž vo varení, športové súťaže, tvorivé aktivity, kultúrny program, informačné aktivity, napr. na tému poľovníctvo)	priebežne	OcÚ, dobrovoľníci, záujmové skupiny	5,00
B 2.6.1	Propagovať možnosť stravovania sa seniorov v miestnej školskej jedálni (vrátane možnosti donášky v obedároch) Informovať obyvateľov obce prostredníctvom - obecného časopisu	priebežne	OcÚ, vedúca školskej jedálne	0,00

	- obecnej tabule - web stránky			
C 1.1.3	Pravidelne a podrobne monitorovať stav triedenia odpadov obyvateľmi i organizáciami obce	priebežne	OcÚ	0,00
C 1.3.1	Informovať obyvateľov obce v občasníku (a na web stránke) o témach týkajúcich sa nakladania s odpadmi: - spaľovanie odpadu, biodpadu - triedenie - minimalizovanie - domáce kompostovanie a pod.	priebežne	OcÚ	0,00
2020				
B 1.2.7	Vypracovať štúdiu perspektívnej podoby časti osada, s časťami pre centrum a oddych	2020	OcÚ	0,00
B 1.2.8	Vytvoriť štúdiu estetizácie celej obce a vybavenia časti osada	2020	OcÚ	0,00
B 2.2.1	Vybudovať športovisko v časti osada	2020	OcÚ	5,00
B 2.2.2	Vytvoriť systém využívania, správy a ochrany športoviska v časti osada	2020	OcÚ	0,00
B 2.3.2	Osloviť úspešných absolventov miestnej školy a propagovať úroveň miestnej školy	2020	OcÚ, ZŠ	0,00
C 1.4.1	Rokovať so správcom toku o nevyhnutných úpravách časti toku	2020	OcÚ	10,00
2021				
A 1.1.1	Pripraviť zámer a podnikateľský plán pre registráciu obecného sociálneho podniku	2021	OcÚ	2,00
A 1.1.2	Pripraviť priestorové podmienky a identifikovať ľudské zdroje pre spustenie obecného sociálneho podniku zameraného na potravinársku výrobu, montážne subdodávateľské práce pre priemysel, lesohospodársku činnosť, výkopové, búracie a pomocné stavebné práce	2021	OcÚ	2,00
A 1.1.3	Pripraviť podmienky na prenájom pôdy od občanov pre registrovaný sociálny podnik a začať s poľnohospodárskou činnosťou	2021	OcÚ	3,00
B 1.2.4	Vytypovať dva vhodné obecné pozemky v osade pre IBV nových domov	2021	OcÚ	0,00
B 1.2.5	Vybrať dve rómske rodiny vhodné pre dlhodobý prenájom (prípadne odkúpenie)	2021	OcÚ	0,00

	obecného pozemku v osade pre svojpomocnú výstavbu nových rodinných domov			
B 1.2.6	Pripraviť podmienky a uzatvoriť zmluvy pre dlhodobý prenájom (prípadne odkúpenie) obecných pozemkov v osade pre svojpomocnú výstavbu nových rodinných domov	2021	OcÚ	123,00
B 2.1.1	Pripraviť projekt prestavby objektu hygienického centra na multifunkčné komunitné centrum v časti osada	2021	OcÚ	2,00
B 2.1.2	Pripraviť podmienky fungovania a využívania komunitného, hygienického a spoločenského centra v obci	2021	OcÚ	5,00
B 2.1.3	Pripraviť personálne kapacity pre riadenie a prevádzkovanie komunitného centra v obci	2021	OcÚ	45,00
B 2.3.3	Doplniť a modernizovať materiálno-technické zabezpečenie MŠ a ZŠ	2021	OcÚ, ZŠ	0,00
B 2.3.4	Vypracovať program exkluzivity MŠ a ZŠ, vrátane mimoškolskej činnosti a informovať o ňom obyvateľov obce a okolia	2021	OcÚ, ZŠ	0,00
B 2.3.5	Pripraviť priestorové, personálne, materiálne a finančné zázemie pre vznik detského folklórneho súboru	2021	OcÚ, ZŠ	0,00
B 2.4.3	Pripraviť a realizovať projekt vzdelávania pre učiteľov ZŠ, rodičov rómskych detí a tútorov z majority, zameraný na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne minority	2021	OcÚ, ZŠ	0,50
2022				
A 2.2.1	Zabezpečiť rekonštrukciu miestnych komunikácií: - úsek k novej výstavbe - 100 m - úsek pri kultúrnom dome - 50 m - úsek pri cintoríne smerom k domu smútku - 90 m	2022	obstaraná firma	27,00
A 2.2.2	Rokovať s Lesmi mesta Levoča o podmienkach využívania obecných komunikácií, ich ochrane, rekonštrukcii a budovaní	2022	OcÚ	0,00
A 2.3.1	Vypracovať štúdiu riešenia dopravy a parkovania (odstavných plôch) v obci	2022	OcÚ	5,00
A 2.3.2	Na základe štúdie prijať opatrenia a VZN o parkovaní v obci a využívaní verejných plôch	2022	OcÚ	0,00
B 2.4.2	Vytvoriť a realizovať tútorský program pre školopovinné Rómske deti (sociálne sprevádzanie Rómskych detí dospelými z majority)	2022	OcÚ, ZŠ	0,50

C 1.1.1	Zabezpečiť obecné smetné koše v obci (20ks)	2022	OcÚ	5,00
C 1.1.2	Vybudovať staničky pre triedený odpad v osade	2022	OcÚ	5,00
C 1.1.4	Pripraviť a aplikovať pravidlá represíí a postihov tých, ktorí nedôsledne triedia odpad	2022	OcÚ	0,00
C 1.3.2	V spolupráci s MŠ a ZŠ pripraviť program osvetu pre triedenie odpadov a ochranu životného prostredia	2022	ZŠ	0,00
C 1.3.3	Realizovať pravidelné stretnutia a akcie v Kultúrnom dome pre všetkých obyvateľov, zamerané na osvetovú činnosť v oblasti triedenia odpadov a ochrany ŽP	2022	OcÚ	0,00
2023				
A 1.2.2	Zabezpečiť značenie – orientačné tabule – označenie smeru (rozchodníky) – umiestnenie významných inštitúcií, budov a iné údaje, ktoré uľahčujú orientáciu v obci	2023	OcÚ, obstaraná firma	5,00
A 1.2.3	Vytvoriť návrh (počet, obsah, technické spracovanie, grafický návrh) potrebných značení	2023	OcÚ	1,00
2024				
A 1.2.4	Realizovať značenie v zmysle schváleného návrhu	2024	obstaraná firma	4,50
C 1.2.1	Vypracovať štúdiu vybudovania zberného dvora v obci	2024	OcÚ	1,00
C 1.2.2	Vypracovať projekt vybudovania zberného dvora a predložiť ho v rámci aktuálnych grantových schém	2024	OcÚ	1,00
2025				
A 1.2.1	Vybudovať cyklistický chodník s oddychovou zónou s výhľadom na obec Dlhé Stráže a Levočské vrchy - majetkovo – vysporiadať časti trasy - zrealizovať cykloturistické značenie - vybudovať odpočívadlo - zabezpečiť výpožičku bicyklov, ktoré budú umiestnené v centre športového náradia	2025	OcÚ, obstaraná firma	71,50
A 2.1.1	Vysporiadať chýbajúce pozemky na výstavbu ČOV a prístupovej cesty - doplniť chýbajúce zmluvy - zabezpečiť vklad do katastra	2025	OcÚ	11,50

A 2.1.2	Dobudovanie kanalizácie a výstavba ČOV	2025	OcÚ	640,00
B 1.2.2	Identifikovať všetky nelegálne stavby v celej obci	2025	OcÚ	0,00
B 1.2.3	Upozorniť vlastníkov nelegálnych stavieb v obci na tento stav a dohodnúť postup a podmienky legalizácie / riešenia	2025	OcÚ	0,00
C 1.2.3	Realizovať aktivitu výstavby zberného dvora v obci	2025	OcÚ	150,00

Finanční část

E.I INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN NA CELÚ REALIZÁCIU PHSR

A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ A1) Využiť miestny potenciál v oblasti rozvoja podnikania v obci	89 000,00 €
A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ A2) Zabezpečiť kompletnú a kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru na území obce Dlhé Stráže	683 500,00 €
B) SOCIÁLNA OBLASŤ B1) Podpora bývania	125 000,00 €
B) SOCIÁLNA OBLASŤ B2) Podporiť rozvoj komunitného života obce v oblasti sociálnej, školstva, spoločenského života a športu	79 400,00 €
C) ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ C1) Zlepšiť stav životného prostredia v obci	172 000,00 €
SPOLU	1 148 900,00 €

E.II MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA

A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ							
A1) Využití miestny potenciál v oblasti rozvoja podnikania v obci							
Aktivity	SPOLU v tis. EUR	Verejné		Vlastné	Súkromné	Úverové	Iné
		EŠIF	Národné				
A 1.1.1 Pripraviť zámerný podnikateľský plán pre registráciu obecného sociálneho podniku	2,00	2,00					
A 1.1.2 Pripraviť priestorové podmienky a identifikovať ľudské zdroje pre spustenie obecného sociálneho podniku zameraného na potravinársku výrobu, montážne subdodávateľské práce pre priemysel, lesohospodársku činnosť, výkopové, búracie a pomocné stavebné práce	2,00	2,00					
A 1.1.3 Pripraviť podmienky na prenájom pôdy od občanov pre registrovaný sociálny podnik a začať s poľnohospodárskou činnosťou	3,00	3,00					
A 1.2.1 Vybudovať cyklistický chodník s oddychovou zónou s výhľadom na obec Dlhé Stráže a Levočské vrchy - majetkovo – vysporiadať časti trasy - zrealizovať cykloturistické značenie - vybudovať odpočívadlo - zabezpečiť výpožičku bicyklov, ktoré budú umiestnené v centre športového náradia	71,50	71,50					

A 1.2.2	Zabezpečiť značenie – orientačné tabule – označenie smeru (rozchodníky) – umiestnenie významných inštitúcií, budov a iné údaje, ktoré uľahčujú orientáciu v obci	5,00	5,00				
A 1.2.3	Vytvoriť návrh (počet, obsah, technické spracovanie, grafický návrh) potrebných značení	1,00	1,00				
A 1.2.4	Realizovať značenie v zmysle schváleného návrhu	4,50	4,50				
A) HOSPODÁRSKA OBLASŤ							
A2) Zabezpečiť kompletnú a kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru na území obce Dlhé Stráže							
A 2.1.1	Vysporiadať chýbajúce pozemky na výstavbu ČOV a prístupovej cesty - doplniť chýbajúce zmluvy - zabezpečiť vklad do katastra	11,50			11,50		
A 2.1.2	Dobudovanie kanalizácie a výstavba ČOV	640,00	640,00				
A 2.2.1	Zabezpečiť rekonštrukciu miestnych komunikácií: - úsek k novej výstavbe - 100 m - úsek pri kultúrnom dome - 50 m - úsek pri cintoríne smerom k domu smútku - 90 m	27,00	27,00				
A 2.2.2	Rokovať s Lesmi mesta Levoča o podmienkach využívania obecných komunikácií, ich ochrane, rekonštrukcii a budovaní	0,00					

A 2.3.1	Vypracovať štúdiu riešenia dopravy a parkovania (odstavných plôch) v obci	5,00		5,00				
A 2.3.2	Na základe štúdie prijať opatrenia a VZN o parkovaní v obci a využívaní verejných plôch	0,00						
B) SOCIÁLNA OBLASŤ								
B1) Podpora bývania								
B 1.1.1	Vytvoriť predbežnú štúdiu o možnosti vysporiadania / usporiadania pozemkov v zmysle aktuálne platnej ÚPD pre potreby IBV	2,00	2,00					
B 1.2.1	Každoročne vyhodnocovať, pripraviť a realizovať možnosti dlhodobého prenájmu (odkúpenia) vybraných nezlegalizovaných stavieb	0,00						
B 1.2.2	Identifikovať všetky nelegálne stavby v celej obci	0,00						
B 1.2.3	Upozorniť vlastníkov nelegálnych stavieb v obci na tento stav a dohodnúť postup a podmienky legalizácie / riešenia	0,00						
B 1.2.4	Vytypovať dva vhodné obecné pozemky v osade pre IBV nových domov	0,00						
B 1.2.5	Vybrať dve rómske rodiny vhodné pre dlhodobý prenájom (prípadne odkúpenie) obecného pozemku v osade pre	0,00						

svojpomocnú výstavbu nových rodinných domov							
B 1.2.6 Pripraviť podmienky a uzatvoriť zmluvy pre dlhodobý prenájom (prípadne odkúpenie) obecných pozemkov v osade pre svojpomocnú výstavbu nových rodinných domov	123,00	123,00					
B 1.2.7 Vypracovať štúdiu perspektívnej podoby časti osada, s časťami pre centrum a oddych	0,00						
B 1.2.8 Vytvoriť štúdiu estetizácie celej obce a vybavenia časti osada	0,00						
B) SOCIÁLNA OBLASŤ							
B2) Podporiť rozvoj komunitného života obce v oblasti sociálnej, školstva, spoločenského života a športu							
B 2.1.1 Pripraviť projekt prestavby objektu hygienického centra na multifunkčné komunitné centrum v časti osada	2,00	2,00					
B 2.1.2 Pripraviť podmienky fungovania a využívania komunitného, hygienického a spoločenského centra v obci	5,00	5,00					
B 2.1.3 Pripraviť personálne kapacity pre riadenie a prevádzkovanie komunitného centra v obci	45,00	45,00					
B 2.2.1 Vybudovať športovisko v časti osada	5,00	5,00					
B 2.2.2	0,00						

Vytvoriť systém využívania, správy a ochrany športoviska v časti osada							
B 2.3.1 Realizovať v škole Deň otvorených dverí pre rodičov detí v predškolskom veku	0,00						
B 2.3.2 Osloviť úspešných absolventov miestnej školy a propagovať úroveň miestnej školy	0,00						
B 2.3.3 Doplniť a modernizovať materiálo-technické zabezpečenie MŠ a ZŠ	0,00						
B 2.3.4 Vypracovať program exkluzivity MŠ a ZŠ, vrátane mimoškolskej činnosti a informovať o ňom obyvateľov obce a okolia	0,00						
B 2.3.5 Pripraviť priestorové, personálne, materiálne a finančné zázemie pre vznik detského folklórneho súboru	0,00						
B 2.3.6 Pripraviť a realizovať program spoločných mimoškolských aktivít pre deti z majority i minority	0,00						
B 2.4.1 Zabezpečiť pre MŠ i ZŠ rómskych asistentov učiteľa	15,00	15,00					
B 2.4.2 Vytvoriť a realizovať tútorský program pre školopovinné Rómske deti (sociálne sprevádzanie Rómskych detí dospelými z majority)	0,5	0,5					
B 2.4.3	0,5	0,5					

Pripraviť a realizovať projekt vzdelávania pre učiteľov ZŠ, rodičov rómskych detí a tútorov z majority, zameraný na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne minority							
B 2.5.1 Realizovať kultúrno-spoločenské podujatia organizované ZŠ a MŠ na obecnej úrovni	0,6						0,6
B 2.5.2 Vytvoriť ponuku a podmienky pre športové aktivity pre ženy a dievčatá (cross-fit, aerobic)	0,8						0,8
B 2.5.3 Vytvoriť ponuku a podmienky pre športové aktivity pre mládež	0,00						
B 2.5.4 Podporiť a iniciovať hasičské súťaže na obecnej úrovni / mimo obce	0,00						
B 2.5.5 Realizovať tradičné kultúrno – spoločenské podujatia (Fašiangový ples, Deň detí)	0,00						
B 2.5.6 Realizovať raz ročne celoobecné kultúrno-spoločenské podujatie: Lengwartská šmakovica (súťaž vo varení, športové súťaže, tvorivé aktivity, kultúrny program, informačné aktivity, napr. na tému poľovníctvo)	5,00			1,00			4,00
B 2.6.1 Propagovať možnosť stravovania sa seniorov v miestnej školskej jedálni (vrátane možnosti donášky v obedároch)	0,00						

Informovať obyvateľov obce prostredníctvom - obecného časopisu - obecnej tabule - web stránky							
C) ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ							
C1) Zlepšiť stav životného prostredia v obci							
C 1.1.1 Zabezpečiť obecné smetné koše v obci (20ks)	5,00	5,00					
C 1.1.2 Vybudovať staničky pre triedený odpad v osade	5,00	5,00					
C 1.1.3 Pravidelne a podrobne monitorovať stav triedenia odpadov obyvateľmi i organizáciami obce	0,00						
C 1.1.4 Pripraviť a aplikovať pravidlá represíí a postihov tých, ktorí nedôsledne triedia odpad	0,00						
C 1.2.1 Vypracovať štúdiu vybudovania zberného dvora v obci	1,00	1,00					
C 1.2.2 Vypracovať projekt vybudovania zberného dvora a predložiť ho v rámci aktuálnych grantových schém	1,00	1,00					
C 1.2.3 Realizovať aktivitu výstavby zberného dvora v obci	150,00	150,00					
C 1.3.1 Informovať obyvateľov obce v občasníku (a na web stránke) o témach týkajúcich sa nakladania s odpadmi: - spaľovanie odpadu, bioodpadu - triedenie	0,00						

- minimalizovanie - domáce kompostovanie a pod.							
C 1.3.2 V spolupráci s MŠ a ZŠ pripraviť program osvetu pre triedenie odpadov a ochranu životného prostredia	0,00						
C 1.3.3 Realizovať pravidelné stretnutia a akcie v Kultúrnom dome pre všetkých obyvateľov, zamerané na osvetovú činnosť v oblasti triedenia odpadov a ochrany ŽP	0,00						
C 1.4.1 Rokovať so správcom toku o nevyhnutných úpravách časti toku	10,00						10,00

Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR

Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Príloha č. 3 – Zoznam východiskových dokumentov a dát

PRÍLOHA Č. 1: ZOZNAM ČLENOV RIADIACEHO TÍMU, PRACOVNÝCH SKUPÍN A PARTNEROV ZAPOJENÝCH DO SPRACOVANIA PHSR

Členovia pracovnej skupiny

	Meno a priezvisko	Oblasť záujmu, profesia
1.	Jozef Faltin	predseda pozemkového spoločenstva
2.	Ján Novotný	dôchodca
3.	Lenka Jurčíková	študentka
4.	Martin Hradiský	stolár
5.	Maximilián Šarišský	SZČO
6.	Andrea Lojková	manažér v sociálnych službách
7.	Erika Gibalová	ekonóm
8.	Anton Baluch	technik
9.	Mária Balúchová	zdravotná sestra
10.	Dušan Polák	MOPS
11.	Róbert Polák	MOPS
12.	Gejza Polák	nezamestnaný
13.	Ján Gažík	nezamestnaný
14.	Anna Gažíková	nezamestnaná
15.	Mária Kočišová	administratívny pracovník
16.	Zdena Jurčíková	starosta obce

Spracovatelia dokumentu

	Meno a priezvisko	Úloha
1.	Radomír Babiak	spracovanie analytickej časti dokumentu konečná kontrola všetkých častí dokumentu finálne úpravy
2.	Mário Popper	spracovanie analytickej časti dokumentu
3.	Matúš Goč	spracovanie projektového portfólia
4.	Michal Smetanka	spracovanie ostatných častí dokumentu

PRÍLOHA Č. 2: ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR

Atlas rómskych komunít 2013
Atlas rómskych komunít 2019
Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
Finančný rozpočet obce Dlhé Stráže 2020-2022
Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2
Inštitút priestorového plánovania (2016): *Metodika tvorby Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: november 2016.
Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001
Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
Operačné programy 2014-2020
Partnerská dohoda 2014-2020
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020
Povodňová dokumentácia obce Dlhé Stráže
Program rozvoja vidieka 2014-2020
Register pozemkových spoločností
Stratégia Európa 2020
Súvaha obce Dlhé Stráže za roky 2017, 2018 a 2019
Svetová banka (2018): *SLOVAKIA CATCHING-UP REGIONS. Prešovský kraj: Kľúčová dynamika regionálneho rozvoja*. Svetová banka, 2018.
Štatistický úrad Slovenskej republiky
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
Územný plán obce Dlhé Stráže
Výkaz ziskov a strát obce Dlhé Stráže za roky 2017, 2018 a 2019
Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.maps.google.com
datacube.statistics.sk	www.minv.sk
datacube.statistics.sk/SODB/	www.opentopomap.org
http://cp.hnonline.sk	www.orsr.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.pamiatky.sk
statdat.statistics.sk	www.registeruz.sk
www.beiss.sk	www.seismology.sk
www.cdb.sk	www.statistics.sk
www.cyklopo.com	www.vs.sk/heraldreg
www.dlhestraze.sk	www.zrsr.sk
www.hospodarenieobci.sk	

PRÍLOHA Č. 3: ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT

Pri spracovaní aktualizácie č. 1 Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dlhé Stráže na roky 2015-2025 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 28: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Dlhé Stráže	priebežne	lokálna	Obecný úrad Dlhé Stráže
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020	2014-2020	regionálna	www.po-kraj.sk
Regionálna integrovaná územná stratégia Prešovského kraja na roky 2014-2020	2014-2020	regionálna	www.po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	od 2004	regionálna	www.po-kraj.sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR	2030	národná	www.telecom.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.telecom.gov.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Stratégia Európa 2020	2020	európska	www.eu2020.gov.sk

Zdroj: Inštitút priestorového plánovania 2016, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 29: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Atlas rómskych komunít 2019	www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019
	Obec Dlhé Stráže Štatistický úrad SR Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.dlhestraze.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Bývanie	Obec Dlhé Stráže Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.dlhestraze.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Hospodárstvo	Atlas rómskych komunít 2019	www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019
	Obec Dlhé Stráže Štatistický úrad SR	www.dlhestraze.sk datacube.statistics.sk

	Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Obchodný register Živnostenský register	www.upsvar.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Atlas rómskych komunít 2019 Obec Dlhé Stráže	www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019 www.dlhestraze.sk
Zdravotníctvo	Atlas rómskych komunít 2019 Obec Dlhé Stráže	www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019 www.dlhestraze.sk
Sociálna sféra	Atlas rómskych komunít 2019 Obec Dlhé Stráže Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019 www.dlhestraze.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie